T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YEREL YÖNETİMLER ANA BİLİM DALI
YEREL YÖNETİMLER VE KENT POLİTİKALARI BİLİM DALI

SOSYAL SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNDE ÜNİVERSİTE – YEREL YÖNETİMLER İŞBİRLİĞİ VE SOSYOPARK UYGULAMALARI: İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

MERVE GÜNGÖR

İSTANBUL, 2025

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YEREL YÖNETİMLER ANA BİLİM DALI
YEREL YÖNETİMLER VE KENT POLİTİKALARI BİLİM DALI

SOSYAL SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNDE ÜNİVERSİTE – YEREL YÖNETİMLER İŞBİRLİĞİ VE SOSYOPARK UYGULAMALARI: İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

MERVE GÜNGÖR

Tez Savunma Jürisi

1. Tez Danışmanı : DOÇ DR. ÜLKÜ ARIKBOĞA
2. Üye : PROF DR. BURAK HAMZA ERYİĞİT
3. Üye : PROF. DR. AHMET NOHUTÇU

İSTANBUL, 2025

ÖZET

Küreselleşen dünya üzerinde rekabetin kıyasıya yaşandığı günümüz coğrafyasında ar-ge çalışmalarının önem kazandığı, yeniliğe açık, teknolojik gelişmeleri esas alan üniversite-kamu-işbirliği ve yerel yönetimlerin katkısıyla yapılan çalışmalar ülkemize ciddi katkılar sağlamaktadır. Üniversite bünyesinde kurulan teknopark ve sosyoparklar aracılığıyla yapılan çalışmalar, üniversite gençliğinin katkılarının esas alındığı, gençleri sanayici, iş adamları ve yerel yönetim kadroları ile buluşturan yeni gelişim merkezlerinin temel ayağını oluşturmaktadır.

Bu çalışmada sosyopark konusu ele alınarak, sosyopark kuruluşlarının toplumsal ihtiyaçlar kapsamında sundukları hizmetlerin analiz edilmesi amaçlanmaktadır. Bu çerçevede. İstanbul Medeniyet Üniversitesi sosyopark uygulaması örnek olarak seçilmiştir.

Çalışma, nitel araştırma yöntemine dayanmakta olup, doküman analizi ve mülakat yöntemi ile veriler toplanmıştır. Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sosyal sorunlar, sosyal hizmet sosyal politika ve sosyal belediyecilik gibi konuya ilişkin kavramsal çerçeveye yer verilmiştir. İkinci bölümde sosyal sorunların çözümünde üniversite-yerel yönetimler işbirliği başlığı altında, öncelikle sosyal sorumluluk kavramı ve üniversiteler ele alınmış, ardından sosyal sorunların çözümünde kurumlar arası işbirliği, kamu-üniversite işbirliklerinin gelişimi ve üniversite-yerel yönetim işbirliklerinin temel dinamikleri açıklanmaya çalışılmıştır. Üçüncü bölümde, girişimcilik, inovasyon, sosyal girişimcilik ve sosyal inovasyon kavramları ile bu kavramların gelişimi ile ortaya çıkan teknopark ve sosyopark örnekleri incelenmiştir. Dördüncü bölümde ise İstanbul Medeniyet Üniversitesi sosyopark uygulama örneğine ilişkin gerçekleştirilen araştırmanın bulgularına yer verilmiştir.

Bu çalışma, üniversite-yerel yönetim işbirliğinin sosyal sorunların çözümünde önemli bir potansiyele sahip olduğunu, sosyopark uygulamalarının bu potansiyeli gerçekleştirmeye yönelik yenilikçi ve işlevsel bir model sunduğunu ortaya koymaktadır. İstanbul Medeniyet Üniversitesi bünyesinde uygulanan modelin, diğer üniversitelerde de benimsenmesi ve yerel koşullara uyarlanarak uygulanması, Türkiye'nin sosyal kalkınma sürecine önemli katkılar sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: sosyal sorun, sosyal politika, üniversite-yerel yönetim işbirliği, sosyopark

ABSTRACT

In today's globalized world, where competition is fierce, research and development (R&D) activities have gained critical importance. Studies carried out through university–public cooperation, driven by innovation and grounded in technological advancements, with the active involvement of local governments, have made substantial contributions to national development. Technoparks and socioparks established within universities constitute a fundamental dimension of these initiatives, serving as new development centers where the contributions of university youth are prioritized and where students are brought together with industrialists, business actors, and local government representatives.

This study focuses on the concept of socioparks and aims to analyze the services provided by sociopark institutions within the framework of societal needs. In this context, the sociopark implementation of Istanbul Medeniyet University has been selected as a case study.

The research is based on qualitative methods, with data collected through document analysis and semi-structured interviews. The study is organized into four chapters. The first chapter presents the conceptual framework, including social problems, social work, social policy, and social municipalism. The second chapter, under the title *"University–Local Government Cooperation in Addressing Social Problems,"* discusses the concept of social responsibility and universities, then examines inter-institutional cooperation, the development of public–university collaborations, and the fundamental dynamics of university–local government partnerships. The third chapter addresses entrepreneurship, innovation, social entrepreneurship, and social innovation, along with the emergence of technopark and sociopark examples. The fourth chapter presents the findings of the case study conducted on the sociopark implementation at Istanbul Medeniyet University.

The findings demonstrate that university–local government cooperation holds significant potential in addressing social problems, and that sociopark initiatives provide an innovative and functional model for realizing this potential. The adoption of the model implemented at Istanbul Medeniyet University by other universities, with adaptations to local contexts, would significantly contribute to Turkey's process of social development.

Keywords: social problem, social policy, university–local government cooperation, sociopark

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, değerli bilgilerini benimle paylaşan, kendisine ne zaman danışsam bana kıymetli zamanını ayırıp sabırla ve büyük bir ilgiyle elinden gelenden fazlasını sunan kıymetli danışman hocam Doç. Dr. Ülkü ARIKBOĞA'ya teşekkürü bir borç biliyor ve şükranlarımı sunuyorum. Tez konumun mimarı, samimiyeti, bilgisi ve tecrübesiyle her daim desteğini hissettiğim kıymetli hocam Prof. Dr. Burak Hamza ERYİĞİT'e ayrıca teşekkür ediyorum. Akademik alanda desteklerinin yanında yıllardır bilgi, tecrübe ve samimiyetiyle yolumu aydınlatan kıymetli hocam Prof. Dr. Ahmet NOHUTÇU'ya kalbî şükranlarımı sunuyorum.

Bu çalışmayı, motivasyonumu her daim diri tutmamı sağlayan, varlıklarıyla beni heyecanlandıran ve geleceğe dair umutlandıran canım evlatlarım Mihrimah Hafsa ve Yusuf Mirza'ya armağan ediyorum.

Merve GÜNGÖR

İstanbul, 2025

İÇİNDEKİLER

ÖZET i
ABSTRACT ii
ÖNSÖZ iii
KISALTMALAR vi
GİRİŞ 1
BİRİNCİ BÖLÜM 3
KAVRAMSAL ÇERÇEVE 3
1.1. Sosyal Sorunlar 3
1.1.1. Sosyal Sorun Kavramı 3
1.1.2. Sosyal Sorunların Nedenleri 4
1.1.3. Sosyal Sorunlarla Mücadele ve Çözüm Sürecinde Paydaşların Rolü 6
1.1.3.1. Devlet ve Kamu Kurumları 6
1.1.3.2.Yerel Yönetimler (Belediyeler) 6
1.1.3.3. Üniversiteler ve Akademik Kurumlar 7
1.2. Sosyal Hizmetler 8
1.2.1. Sosyal Hizmet Kavramı 8
1.2.2. Sosyal Hizmetin Uygulama Alanları 11
1.3.Sosyal Politika 12
1.4. Sosyal Belediyecilik 13
1.4.1. Sosyal Belediyecilik Kavramı 13
1.4.2. Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Gelişimi ve Yasal Temeli 15
1.4.3. Sosyal Belediyeciliğin Uygulama Alanları ve Topluma Katkıları 16
1.4.4. Sosyal Belediyeciliğin Toplumsal Sorunların Çözümü Üzerindeki Etkileri 19
İKİNCİ BÖLÜM 22
SOSYAL SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNDE ÜNİVERSİTE – YEREL YÖNETİM İŞBİRLİĞİ 22
2.1. Sosyal Sorumluluk Kavramı ve Üniversiteler 22
2.2. Sosyal Sorunların Çözümünde Kurumlar Arası İşbirliği 25
2.2.1. İşbirliğinin Avantajları 26
2.2.2. İşbirliği Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar ve Çözüm Önerileri 27
2.2.2.1. Zorluklar 27
2.2.2.2. Çözüm Önerileri 29

2.3. Kamu – Üniversite İşbirliklerinin Gelişimi 30
2.3.1. Erken Dönem: Bilgi Üretimi, Eğitim ve Bürokrasiye İnsan Gücü Sağlama-Kamusal Yarar 30
2.3.2. Soğuk Savaş ve Bilimsel Rekabet Dönemi 30
2.3.3. Yakın Dönem - 1980 Sonrası: Stratejik Ortaklıklar - Uygulamalı Projeler -Neoliberal Politikalar 31
2.3.4. Türkiye'de Kamu-Üniversite İşbirlikleri 32
2.4. Üniversite-Yerel Yönetim İşbirliğinin Temel Dinamikleri 33
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 36
GİRİŞİMCİLİK VE İNOVASYON KAPSAMINDA GELİŞEN UYGULAMA MERKEZLERİ-TEKNOPARK VE SOSYOPARK 36
3.1 Girişimcilik ve İnovasyon 36
3.1.1. Girişimcilik 36
3.1.2 İnovasyon 37
3.2.Sosyal Girişimcilik ve Sosyal İnovasyon 39
3.2.1. Sosyal Girişimcilik 39
3.2.2. Sosyal İnovasyon 41
3.3. Teknopark 43
3.4. Sosyopark (Sosyokent-Sosyal İnovasyon Ajansı) 44
3.4.1 Sosyopark Kavramı 44
3.4.2 Sosyopark'ın Temel Amaçları 45
3.4.3 Sosyopark Uygulama Örnekleri 47
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 52
İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ SOSYOPARK UYGULAMASI 52
4.1 Araştırmanın Amacı ve Kapsamı 52
4.2 Araştırmanın Yöntemi 52
4.3 Araştırmanın Bulguları 53
4.3.1 Sosyoparkın Kuruluş Süreci-Temel Amacı ve Vizyonu 53
4.3.2 Sosyoparkın Faaliyet Alanı ve Yönetim Yapısı 55
4.3.3. Gerçekleştirilen Projeler 56
4.3.4 Sosyopark'ın Toplumsal Etkileri 59
4.3.5 Üniversite ve Yerel Yönetim İşbirliklerinin Sosyal Sorunların Çözümündeki Rolü 60
4.3.6 Uygulamada Karşılaşılan Avantaj ve Dezavantajlar ve Sosyopark Uygulamasının Gelişimine İlişkin Öneriler 61
SONUÇ 64
KAYNAKÇA 68
EK 79
MÜLAKAT SORULARI 79

KISALTMALAR

SOSYOPARK	Sosyal İşbirlikleri Bölgesi Uygulama ve Araştırma Merkezi
TEKNOPARK	Bilim ve Teknoloji Parkı
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
(IASSW)	Uluslararası Sosyal Hizmet Okulları Birliği
(IFSW)	Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü
KSS	Kurumsal Sosyal Sorumluluk
CSR	Corporate Social Responsibility
Ashoka	Ashoka Sosyal Girişimcilik Vakfı
Ka-MER	Kadın Merkezi
AKUT	Arama Kurtarma Derneği
Schwab Vakfı	Schwab Sosyal Girişimcilik Vakfı
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
ASBÜ	Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
ODTÜ	Ortadoğu Teknik Üniversitesi
TEKNOKENT	Araştırma ve Geliştirme Bölgesi
SOSYOKENT	Teknoloji Geliştirme Bölgesi
TUBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
SİA	Konya Sosyal İnovasyon Ajansı
SİM	Sosyal İnovasyon Merkezi
İTÜ	İstanbul Teknik Üniversitesi
SAMÜ SİM	Samsun Üniversitesi Sosyal İnovasyon Uygulama ve Araştırma Merkezi
AGÜ	Abdullah Gül Üniversitesi
İMÜ	İstanbul Medeniyet Üniversitesi
YÖK	Yükseköğretim Kurulu
İSTKA	İstanbul Kalkınma Ajansı
TGB	Teknoloji Geliştirme Bölgesi

GİRİŞ

Günümüzde toplumsal sorunlar yalnızca devletlerin ya da merkezi otoritelerin müdahalesiyle çözülebilecek sınırların ötesine geçmiş; çok aktörlü, çok katmanlı ve katılımcı çözüm yollarına ihtiyaç duyulmaya başlanmıştır. Küreselleşme, kentleşme, demografik değişimler, teknolojik dönüşümler ve çevresel tehditler gibi dinamikler, sosyal sorunların hem sayıca artmasına hem de içerik olarak daha karmaşık hâle gelmesine neden olmuştur. Yoksulluk, işsizlik, eğitim eşitsizliği, sosyal dışlanma, göç, engelli bireylerin entegrasyonu, kadınların toplumsal hayata katılımı gibi sorunlar artık yalnızca birer kamu politikası konusu değil; aynı zamanda yerel düzeyde çözüm üretilmesi gereken sosyal inovasyon alanları hâline gelmiştir.

Bu noktada, toplumsal fayda üretme kapasitesine sahip farklı aktörlerin, özellikle de üniversiteler ile yerel yönetimlerin, işbirliği içinde çalışması kaçınılmaz bir gereklilik hâline gelmiştir. Üniversiteler, sahip oldukları bilimsel bilgi, araştırma altyapısı, disiplinler arası yaklaşım ve nitelikli insan gücü ile toplumsal sorunlara yenilikçi çözümler üretme potansiyeline sahiptir. Yerel yönetimler ise hizmet sundukları topluluklara en yakın idari yapı olmaları nedeniyle ihtiyaçlara doğrudan temas eden ve çözüm süreçlerini uygulama gücüne sahip kurumlardır. Bu iki yapının bir araya gelerek oluşturduğu işbirliği modeli, hem mikro düzeyde sorunlara etkili çözümler geliştirilmesini, hem de katılımcı, sürdürülebilir ve toplumsal açıdan meşru bir yönetişim mekanizmasının oluşmasını sağlar.

Bu bağlamda, son yıllarda dikkati çeken uygulamalardan biri de "Sosyopark" modelidir. Sosyoparklar; sosyal girişimcilik, sosyal inovasyon, katılımcı yönetişim ve üniversite-toplum etkileşimini odağına alan, genellikle üniversiteler bünyesinde oluşturulan, ancak yerel yönetim ve sivil toplumla etkileşim hâlinde çalışan çok disiplinli sosyal çözüm merkezleridir. Bu merkezler, toplumda var olan sosyal problemleri tanımlamak, analiz etmek ve bu sorunlara çözüm üretmek üzere projeler geliştirmek, girişimcilik fikirlerini desteklemek, sosyal etkisi yüksek uygulamaları yaygınlaştırmak amacıyla faaliyet gösterirler. Literatürde sosyopark konusu araştırıldığında bu konunun çok fazla araştırılmadığı, yalnızca *"Sosyopark"* isimli bir kitap çalışmasının bulunduğu görülmüştür.

Bu çalışmada sosyopark konusu ele alınarak, sosyopark kuruluşlarının toplumsal ihtiyaçlar kapsamında sundukları hizmetlerin analiz edilmesi amaçlanmaktadır. Bu çerçevede İstanbul Medeniyet Üniversitesi sosyopark uygulaması örnek olarak seçilmiştir. İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nin örnek olarak seçilmesinde, bu üniversitenin sosyopark uygulamalarına öncülük eden ilk üniversite olması etkili olmuştur.

Çalışma kapsamında şu soruların cevaplanması hedeflenmektedir: Sosyal sorunların çözümünde üniversite-yerel yönetim işbirliği nasıl sağlanabilir ve sosyopark uygulamalarının rolü nedir? İstanbul Medeniyet Üniversitesi sosyopark uygulaması hangi amaçla kurulmuştur ve nasıl bir yapıya sahiptir? İstanbul Medeniyet Üniversitesi sosyopark uygulaması kapsamında ne tür projeler üretilmektedir? Yerel yönetimlerin sosyopark uygulamasındaki rolü nedir ve katkıları nasıl arttırılabilir? Uygulamadaki avantaj ve dezavantajlar, sorunlar, eksiklikler ve topluma sağlanan katkılar nelerdir? Mevcut sistem nasıl geliştirilebilir?

Çalışma, nitel araştırma yöntemine dayanmakta olup, doküman analizi ve mülakat yöntemi ile veriler toplanmıştır. Çalışmanın ilk üç bölümünde literatür taraması yoluyla veriler toplanarak belirli bir sistematikle ele alınmıştır. İstanbul Medeniyet Üniversitesi sosyopark uygulamalarının analiz edildiği dördüncü bölümde ise, web sayfası analizi ve doküman analizinin yanı sıra, yarı yapılandırılmış mülakat formu çerçevesinde gerçekleştirilen mülakat yöntemi ile veriler toplanmıştır. Bu kapsamda, görüşme öncesinde literatür taraması yapılmış, yukarıda belirtilen araştırma soruları dikkate alınarak 15 açık uçlu soru hazırlanmıştır. Görüşme öncesinde İstanbul Medeniyet Üniversitesi sosyopark uygulamalarına ilişkin ön bilgi edinebilmek amacıyla kurumun web sayfası taranmış, bu sayfadan sosyopark uygulamasına ilişkin tanımlayıcı bilgiler, ilgili mevzuat, gerçekleştirilen projeler gibi hususlarda bazı ön bilgiler edinilmiştir. Daha sonraki aşamada açık uçlu soru formu kapsamında 30.06.2025 tarihinde İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sosyopark Genel Müdürü Faruk BAL ile yaklaşık iki saatlik yüz yüze bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşme sonrasında veriler incelenmiş, eksik kalan hususlar telefon ve mail ile görüşülerek tamamlanmıştır. Elde edilen veriler analiz edilmiş, çalışmanın dördüncü bölümünde, araştırmanın bulguları başlığı altında belirli bir sistematikle sunulmuştur.

Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sosyal sorunlar, sosyal hizmet sosyal politika ve sosyal belediyecilik gibi konuya ilişkin kavramsal çerçeveye yer verilmiştir. İkinci bölümde sosyal sorunların çözümünde üniversite-yerel yönetimler işbirliği başlığı altında, öncelikle sosyal sorumluluk kavramı ve üniversiteler ele alınmış, ardından sosyal sorunların çözümünde kurumlar arası işbirliği, kamu-üniversite işbirliklerinin gelişimi ve üniversite-yerel yönetim işbirliklerinin temel dinamikleri açıklanmaya çalışılmıştır. Üçüncü bölümde, girişimcilik, inovasyon, sosyal girişimcilik ve sosyal inovasyon kavramları ile bu kavramların gelişimi ile ortaya çıkan Teknopark ve Sosyopark örnekleri incelenmiştir. Dördüncü bölümde ise İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sosyopark uygulama örneğine ilişkin gerçekleştirilen araştırmanın bulgularına yer verilmiştir.

Bu çalışma ile, hem literatüre, hem de sosyopark uygulaması ve sosyal sorunların çözümünde üniversite-yerel yönetim işbirliği konusunda uygulamacıların farkındalık düzeyinin ve iyi uygulama örneklerinin gelişmesine katkı sağlanması umulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Sosyal Sorunlar

Sosyal sorunlar, bireylerin yaşam kalitesini doğrudan etkileyen, toplumun sosyal bütünlüğünü zedeleyen ve sistemsel müdahale gerektiren toplumsal olgulardır. Bu sorunların çözümü yalnızca devletin değil, aynı zamanda toplumun her kesiminin sorumluluğundadır. Bilimsel bilgiyle desteklenen sosyal politika uygulamaları, farkındalık artırıcı çalışmalar ve güçlü sosyal hizmet sistemleri, sosyal sorunlarla mücadelede en etkili araçlardır. Bu başlık altında sosyal sorun kavramı tanımlanacak, sosyal sorunların nedenlerine ve sosyal sorunların çözümünde paydaşların rolüne değinilecektir.

1.1.1. Sosyal Sorun Kavramı

Sosyal sorun kavramı üzerinde uzlaşılan tek bir tanım mevcut değildir. Sosyal sorun, bir toplumun işleyişi ve değerleri ile çelişen, bireylerin yaşam kalitesini olumsuz etkileyen ve toplumsal düzeni olumsuz etkileyerek, bireylerin huzurunu tehdit eden problemleri kapsayan ve geniş kitleleri içine alan yapısal süreçlerin tümüdür. Sosyal sorunlar, genellikle bir toplumun kabul ettiği değer ve normlarla ters düşen durumlarla ilişkilidir ve toplumsal düzeni tehdit eden, toplumda huzursuzluğa neden olan durumlar, sosyal sorun olarak nitelendirilir. Sosyal sorunlar, insanların birtakım sebeplerle toplumsal eşitsizliklere maruz kaldıkları durumları ifade etmektedir. Din, dil, ırk, cinsiyet veya gelir durumuna göre farklı değişkenler sebebiyle sosyal sorunlar farklı açılardan pek çok kişiyi etkileyebilir (Aykurt, 2020: 2). Bu tür sorunlar sadece bireyleri değil, toplumun tüm kesimlerini doğrudan ya da dolaylı olarak etkiler.

Sosyal sorunlar, literatürde genellikle tüm toplumlarda ortak olan birtakım özellikleri kapsamaktadır. Bu tanıma göre sosyal sorunlar; doğal değil bizzat toplum tarafından inşa edilen, evrensel, öznel olmayan, topluma fayda sağlamayan, çok fazla insanı etkileyen, zamanla artarak büyüyen, çözümü için kolektif eylem gerektiren sorunlar olarak ifade edilebilir. Toplumsal hayatın başlangıcından beri var olan sosyal sorunlar, toplumların tarihsel gelişimi boyunca geçirdikleri değişim ve dönüşümlere bağlı olarak niteliksel ve niceliksel açılardan geniş bir kapsama yayılmıştır. Günümüz dünyasında toplumlar tarafından tecrübe edilen ve halkın gerek yerel gerekse küresel düzlemlerde karşılaştıkları birçok sorun sosyal sorunlar kapsamında ele alınmaktadır (Çoban, 2016: 2). İşsizlik, yoksulluk, engellilik, madde bağımlılığı, aile içi şiddet, gelir dağılımındaki adaletsizlik, göç, çocuk ihmali ve istismarı, eğitimde fırsat

eşitsizliği, suç oranlarının artışı, çevre kirliliği ve toplumsal cinsiyet eşitsizliği gibi durumlar sosyal sorunlara örnek verilebilir. Bu sorunlar, bir toplumun ekonomik ve sosyal yapısını etkileyerek geniş kitlelerin etkilenmesine sebep olarak, büyük çaplı sonuçlar doğurabilir ve toplumsal düzenin bozulmasına, bireylerin hak ve özgürlüklerinin engellenmesine, bireyler arasında çatışmaların artmasına sebep olabilir. Sosyal sorunlar, insan haklarına zarar vermektedir. Genellikle bireylerin kendi başına çözebileceği problemler olmadığından, sosyal sorunlar devlet, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşlarının müdahalesi ile çözüme kavuşturulabilir. Bu sorunlar genellikle toplumsal yapının eksikliklerinden ya da adaletsizliklerinden kaynaklanır ve bireysel çaba ile çözülmesi güç olan, sistemsel müdahale gerektiren durumlardır. Bu sebeple sosyal sorunlar, bireysel bir problemden ziyade, geniş bir kesimi etkileyen toplumsal bir mesele olarak ifade edilebilir. Örneğin, bir kişinin işsiz kalması bireysel bir problem olabilirken, işsizlik oranlarının bir ülkede ciddi seviyelere ulaşması sosyal bir sorundur (Kurt, 2006: 7-9).

Sosyal sorunlar, toplumun ekonomik, kültürel ve teknolojik değişimine bağlı olarak farklı şekillerde ortaya çıkar. Belirli bir zaman diliminde sosyal sorun olarak kabul görülen bir olgu, başka bir zaman diliminde sorun olarak algılanmayabilmektedir (Özdemir, 2011: 5). Sanayi devriminden sonra çalışma koşullarının kötüleşmesi sosyal bir sorun olarak kabul edilirken, günümüzde teknoloji bağımlılığı yeni bir sosyal sorun olarak gündeme gelmektedir. Örneğin, sanayi devrimi sonrası işçi sınıfının yaşadığı hak kayıpları 19. yüzyılın sosyal sorunu iken, günümüzde dijital bağımlılık yeni bir sosyal sorun haline gelmiştir.

1.1.2. Sosyal Sorunların Nedenleri

Sosyal sorunların ortaya çıkmasında çok boyutlu etkenler rol oynar. Bunlar toplumsal yapının dinamiklerine ve sorunların türüne göre, ekonomik, kültürel, politik ve psikolojik düzlemde değişiklik gösterebilir.

Ekonomik Faktörler: Gelir eşitsizliği, işsizlik ve yoksulluk gibi ekonomik nedenler, sosyal sorunların en yaygın kaynaklarındandır. Özellikle düşük gelir gruplarının temel ihtiyaçlarını karşılayamaması, toplumsal huzursuzluğa neden olabilir. Ayrıca eğitim düzeyi, iş olanakları, sosyal hizmetler ve sosyal güvence gibi bireylerin ekonomik refahını ve sosyal statüsünü etkileyen faktörler de, sağlık, yaşam kalitesi, yaşam beklentisi, suç oranları ve eşitlik gibi sosyal sorunları doğurabilir. Yoksulluk sosyal dışlanmaya yol açabilir veya sosyal dışlanma da yoksulluğa sebep olabilir (Şahin, 2010: 75).

Eğitim Eşitsizliği: Eğitim sistemindeki eşitsizlikler ve bireylerin yeterli eğitime erişememesi, sosyal sorunların oluşumunda önemli bir rol oynar. Eğitimsizlik, yoksulluk, işsizlik ve suç oranlarının artışı

gibi sorunlarla doğrudan ilişkilidir. Eğitim sistemindeki adaletsizlik, sağlık hizmetlerine erişim eksikliği gibi sistemsel problemler, bireylerin toplumsal hayata katılımını zorlaştırır. Örneğin; düşük gelirli ailelerin statüsel durumlarından kaynaklı bilgi edinmeye dair oluşturdukları önyargı çocuklarına da yansımakta ve bu önyargı ile hareket eden çocuklar arzu ettikleri mesleğe sahip de olsalar, meslek hayatındaki rekabet ortamına ayak uyduramayacaklarına inanmaktadırlar (Yıldız ve Gültekin Karakaş, 2019 : 5).

Toplumsal Eşitsizlikler: Cinsiyet, ırk, etnik köken ya da dini inançlara dayalı ayrımcılık, sosyal sorunların temel nedenlerinden biridir. Bu tür eşitsizlikler, toplumsal gruplar arasında çatışmalara yol açabilir. Toplumumuzdaki eşitsizlikler üzerine yapılan bir araştırmada, bireysel çaba, emek ve gayretlerin yeterli olmadığı, varlıklı bir ailenin üyesi olarak doğma, cinsiyet, etnik köken, mezhep, siyasi aktörlere yakınlık ve benzeri niteliklerin başarılı olma noktasında önemli bir yer tuttuğu görülmüştür (Çarkoğlu ve Kalaycıoğlu, 2009: 12).

Kültür ve Değer Çatışmaları: Toplum içinde farklı kültürel grupların bir arada yaşaması, bazen değer çatışmalarına neden olabilir. Köyden kente göç sonucu kentleşme deneyimi çok daha yeni olan bireylerin, yeni katıldıkları ortamdaki konumları oldukça karmaşık ve büyük çaplı bir değişim sonucunu beraberinde getirir. Bu sancılı süreçte, bireylerde temel değerlerini kaybetme korkusu, yeni girdikleri ortama karşı bir direnç oluşturma ve uyum sağlamada güçlük çekme olarak karşımıza çıkmaktadır (Özkan, 2019: 9). Ayrıca geleneksel değerlerin kadın-erkek rollerine dair ataerkil ve kalıplaşmış yargıları ile hızla değişen toplumsal dinamikler de, yeni sorunları beraberinde getirebilir.

Küreselleşme ve Teknoloji: Küreselleşme ile birlikte toplumsal yapı daha karmaşık hale gelmiştir. Teknolojik gelişmeler ise hem yeni fırsatlar yaratmakta hem de dijital eşitsizlik gibi yeni sosyal sorunlara neden olmaktadır. Bununla birlikte hızlı kentleşme, ülke içi ve ülke dışından kontrolsüz göç hizmet kalitesini ve bireylerin yaşam standardını düşürür. Küreselleşme ve buna bağlı olarak teknolojinin hızla gelişmesiyle robotların endüstride kullanılmaya başlanması tüm dünya genelinde işsizlik başta olmak üzere bazı sorunlara yol açmaktadır. Diğer yandan, bilgi ve enformasyon teknolojilerini elinde bulunduran ülkeler ile teknolojik gelişmelerin gerisinde kalan ülkeler arasında oluşan eşitsizlikler neticesinde çözüm arayışları artmıştır (Baygül, 2020: 11).

Sosyal sorunlar, toplumun genel refahını ve bireylerin yaşam kalitesini doğrudan etkiler. Bu etki bireysel ve toplumsal düzeyde ciddi problemlere sebep olabilir. Kısa vadeli bireysel sorunlardan uzun vadeli toplumsal sonuçlara kadar geniş bir yelpazeye sahiptir. Sosyal sorunlar, bireyler ve gruplar arasında gerilimi artırarak toplumsal kutuplaşma ve çatışma ile huzursuzluğa yol açabilir. Gelir eşitsizliği ve yoksulluk gibi sorunlar sosyal çatışmalara ve protestolara yol açabilir. İşsizlik, sağlık sorunları ve suç oranlarındaki artış gibi durumlar, toplumsal ve ekonomik maliyetler yaratır. Bu maliyetler, hem bireyleri

hem de kamu kaynaklarını etkiler. Eğitim ve sağlık hizmetlerinden eşitsiz yararlanma, bireylerin toplumsal hayattan dışlanmasına neden olabilir. Yaygın ve derinleşen sosyal sorunlar, toplumsal dayanışmayı ve birlik duygusunu zayıflatabilir. Toplumda güven duygusunun azalmasıyla da toplumun uzun vadeli istikrarını sağlamak zorlaşabilir. Bunun sonucunda toplumsal çözülmeyle birlikte bireylerin huzurun ve toplumsal barışın sağlanması güçleşir.

1.1.3. Sosyal Sorunlarla Mücadele ve Çözüm Sürecinde Paydaşların Rolü

Sosyal sorunlar, toplumun genelini etkileyen, bireylerin yaşam kalitesini düşüren ve sosyal düzeni tehdit eden ciddi yapısal problemlerdir ve bu sorunların çözümü yalnızca devletin ya da bireyin tek başına üstlenebileceği bir süreç değildir. Etkili ve sürdürülebilir çözümler, çok sayıda paydaşın eşgüdümlü ve işbirliğine dayalı katkısıyla mümkün olabilir. Toplumsal sorunların çözümünde etkili olan paydaşlar, hem kamu hem özel sektör, hem de sivil toplum kuruluşları ve akademik kurumları kapsayan geniş bir yapıyı ifade eder. Bu bağlamda sosyal sorunların çözümü için çok paydaşlı sosyal çözüm modelleri ve disiplinler arası müdahale önemli bir yer tutmaktadır.

Kentsel sorunların çözümünde kent yönetimi ve merkezi yönetim anahtar görevi görür. Yerel yönetimler bu kapsamda kentsel sorunların giderilmesi ve çözümünde öne çıkan kurumlar olurken, büyükşehir belediyeleri, il özel idareleri ve çok kapsamlı projelerde merkezi yönetim de sürece dahil olmaktadır (Güven, 2017: 7).

Bu başlık altında sosyal sorunların çözümünde rol alan paydaşlardan kısaca bahsedilecektir.

1.1.3.1. Devlet ve Kamu Kurumları

Devlet, sosyal sorunların çözümünde en temel ve kurumsal aktördür. Yasama, yürütme ve yargı organları; sosyal adaletin sağlanmasında, hak temelli hizmetlerin sunulmasında ve sosyal eşitsizliklerin azaltılmasında öncü rol oynar. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı gibi kamu kurumları sosyal yardım, sosyal hizmet ve istihdam politikalarını planlayarak sahada uygulayan kamu kurumlarıdır (Erdal, 2014: 3).

1.1.3.2.Yerel Yönetimler (Belediyeler)

Belediyeler, sosyal sorunlara en yakın yönetim birimleri oldukları için, doğrudan müdahale ve çözüm geliştirme açısından önemli bir konuma sahiptir. Belediyeler, özellikle sosyal belediyecilik anlayışı doğrultusunda, yoksullukla mücadele, yaşlı ve engelli desteği, kadınlara ve çocuklara yönelik sosyal

hizmetler gibi çok yönlü faaliyetler yürütürler. Yerel yönetimlerin ekonomik alandaki etkinliği, neo-liberal anlayışın yaygınlaşması ile sosyal yardımlar alanında kendini göstermiştir. Devletin ekonomik alana ilişkin müdahale anlayışı ile sivil toplum kuruluşları ve gönüllülük anlayışına bıraktığı sorunların çözümüne ilişkin arayışlarının bir kısmı yerel yönetimlere bırakılmıştır (Akpınar, Şahin ve Zengin, 2012: 2).

1.1.3.3. Üniversiteler ve Akademik Kurumlar

Üniversiteler, sosyal sorunların bilimsel olarak analiz edilmesi, çözüm stratejilerinin geliştirilmesi ve uygulamaların değerlendirilmesi konularında belirleyici aktörlerdir. Sosyoparklar, sürekli eğitim merkezleri ve sosyal araştırma enstitüleri gibi yapılar aracılığıyla bilgi üretir ve bu bilgiyi toplumla buluşturur. Toplumsal beklentilere yönelik çözümler geliştirebilmek ve sosyal odaklı bir yapı oluşturabilmek adına girişimci üniversiteler toplumda etkisini artırmaya başlamışlardır (Maden, 2024: 8).

1.1.3.4. Sivil Toplum Kuruluşları (STK'lar)

STK'lar, özellikle dezavantajlı gruplara yönelik hak savunuculuğu, hizmet sunumu ve farkındalık yaratma konularında aktif rol oynarlar. Esneklikleri ve sahaya yakınlıkları sayesinde, kamu hizmetlerinin ulaşamadığı alanlarda etkili olabilirler. Kadın dernekleri, engelli örgütleri, çocuk hakları platformları gibi yapılar sosyal sorunlara doğrudan müdahalede bulunur. Sivil toplum kuruluşları çeşitli konularda halkta farkındalık uyandırarak yönetimde doğrudan söz sahibi olmayan kamuoyunun yönetimde etkin rol almasını hedeflerler (Güven, 2017: 9).

Sosyal sorunların çözümünde etkili kamu politikaları geliştirmek büyük önem taşır. Örneğin, işsizliği azaltmak için iş gücü piyasasını destekleyen politikalar uygulanabilir. Eğitimler yoluyla sosyal sorunların temel nedenlerini ele alarak uzun vadeli çözümler sunulabilir. Toplumda farkındalık yaratmak, bireylerin sorunlara karşı duyarlılığını artırabilir. Gelir dağılımındaki adaletsizliklerin giderilmesi, sosyal sorunların çözümüne katkı sağlar. Bu durumda sosyal yardımların ve sosyal güvenlik sistemlerinin güçlendirilmesini gerektirir. Diğer yandan, sosyal sorunların çözümünde, toplumun tüm kesimlerinin katılımını sağlamak önemlidir. Yerel topluluklar, sivil toplum kuruluşları ve devletin işbirliği içinde çalışması, daha etkili sonuçlar doğurabilir.

Sonuç olarak, sosyal sorunlar, bir toplumun genel refahını etkileyen ve çözümü için geniş çaplı müdahale gerektiren önemli meselelerdir. Bu sorunların çözümü, yalnızca bireylerin yaşam kalitesini

artırmakla kalmaz, aynı zamanda toplumsal barış ve istikrarın korunmasına da katkıda bulunur. Bu nedenle, sosyal sorunların çözümüne yönelik bilinçli ve sistematik yaklaşımlar geliştirilmesi oldukça önemlidir.

1.2. Sosyal Hizmetler

Sosyal hizmetler, bireylerin topluma entegre edilmesini tam anlamıyla sağlayarak, sosyal refahın artmasına ve dayanışmanın güçlenmesine katkıda bulunur. Bireylerin yaşam kalitesini ve memnuniyetini artırarak, psikolojik ve ekonomik sorunlarla başa çıkmalarına yardımcı olur.

Bireylerin kişisel sorunlarıyla baş etmelerine destek olmanın yanında, toplumdaki temel değerlerin yerleşmesine katkı sağlar. Sosyal hizmetler dezavantajlı bireylerin haklarının korunması için bilinçlendirilmelerini destekleyerek, eşit fırsatlar elde etmeleri ve böylelikle sosyal eşitsizliklerin azaltılması ve sosyal adaletin sağlanması açısından oldukça önemli bir yere sahiptir. Devlet barış, huzur ve adaletin sağlanması gibi zorunlu işlevlerin yerine getirilmesi amacıyla çeşitli gruplar arasında yeniden gelir dağıtıcı harcamalar yapmak durumundadır. (Çetin, 2015: 4).

Sosyal hizmetler, toplum içerisindeki farklı grupların birbirine destek olmasını teşvik ederek toplumsal dayanışmayı güçlendirir. Toplumsal düzeyde suç oranlarını azaltarak, aile içi şiddeti önleme gibi amaçlara hizmet ederek sosyal riskleri azaltmada etkin rol oynar. Devlet politikalarının uygulama alanı kapsamında, sosyal politikaların daha etkin ve verimli kullanılması hususunda sosyal hizmetler ihtiyaç odaklı projelerin geliştirilmesine katkı sağlar. (*T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel* Müdürlüğü, 2008: 11-13).

Bu başlık altında sosyal hizmet kavramı tanımlanacak ve sosyal hizmetin uygulama alanlarına değinilecektir.

1.2.1. Sosyal Hizmet Kavramı

Sosyal hizmet, bireylerin ve toplulukların refahını artırmayı ve sosyal adaleti sağlamayı hedefleyen insan haklarına dayalı profesyonel bir müdahale ve akademik bir disiplindir. Sosyal hizmetin temel amacı, bireylerin ve toplulukların yaşadığı sosyal, ekonomik ve psikolojik sorunlarla başa çıkılmasına yardımcı olmak ve toplumsal eşitliği güçlendirmektir. Sosyal hizmet sadece maddi yardımları değil, sosyal destek, moral ve rehberlik gibi bireylerin temel haklarına erişimini sağlamak ve sosyal sorunlara çözüm üretmek için çeşitli müdahaleleri kapsar. Sosyal hizmet, bireylerin kendi yaşamlarını

yönetmelerine yardımcı olmak amacıyla sosyal işlevlerini geliştirmeyi, çevreleriyle daha etkili ilişkiler kurmalarını sağlamayı ve sosyal adaleti desteklemeyi amaçlar. (Bingöl, 2015: 71-72).

Çengelci'ye göre; yoksullukla ilişkisinden bağımsız olarak toplumdaki ortalama yaşam düzeyine elinde olmayan nedenlerle ulaşamayan, sosyal ve ekonomik olarak desteğe ihtiyaç duyan kişilere sunulan parasal veya ayni nitelik taşıyan hizmetler sosyal hizmet olarak nitelendirilmektedir. Bu hizmetler, mal veya malzeme yardımı olabileceği gibi, rehberlik, yönlendirme veya psikolojik destek hizmetleri de olabilmektedir (Bingöl, 2015: 2).

Cılga'ya ise sosyal hizmet; "*İnsanın ve toplumun özgürleşmesine yardımcı olarak, sosyal hukuk devletinin gelişmesi için çaba gösteren; bilimsel ve teknolojik gelişmelerle demokratik toplum düzeninin oluşması için insan hakları çerçevesinde hareket eden; gelişim, barış ve katılım ilkeleriyle birlikte toplumun gelişip değişmesini sağlamak adına eşitsizlik ve adaletsizliğin giderilmesi için faaliyet gösteren*" bir niteliğe sahiptir (Çifci ve Gönen, 2011:2).

Sosyal hizmetin bir başka tanımı ise Uluslararası Sosyal Hizmet Okulları Birliği (IASSW) ve Uluslararası Sosyal Hizmet Uzmanları Federasyonu'nu (IFSW) tarafından yapılmıştır. Bu tanıma göre sosyal hizmet; "*insanların refahları için sosyal değişmeye, insani ilişkilerdeki sorunları çözümlemeye ve insanın güçlenmesi ile özgürleşmesinin gelişmesine yardımcı olur.".* Bu tanımda sosyal hizmet kavramı insan hakları ve sosyal adalet ilkeleri ile de ilişkilendirilmiş, sosyal hizmet ile insanların yaşam zenginliklerinin artırılması ve potansiyellerinin tam olarak kullanılabilir hale getirilmesi hedeflenmiştir

Sosyal hizmet uygulamaları, özellikle dezavantajlı bireyleri hedef alır. Çocuklar, yaşlılar, engelli bireyler, ekonomik olarak yoksul kesimler ve sosyal dışlanmaya maruz kalan gruplar, sosyal hizmetin odak noktasıdır. Bu bağlamda, sosyal hizmet, bireysel refahın yanı sıra toplumsal dayanışmayı ve sosyal bütünleşmeyi artırmayı da amaçlar. Dünya çapında kabul gören tanımıyla sosyal hizmet, bireylerin ve grupların yaşam kalitesini iyileştirmeyi hedefleyen, profesyonel bir iyileştirme sürecidir. Önleyici, müdahale edici ve rehabilite edici yönleriyle bireylerin yaşam standardını yükselten bir uygulama alanıdır. Bu alan içerisinde sosyal hizmet uzmanları, bireylerin ihtiyaçlarını değerlendirerek uygun destek mekanizmaları oluşturur (Duyan, 2003: 3-6).

Sosyal hizmetler, yalnızca mevcut sorunları çözmekle kalmaz, aynı zamanda sorunların ortaya çıkmasını önlemeye yönelik politikalar da geliştirir. Sosyal politikanın önemli araçlarından biri olan sosyal hizmet yaklaşımına göre; birey, sosyo-ekonomik koşulların bir ürünü olarak kabul edilmekte ve olumsuz sosyo-ekonomik şartların iyileştirilmesi açısından devletin önemli bir aktör olduğu vurgulanmaktadır, Erken yaşta eğitim desteği sağlamak çocukların gelecekte sosyal sorunlarla karşılaşmasını engelleyebilir. Sosyal hizmet, bireylerin yalnızca ekonomik veya fiziksel durumlarını

değil, psikolojik ve sosyal yönlerini de dikkate alarak bütüncül bir bakış açısıyla hareket eder (Yolcuoğlu, 2012: 4).

Sosyal hizmetler üç temel düzeyde ele alınmaktadır. Bunlar bireysel sosyal hizmet, grupla sosyal hizmet ve toplumsal sosyal hizmettir.

Bireysel Sosyal Hizmet: Bireylerin yaşadıkları sosyal ve psikolojik sorunları çözmeye dayalı doğrudan destek hizmetleri bireysel sosyal hizmet alanına girer. Örneğin, çocuk koruma hizmetleri, evsiz bireyler için barınma desteği, psikososyal destek programları gibi uygulamalar bu gruba örnek olarak verilebilir (Kaya, 2017: 27).

Grupla Sosyal Hizmet: Benzer sorunlar yaşayan bireylerin bir araya getirilerek desteklenmesini amaçlayan sosyal hizmet modelidir. Bağımlılık rehabilitasyon programları, aile danışmanlığı bu kategoriye dahildir. Gruplarla sosyal hizmet uygulaması gruba dahil olan bireylere grubun amacı ile ilgili deneyim, duygu ve düşüncelerini birbirleriyle paylaşarak sosyal öğrenme imkanı sağlar. İçinde bulunduğu durumu benzer şekilde deneyimlemiş farklı kişiler ile paylaşma imkânı bulur ve bu grup çalışması sayesinde birey kendini bir gruba ait olma duygusu ile güvende hissedebilir (Tekin, 2025: 41-43).

Toplumsal Sosyal Hizmet: Daha geniş yelpazedeki sosyal sorunların çözümünde geliştirilen politika ve sosyal müdahale süreçleri toplumsal sosyal hizmetin hizmet alanına girer. Örneğin, yoksullukla mücadele programları, yaşlı bakım hizmetleri, eğitimde fırsat eşitliği projeleri ve engelli bireylerin topluma entegrasyonunu sağlayan hizmetlerdir. (Gündüz ve Çifci, 2021: 17-18).

21. yüzyılda bakım gereksinimi bulunan yaşlıların sorunlarının çözümleri arasında hem yaşlıları hem de yaşlıya bakan aile bireylerini destekleyen toplum temelli projelerin geliştirilmesi öne çıkmaktadır. Kurum bakımının pahalı olması ve bakıma gereksinim duyan bireyi toplumsal hayattan soyutlaması gibi sorunlar, günümüzde yakın çevre içerisinde bakıma olanak sağlayacak destek hizmetlerinin artırılması gibi çözümleri öne çıkarmıştır (Şeker ve Kurt, 2018: 17).

Diğer yandan, sosyal hizmet uygulamaları, bazı etik ve mesleki ilkeler çerçevesinde uygulanmalıdır. Bu ilkeler, sosyal hizmet uygulamalarının etkinliğini artırırken, hizmet alan bireylerin haklarını güvence altına alarak verilen hizmetin profesyonel bir çerçevede yürütülmesini sağlar. Sosyal hizmetin temel dayanak noktalarından biri, bireylerin temel haklarını korumaktır. Her birey sağlık, eğitim, barınma ve sosyal güvenlik gibi temel haklara sahiptir. Sosyal hizmet uzmanları, her bireyin saygı görmeye, desteklenmeye ve eşit şartlarda değer görmeye layık olduğunu kabul ederek, onların ihtiyaçlarına uygun çözümler üretmelidir. Bireylerin kendi yaşamları üzerinde söz sahibi olmasını teşvik etmek, katılımcılığın öne çıktığı, sosyal hizmetin önemli bir ilkesidir.

Bu sebeple sosyal hizmet uzmanları, hizmet alan tüm bireyleri sürece aktif olarak dahil etmelidir. Ayrıca, toplumun dezavantajlı kesimlerinin desteklenmesi de sosyal katılımın artırılmasında önemli bir rol oynar. Sosyal hizmet uzmanları mesleki gizlilik ilkesi doğrultusunda bireylerin mahremiyet ve güven ilkesi gözetilerek uygulamalarda bulunur. Sosyal hizmet profesyonel bir uygulama olmasının yanı sıra, gönüllülük esası ile yürütülen bir süreçtir. Sosyal hizmet hem vicdani sorumluluğa hem de profesyonel donanıma dayanır (Çifci, ve Gönen, 2011: 2-7).

1.2.2. Sosyal Hizmetin Uygulama Alanları

Sosyal hizmet, çok geniş bir uygulama alanına sahip, toplumun farklı kesimlerine yönelik hizmet sunan bir sistemdir. Başlıca uygulama alanları şunlardır:

Çocukları Koruma ve Aile Hizmetleri: Çocuk istismarı-ihmalini önleme ve müdahale etme, çocuk gelişimi desteği, aile işi şiddet ve çatışmalara çözüm desteği, koruyucu aile ve evlat edindirme süreçlerini yönetme, aile danışmanlık hizmeti gibi alanlar çocuk ve aile hizmetleri uygulama alanına dahildir. (Bilgin, 2020: 2-5).

Sağlık ve Rehabilitasyon Hizmetleri: Engelli bireylere yönelik uygulanan hizmetler ile engelli bireylerin sosyal hayata katılımlarının sağlanması, özbakım becerilerinin geliştirilmesi ve toplumsal bilinçlendirme gibi konularda danışmanlık edilmesi, psikolojik ve fiziksel destekler, ruh sağlığı merkezleri, bağımlılıkla mücadele desteği gibi uygulamalar sağlık ve rehabilitasyon hizmetleri kategorisinde yer almaktadır (Şamar ve Buz, 2022: 4-5; Oral ve Tuncay, 2012: 3-4).

Yaşlı Hizmetleri: Yaşlı ve bakıma muhtaç bireylerin bakım ve ihtiyaçlarının karşılanması için huzurevleri ve evde bakım hizmetleri uygulamaları yaşlı hizmetleri arasında yer almaktadır (Şeker ve Kurt, 2018: 17). Ayrıca yaşlılara yönelik destek programları ile aktif yaşlanma konusunda teşvik sağlanmaktadır.

Yoksullukla Mücadele ve Sosyal Yardımlar: Ekonomik yönden ihtiyaçlı bireylerin sosyal destek mekanizmalarına erişimleri, sosyal yardım programları, istihdam alanını artırma adına iş bulma ve meslek edindirme kursları, gelir destek programları, ihtiyaç sahipleri için barınma desteği ve beslenme ihtiyaçlarını desteklemek için aşevleri gibi hizmet uygulamaları yoksullukla mücadele alanındaki sosyal hizmetlere dahildir (Kılıç ve Çetinkaya, 2012: 3-4-5).

Göçmen ve Mülteci Hizmetleri: Mültecilerin topluma entegrasyonu sağlamak, uyum süreçlerini hızlandırmak için dil eğitimi, psikolojik destek ve rehberlik hizmeti verilir. Eğitim ve barınma hizmetlerine eşit erişimlerini sağlamak ve istihdam alanına daha kolay dahil olabilmeleri için meslek edindirme programları ile göçmen ve mültecilerin sosyal hizmet uygulamalarına dahil olmaları sağlanır (Altındiş, 2022: 4-7).

Adli Sosyal Hizmetler: Cezaevinde bulunan mahkumlara, suç mağdurluğuna yönelik rehabilitasyon programları ile psiko-sosyal destek hizmetleri, cezaevinde annesiyle birlikte kalan çocuklar için uygulanan hizmetler adli sosyal hizmetler alanında yer alır. Genç suçluları topluma yeniden kazandırma projeleri ve çocuk suçluluğu ile mücadele de adli sosyal hizmetler kapsamındadır (Koçak, 2022: 7-8).

1.3.Sosyal Politika

Sosyal politika, toplumdaki bireylerin sosyal refahını artırmayı, eşitsizlikleri azaltmayı ve sosyal adaleti sağlamayı amaçlayan bir bilim dalıdır. Temelinde bireylerin ekonomik, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarını karşılamak için devletin ve diğer sosyal aktörlerin geliştirdiği strateji, uygulama ve düzenlemeler yer alır. Bu politikalar, toplumda toplumsal bütünleşmeyi güçlendirmek ve sosyal risklerle başa çıkmak için bir araç olarak görülür. Sosyal politika, yalnızca sosyal yardımlarla sınırlı bir alan değildir; aynı zamanda toplumsal bütünlüğü korumayı, fırsat eşitliği yaratmayı ve insan onuruna yaraşır bir yaşam standardı sağlamayı da amaçlar. Bu yönüyle sosyal politika, hem koruyucu hem de önleyici işlevler üstlenen bir yapıdır (Şenkal ve Doğan, 2012: 2-3).

Koray ve Topçuoğlu'na göre sosyal politika kavramı; "*belli bir dönemde bir ülkenin ekonomik ve sosyal olanakları dahilinde maddi ve kültürel yaşam koşullarının değişmesi ve düzelmesi amacıyla ulusal düzeyde alınan önlemler bütünü*" olarak tanımlamıştır (Koray ve Topçuoğlu, 1995: 5).

Altan'a göre, sosyal politika; "*toplumun bağımlı çalışan, ekonomik yönden güçsüz ve özel olarak bakım, gözetim, yardım, desteklenme gereksinimi duyan kesimlerinin ve gruplarının karşılaştıkları ya da karşılaşabilecekleri risklere, olumsuzluklara karşı, en geniş biçimde korunmalarına yönelik kamusal politikaları konu alan bir sosyal bilim dalıdır.*" (Altan, 2004: 4).

Sosyal politika, özellikle sanayi devriminden sonra toplumsal yapının değişimiyle daha önemli hale gelmiştir. Sanayi toplumlarında işçi sınıfının büyümesi, gelir eşitsizliklerinin artışı ve çalışma koşullarının kötüleşmesi, sosyal politikaların gelişimine zemin hazırlamıştır. Bu bağlamda sosyal politika, bireylerin ekonomik ve sosyal haklarını koruma ve toplumsal eşitsizlikleri azaltma amacıyla hem kamu hem de özel sektör tarafından uygulanan bir dizi tedbiri ifade eder. Türkiye'de ise sosyal politika uygulamaları, özellikle Cumhuriyet'in ilanından sonra hız kazanmıştır. 1961 Anayasası ile sosyal devlet ilkesi anayasal güvence altına alınmıştır. 2000'li yıllarda sosyal yardım sistemleri genişletilmiş, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı çatısı altında pek çok sosyal politika programı uygulamaya geçirilmiştir (Yolcuoğlu, 2012: 2-11).

Sosyal politika, toplumsal kaynakların adil bir şekilde dağıtılmasını hedefler. Sosyal adalet olarak adlandırabileceğimiz bu sistem sadece gelir dağılımını değil, fırsat eşitliğini ve temel haklara erişimi de

kapsar (Sunal, 2011: 3-5). Sosyal politika, bireyler arasındaki eğitim, sağlık, sosyal hizmetlere erişim gibi alanlarda bireylere eşit fırsatlar oluşturmayı amaçlar.

Sosyal politika, geniş bir alanı kapsar ve farklı sosyal sorunlara çözüm arar:

- Çalışma koşullarının iyileştirilmesi, iş güvenliği, sendikal haklar ve işsizlikle mücadele gibi konular sosyal politikanın temel unsurlarındandır ve bu yönüyle işçi hakları ve çalışma hayatı konularında etkin rol oynar.
- Bireyleri yaşlılık, hastalık, işsizlik ve diğer sosyal risklere karşı korumayı amaçlayan sosyal güvenlik sistemleri ile güvence altına alarak bireylerin sosyal güvenliklerini sağlar.
- Toplumun eğitim ve sağlık hizmetlerine erişimini artırmayı hedefleyen politikalar sayesinde sosyal refahı artırarak, eşitsizlikleri azaltır.
- Gelir dağılımındaki eşitsizlikleri azaltmak, dezavantajlı grupların ihtiyaçlarını karşılamak ve yaşam standartlarını yükselterek yoksullukla mücadele sosyal politikanın temel hedeflerindendir (Pektaş, 2010: 7-8).

Sonuç olarak, sosyal politika, toplumsal düzenin korunması ve bireylerin yaşam kalitesinin artırılması açısından hayati bir öneme sahiptir. Toplumların sosyal yapısında denge sağlamak, bireylerin temel haklarını korumak ve toplumsal dayanışmayı güçlendirmek sosyal politikanın ana hedefleridir. Özellikle ekonomik krizler, doğal afetler veya pandemi gibi durumlarda sosyal politika uygulamaları, toplumsal direnci artırmada kritik bir rol oynar.

Özetle, sosyal politika, yalnızca bireylerin refahını artırmakla kalmaz, aynı zamanda toplumsal barış ve istikrarın sağlanmasına da katkıda bulunur. Bu nedenle, sosyal politikanın geliştirilmesi ve uygulanması, sürdürülebilir bir toplumsal yapı için vazgeçilmezdir.

1.4. Sosyal Belediyecilik

Bu başlık altında sosyal belediyecilik kavramı ele alınacak, sosyal belediyeciliğin uygulama alanları, topluma katkıları ve toplumsal sorunların çözümü üzerindeki etkilerinden bahsedilecektir.

1.4.1. Sosyal Belediyecilik Kavramı

Yerel yönetimler, bireylerin günlük yaşamlarına hizmet eden, kente ait ihtiyaçlara en hızlı cevap veren kamu kurumlarıdır. Günümüzde yerel yönetimlerin klasik hizmet alanlarının ötesine geçerek, sosyal refahın sağlanmasına yönelik görev ve sorumluluklar üstlenmeleri, sosyal devlet anlayışının yerel ölçekteki yansıması olarak kabul edilmektedir. Bu bağlamda “sosyal belediyecilik” kavramı,

belediyelerin kentte yaşayan bireylerin yaşam kalitesini artırmaya dönük sosyal hizmet faaliyetlerini kapsayan bir yönetim anlayışı olarak öne çıkmaktadır (Es ve Menteşe, 2018: 9).

Sosyal belediyecilik konusunda literatürde pek çok tanım yapılmaktadır. Bu konuda geniş kapsamlı bir tanım Yalçın Akdoğan'ın ifadesiyle şöyledir: "*Sosyal belediyecilik, yerel yönetime sosyal alanlarda planlama ve düzenleme işlevi yükleyen, bu çerçevede kamu harcamalarını konut, sağlık, eğitim ve çevrenin korunması alanlarını kapsayacak şekilde sosyal amaca kanalize eden; işsiz ve kimsesizlere yardım yapılması, sosyal dayanışma ve entegrasyonun tesis edilmesi ile sosyo-kültürel faaliyet ve çalışmaların gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan altyapı yatırımlarının yapılması için bilinçli politikalar üretmesini öngören; bireyler ve toplumsal kesimler arasında zayıflayan sosyal güvenlik ve adalet mevhumunu güçlendirmeye yönelik olarak yerel yönetimlere sosyalleştirme ve sosyal kontrol işlevleri yükleyen bir modeldir.*" (Toprak ve Şataf, 2017: 3).

Toplumsal eşitliği sağlamayı amaçlayan ulus-devlet politikalarının işlevini yitirmesiyle birlikte, sosyal belediyecilik anlayışı öne çıkmış; bu çerçevede belediyeler, başta yoksul gruplar olmak üzere toplumun çeşitli kesimlerine yönelik stratejik sosyal politikalar üretme sorumluluğu üstlenmiştir. Özellikle kentsel alanlarda daha belirgin şekilde gözlenen yoksulluk olgusu, belediyelerin sivil toplumla ortaklaşa hareket ederek çözüm geliştirmesini doğal ve gerekli kılmaktadır (Kesgin, 2012: 177).

Sosyal belediyeciliğin amacı, vatandaşların sosyal, ekonomik, kültürel ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamak ve temel sosyal hizmetlere erişimlerini kolaylaştırarak sosyal adaleti sağlayacak sosyal politikalar üretmek ve uygulamaktır. Özellikle dezavantajlı grupların desteklenmesi ve toplumsal dayanışmanın artırılması sosyal belediyeciliğin hedefleri arasındadır. Bu yaklaşım, klasik belediyecilik anlayışının ötesine geçerek, "insanı merkeze alan", hak temelli, katılımcı ve sosyal sorumluluğa dayalı bir hizmet modelini benimser (Yılmaztürk ve Güler, 2017: 9-11).

Sosyal belediyecilik, belediyeleri sosyal açıdan daha etkili hale getiren ve sosyal hayatta aktifleştiren bir anlayıştır. Bu anlayış, sorunların kaynağında çözülmesi, halkın katılımının artırılması, birlik ve dayanışma ruhunun gelişmesini sağlamak amacıyla gelişmiş ülkelerde gönüllü ve özel teşebbüsler aracılığıyla, kadim geleneğimizde ise vakıflar üzerinden yürütülmüştür. (Keleş, 2008: 50).

Sosyal belediyecilik anlayışının temelleri 19. Yüzyılın sonlarında "sosyal devlet" anlayışından yola çıkılarak gelişen, Sanayi Devrimi dönemiyle yerel yönetimlerin sosyal politika alanındaki işlevlerinin değişmesiyle devam eden bir sürece dayanmaktadır. Yerel yönetimlerin yoksullara yardımla başlayan sorumlulukları, dünya savaşları sonrasında yaşanan toplumsal sorunları çözmeye kadar uzanmıştır. İşsizlik, yoksulluk, eğitim, konut, sağlık gibi önemli sosyal hizmetlerde merkezi idareyle iş birliği içinde mevcut görevlerini sürdüren yerel yönetimler, toplumun gelişmesiyle ortaya çıkan yeni sosyal ihtiyaçların karşılanmasında da görev almaya başlamışlardır (Berkün, 2017: 3-4).

1.4.2. Türkiye'de Sosyal Belediyeciliğin Gelişimi ve Yasal Temeli

Türkiye'de sosyal devlet ilkesi ilk defa 1961 Anayasası'nda yürürlüğe girmiştir. Anayasada ilgili maddeler gereğince, toplumun sosyal gelişiminin desteklenmesi devletin görevleri arasında yer almıştır. Bununla birlikte, belediyelerin sosyal hizmet uygulamalarında aktif rol alması anayasal olarak da sorun teşkil etmemektedir. Ancak, sosyal belediyecilik anlayışının yaygınlaşması 1970'li yıllardan itibaren başlamıştır. 1970'lerden itibaren belediyeler katılımın artırılması yoluyla yeni bir belediyecilik yaklaşımını hayata geçirmeye başlamışlardır. Katılımın artırılması hususunda ise, birlikler, kooperatifler, şirketler, sivil toplum kuruluşları, sendikalar ve meslek kuruluşları önemli aktörler olarak ortaya çıkmıştır (Sezik, 2016: 6).

1990'lı yıllardan itibaren ise, önceki yıllardan başlayan desantralizasyon ve yerelleşme anlayışına paralel olarak belediyeler bazı yeni ve önemli hizmetler yürütmeye başlamışlardır. Geçmiş yıllara kıyasla gelirleri biraz daha iyileşen belediyeler, eğitim ve kültür düzeyi değişen, dolayısıyla da kentsel ve sosyal hizmetlere olan talebi artan yerel halka yönelik olarak hizmetlerini çeşitlendirmiş, sosyal yardım ve hizmetlerini de yürütmeye başlamışlardır. Diğer yandan, belediyelerin yürüttükleri bu hizmetler geçmiş yıllarda yürütülen sosyal yardım hizmetlerinden nitelik ve nicelik olarak da farklılaşmıştır. 1990'lı yıllardan itibaren önceki dönemlerden devralınan yardıma muhtaç kimselere yemek, yiyecek, giyecek yardımı yapılması şeklinde yürütülen hizmetlere ilave bazı yeni hizmetler de sosyal belediyecilik yaklaşımı ile yürütülmeye başlanmıştır. Özürlüler merkezi, huzurevleri, kadın ve çocuk sığınma evleri hastane, poliklinik gibi sağlık merkezleri ve mesleki beceri kursları bu hizmetlere örnek verilebilir. Bu tür hizmetler özellikle büyükşehir belediyelerinde günümüzde giderek yaygınlaşmış ve önem kazanmıştır (Ersöz, 2006: 145).

Bu gelişmelerin de etkisiyle 2000'li yıllardan belediyecilik anlayışı da dönüşmüş, kentteki tüm sorunlara çözüm arayan ve sosyal kalkınmayı önceleyen bir sosyal belediyecilik modeline evrilmiştir (Ersöz, 2004: 93).

Türkiye'de belediyelerin yasal temelini oluşturan ve 2004 ve 2005 yıllarında gerçekleştirilen yerel yönetim reformu kapsamında güncellenen 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile de belediyelerin yetki alanlarında ve sorumluluklarında belirgin bir genişleme meydana gelmiş; özellikle toplumsal sorunlara daha hızlı, yerinden ve katılımcı bir yaklaşımla çözüm üretme kapasitesi ön plana çıkmıştır. Söz konusu yasalar, belediyelere yalnızca klasik kamu hizmetlerini sunma görevini değil, aynı zamanda yerel halkın sosyal ihtiyaçlarına doğrudan yanıt verebilecek politika geliştirme ve uygulama sorumluluğunu da yüklemektedir. Bu bağlamda, yerel yönetimlerin hem merkezi idare tarafından kendilerine devredilen görevleri etkili biçimde yerine getirebilmeleri, hem de sosyal belediyecilik kapsamında toplumun dezavantajlı kesimlerine yönelik sürdürülebilir hizmetler

sunabilmeleri için yeterli mali kaynaklara ve idari kapasiteye sahip olmaları büyük önem taşımaktadır. Katılımcı yönetişim anlayışıyla desteklenen bu model, yerel halkın karar alma süreçlerine aktif şekilde dâhil edilmesini de teşvik etmekte; böylece sosyal sorunlara yönelik daha kapsayıcı ve etkili çözümlerin geliştirilmesine olanak tanımaktadır (Şengün ve Akman, 2020: 69).

Belediye Kanunu ve Büyükşehir Belediye Kanunu ile belediyelere sosyal belediyecilik konusunda yüklenen görevler aşağıda kısaca özetlenmiştir.

5393 Sayılı Belediye Kanunu'nda Sosyal Belediyecilik: 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun belediyelerin görevlerini düzenleyen 14. Maddesi incelendiğinde; sosyal hizmet ve yardım konusunun belediyelerin görevleri arasında sayıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra, konut, öğrenci yurtları, meslek ve beceri kazandırma kursları, kadın ve çocuklar için konuk evleri, sağlık tesisleri, gıda bankacılığı gibi sosyal belediyecilik kapsamında değerlendirilebilecek bazı görevlerin de belediyelere yüklendiği görülmektedir. Diğer yandan belediyelerin kanunda sayılan görevlerini yerine getirirken "*engelli, yaşlı, düşkün, dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemleri kullanacağı*" belirtilerek dezavantajlı grupları göz önünde bulundurması gerektiği ayrıca belirtilmiştir.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nda Sosyal Belediyecilik: Büyükşehir belediyeleri ve büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçe belediyelerinin görevleri ise 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 7. Maddesi ile düzenlenmiştir.

Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 7. Maddesi incelendiğinde; "*yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler, meslek ve beceri kazandırma kursları*" hem büyükşehir belediyelerinin hem de ilçe belediyelerinin görevleri arasında sayılan ve sosyal belediyecilik kapsamında değerlendirilebilecek olan görevlerdir. Bunun yanı sıra, "*sağlık merkezleri, hastaneler ve gezici sağlık üniteleri*" hizmetlerini yürütme görevleri de büyükşehir belediyelerinin görevleri arasında sayılmıştır.

Diğer yandan 5216 sayılı Kanunda hüküm bulunmayan durumlarda 5393 sayılı Kanun hükümleri büyükşehir ve büyükşehir ilçe belediyeleri için de geçerli olduğu için, konut, gıda bankacılığı, öğrenci yurtları gibi 5393 sayılı Kanunda sayılan görevler aynı zamanda büyükşehir kapsamındaki belediyeler için de geçerlidir.

1.4.3. Sosyal Belediyeciliğin Uygulama Alanları ve Topluma Katkıları

Sosyal belediyecilik uygulamaları çağın gereksinimlerine uygun olarak değişerek gelişmektedir. Bu uygulamalar başta yoksul ve muhtaç kesime yönelik olmakla birlikte, yaşlılar, çocuklar ve engelliler sosyal belediyecilik uygulamalarından faydalanmaktadır. Sosyal belediyecilik, birçok farklı alanda

faaliyet göstererek toplumun farklı kesimlerine yönelik çok yönlü hizmet alanlarını kapsar. Bu hizmetler, belediyelerin sosyal politika anlayışına göre farklılık gösterebilir (Ünlü, 2016: 11-12).

Sosyal belediyecilik çerçevesinde belediyeler, çocuklara, gençlere, kadınlara, yaşlılara ve engellilere yönelik çeşitli sosyal hizmetler sunmaktadır. Ayrıca belediyelerin farklı alanlarda sosyal hizmetleri de bulunmaktadır. Belediyelerin sunduğu bazı sosyal hizmetler aşağıda kısaca açıklanmıştır (Pekküçüksen, 2004: 461–462).

Eğitim, Kültür ve Spor Hizmetleri:

Belediyeler, halk eğitim merkezleri, ücretsiz kütüphaneler, spor tesisleri, sanat atölyeleri, tiyatro ve kültür merkezleri kurarak bireylerin eğitim ve kültürel gelişimine katkıda bulunur. Ücretsiz kurslar ile bireylerin akademik gelişiminde fırsat eşitliği sağlarken, meslek edindirme programları ile istihdama katkıda bulunur ve işsizliğin düşmesinde etkin rol oynar. Öğrencilere yönelik burs desteği ile ihtiyaç sahibi bireylerin eğitime erişiminde kolaylık sağlanır. Eğitim ve kültürel faaliyetler yerel yönetimlerin sosyal belediyecilik anlayışı kapsamında önemli bir yer tutar. Belediyeler halk eğitim merkezleriyle koordineli olarak çeşitli eğitim faaliyetleri düzenlemektedir. Özellikle dezavantajlı mahallelerde çocuklara yönelik kreş ve etüt merkezleri, gençler ve yetişkinler için kurslar, kütüphaneler ve sanat atölyeleri açarak eğitimde fırsat eşitliği hedeflenir (Bayram, 2023: 45-47).

Yetişkinlere yönelik düzenlenen seminerler, gençlere yönelik yapılan spor salonları gibi kültürel faaliyetlerle toplumu bilinçlendirerek bireylerin sosyal hayata aktif katılımı teşvik edilir. Kültürel faaliyetler kapsamında tiyatro, sinema, konser gibi etkinliklerin düzenlenmesi, toplumun kültürel gelişimine katkı sunar. Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi'nin başlattığı ve yaygın bir şekilde sunduğu "taziye evleri" de kültürel hizmetlere örnek olarak verilebilir. Özellikle düşük gelirli bireylerin bu tür etkinliklere erişimi, sosyal adalet ilkesinin yerel düzeyde uygulanmasına katkı sağlar (Göktürk ve Yılmaz, 2019: 45-46).

Sosyal Yardım Hizmetleri:

İhtiyaç sahibi ailelere gıda, giysi, yakacak gibi temel yaşam ihtiyaçlarının karşılanmasında destekler sunulur. Düşük gelirli vatandaşlar için kira yardımı, elektrik ve su faturalarının belediye tarafından desteklenmesi gibi ekonomik yardımlarda bulunulur. Belediyelerin görev alanı kapsamında, yoksulluk sınırının altında yaşayan vatandaşların temel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik sosyal yardım faaliyetleri bulunmaktadır. Gıda, giyim, yakacak, nakdi yardım gibi hizmetler bu kapsamda en sık rastlanan sosyal hizmet uygulamalarıdır. Belediyeler bu yardımları sosyal inceleme formları ve hane ziyaretleriyle tespit ederek hedefe yönelik hizmet sunmaya çalışır (Toprak ve Şataf, 2009: 10).

Afet, salgın, sel ve ekonomik daralma gibi olağanüstü durumlarda yerel yönetimlerin sosyal destek kapasitesi büyük önem kazanır. Pandemi sürecinde belediyelerin gıda kolisi dağıtımı, hijyen setleri temini ve kira destekleri bu hizmetlerin kapsamını genişletilmesini buna örnek olarak verebiliriz. Afetzedelere geçici barınma, psikososyal destek, gıda ve sağlık hizmetleri sunulması sosyal belediyecilik anlayışının kriz yönetimi boyutunu oluşturur. 2023 Kahramanmaraş depremleri sonrasında birçok belediye farklı illerde misafirhane, yardım toplama merkezi ve lojistik destek noktaları kurarak sosyal belediyeciliğin getirdiği sorumluluklarını yerine getirmiştir. Bu tarz kriz dönemlerine karşı belediyeler, ivedi olarak vatandaşların temel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çalışmalar yapmalı, halkın maddi ve manevi olarak yanında olduğunu hissettirecek planlamalarla hazır bulunmalıdır (Tümer, 2024: 11-14).

Sağlık Hizmetleri:

Belediyeler, ücretsiz sağlık taramaları ve mobil sağlık hizmetleri ile halk sağlığını koruma ve destekleme görevini üstlenir. Engelli bireylere yönelik sağlık ve rehabilitasyon hizmetleri ile ulaşım desteği sunulur (Çelik, 2014: 7-8).

Kadın, Çocuk ve Engelli Hizmetleri:

Belediyeler tarafından, kadın sığınma evleri, çocuk bakım merkezleri, engelli bireyler için sosyal destek projeleri üretilir ve kadınların sosyal hayata katılımı artırılarak ekonomik olarak kadınların istihdamını artıracak projeler geliştirilir. Kadınlara yönelik meslek edindirme kursları bu projelerden biridir. Belediye bünyesinde hizmet veren danışmanlık ve psikolojik destek birimleri de bu model kapsamında yer almaktadır. Çocuk oyun ve bakım evleri, gençlik merkezleri, sanat atölyeleri, kırtasiye destekleri de sosyal belediyeciliğin faaliyet alanlarındadır. Örneğin; hoş geldin bebek projesi şu anda birçok belediyede uygulanmakta olup vatandaş ve yerel yönetim kadrolarının samimi bir ortamda buluşmalarını sağlayan en önemli projelerden biridir (Şataf ve Taşdelen, 2019: 8-11).

İstihdam ve Ekonomik Destek:

İş bulma ve kariyer merkezleri, girişimcilik destek programları ve meslek edindirme kursları düzenlenerek işsiz bireylerin istihdam edilmesi sağlanır. Küçük işletmelere destek sağlanarak yerel ekonominin güçlendirilmesi amaçlanır (Solmaz, 2018: 9-12).

Belediyeler, işsiz bireyleri kendi bünyesinde istihdam sağlayabileceği gibi, İŞKUR ve meslek odalarıyla işbirliği yaparak bireylerin istihdamını kolaylaştırıcı projeler geliştirebilir veya iş arayan bireyleri özel sektörle buluşturacak platformlar oluşturabilir. Kariyer merkezleri, meslek edindirme kursları, yerel kalkınmayı güçlendiren kooperatifçilik destekleri, üretici pazarları, gençlerin ve kadınların iş gücüne katılımını destekleyen uygulamalar bu bağlamda değerlendirilebilir (Özer, 2015: 15-17).

Çevre ve Kentsel Dönüşüm:

Sosyal belediyecilik anlayışı, çevre dostu politikaları içermektedir. Yeşil alanların artırılması, atık yönetimi, enerji tasarrufu gibi projeler sosyal belediyecilik kapsamında ele alınır (Özden, 2006:, 7; Balcılar ve Çınarlı, 2020: 7).

Göçmen ve Mülteci Hizmetleri

Göçmen ve mülteciler için dil kursları, danışmanlık hizmetleri ve sosyal uyum merkezlerinin açılması gibi alanlar da sosyal belediyeciliğinin çalışma sahasındadır. Göçmenlerin günlük insani yaşam koşullarından, uyum süreçlerine kadar yerel yönetimler önemli bir görev üstlenmektedir (Arslan ve Sönmez, 2023: 11).

Sonuç olarak, eşitsizliklerin azalması, yardımlaşma ve dayanışma kültürünün gelişmesi, sivil toplum, kamu ve vatandaşların birlikte hareket edebilmesi, bireylerin sosyal hayata katılımı, eğitim ve kültürel etkinliklerle bireylerin kendini geliştirmesi, engelli bireyler, kadınlar, çocuklar ve yaşlıların sosyal hayata katılımı, sosyal alanlar, yeşil parklar, spor tesisleri ve kültürel etkinliklerle bireylerin şehir hayatında daha aktif ve sağlıklı bir şekilde yer alması, şehrin yaşam kalitesinin yükselmesi, yerel ekonominin büyümesi ve güçlenmesi gibi bir çok etki alanına baktığımızda sosyal belediyecilik anlayışının, toplumsal düzeyde etkilerinin önemli bir ölçüde ilerlediğini görebiliriz. Bu nedenle, modern belediyecilik anlayışında sosyal belediyeciliğin önemi giderek artmaktadır ve yerel yönetimler için vazgeçilmez bir unsur haline gelmektedir (Balcılar ve Çınarlı, 2020: 6-7).

1.4.4. Sosyal Belediyeciliğin Toplumsal Sorunların Çözümü Üzerindeki Etkileri

Sosyal belediyecilik, yerel yönetimlerin toplumun refahını artırmaya yönelik uyguladığı sosyal politikalar ve hizmetler bütünüdür. Günümüz şehirlerinde artan nüfus, ekonomik eşitsizlikler, sosyal dışlanma, işsizlik, yoksulluk ve çevresel sorunlar gibi birçok toplumsal problem bulunmaktadır. Bu sorunların çözümünde yerel yönetimlerin aktif bir rol üstlenmesi büyük önem arz etmektedir. Sosyal belediyecilik anlayışı, bu sorunlara yönelik doğrudan müdahaleler sunarak bireylerin yaşam kalitesini artırmayı ve toplumsal dengeyi sağlamayı amaçlar. Sosyal belediyecilik, dezavantajlı gruplara yönelik sosyal yardımlar, eğitim hizmetleri, sağlık desteği, işsizlikle mücadele programları, kadın, çocuk ve engellilere yönelik projeler gibi geniş bir yelpazede hizmet sunar. Yerel yönetimlerin bu tür hizmetleri yaygınlaştırması, toplumsal sorunların çözümüne önemli katkılar sağlar ve bireylerin toplumsal hayata daha etkin katılımını destekler (Öztürk ve Gül, 2012: 9-11).

Günümüzde birçok ülkenin temel toplumsal sorunları arasında yoksulluk gelmektedir. Gelir dağılımındaki adaletsizlikler bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılamalarında güçlük çekmelerine ve yaşam standartlarının düşmesine sebep olmaktadır. Sosyal belediyecilik kapsamında yerel yönetimler yoksullukla mücadelede sunulacak hizmetler ile gelir eşitsizliğini azaltmada önemli bir rol oynayabilirler. Maddi durumu yetersiz bireylere gıda, ısınma, barınma, nakit ve kırtasiye gibi yardımlar için sosyal yardım destek birimleri ile bireylerin ihtiyaçları karşılanabilir. Düşük gelirli ailelere düzenli olarak gıda yardımları sağlanarak bireylerin beslenme ihtiyaçları belediye aşevi ve gıda destekleri sağlanabilir. Ucuz ulaşım ile ekonomik durumu yetersiz bireyler için uygun fiyatlı toplu taşıma hizmetleri sunulabilir. Barınma desteği ile düşük gelirli ailelerin yararlanabileceği uygun fiyatlı barınma projeleri geliştirilebilir. Bu tür sosyal yardımlar, yoksulluk içinde yaşayan bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olurken, toplumdaki gelir eşitsizliğini azaltmada da önemli bir rol oynar (Akbaş, 2011: 5-9).

İşsizlik, bireylerin ekonomik bağımsızlığını kaybetmesine ve toplumsal dışlanmaya maruz kalmasına neden olan bir diğer sosyal sorundur. Belediyeler, sosyal belediyecilik anlayışıyla istihdamı artırmaya yönelik çeşitli projeler geliştirmektedir. İş arayan bireylerin mesleki beceriler kazanmasını sağlamak için çeşitli meslek edindirme kursları düzenlenmektedir. Bu kurslar sayesinde bireyler daha kolay iş bulabilir ve ekonomik bağımsızlıklarını kazanabilir. Bununla birlikte iş arayan bireyler ile işverenler arasında Yerel İstihdam Ofisleri köprü kurarak istihdamı artırmaya yönelik danışmanlık hizmetleri sunulur. Kadın ve Genç girişimciliğinin desteklenmesi adına kadınların ve gençlerin iş dünyasında aktif rol almalarını sağlamak için girişimcilik destek programları düzenlenir. Bu tür projeler sayesinde bireylerin iş bulma imkanları artırılır, işsizliğin neden olduğu ekonomik ve psikolojik sorunlar azaltılır, istihdam alanı artırılır ve toplumda ekonomik kalkınma desteklenir. Ekonomik kalkınmanın etkisiyle de yaşam standartları artan bireylerin suç işleme oranı azalırken, toplumun huzuru ve yaşam kalitesi artırılır (Solmaz, 2018: 8-12).

Toplumun desteklenmesi gereken bir diğer önemli konu ise eğitim ve kültürel hizmetlerdir. Eğitim, bireylerin yaşam kalitesini artıran ve toplumsal kalkınmada önemli bir rol oynayan temel unsurlardan biridir. Fakat, eğitimde fırsat eşitsizliği birçok toplumsal sorunun kaynağı olabilmektedir. Sosyal belediyecilik ücretsiz eğitim ve kurslar ile maddi durumu yetersiz bireylere yönelik bedelsiz eğitim programları düzenleyerek eğitimde fırsat eşitliği sağlamak adına hizmetler sunar. Öğrencilere ve yetişkinlere yönelik belediye kütüphaneleri, okuma salonları ve sanat merkezleri açılarak eğitim ve kültürel gelişime destek sağlanır. Çocukların ve gençlerin eğitime daha kolay erişimini sağlamak amacıyla burs destekleri, okul servisi hizmetleri ve ücretsiz kırtasiye yardımları sunulur. Eğitime yapılan bu yatırımlar, uzun vadede bireylerin toplumsal hayata daha bilinçli katılımını sağlayarak sosyal sorunların azalmasına katkıda bulunur (Berkün, 2017: 5 ; Toprak ve Şataf, 2017: 4-8).

Sosyal belediyecilik hizmetlerinin uzandığı diğer önemli grup da kadınlar, çocuklar ve engelli bireylerdir. Toplumun dezavantajlı kesimleri olan kadınlar, çocuklar ve engelliler, birçok toplumsal sorunla karşı karşıya kalmaktadır. Sosyal belediyecilik kapsamında yerel yönetimler, bu grupların yaşamlarını kolaylaştırmaya yönelik birçok hizmet sunmaktadır. Aile içi şiddet mağduru kadınların güvenli barınabilmeleri için Kadın Sığınma Evleri açılır. Barınma hizmetinden yararlanan bu kadınlar için psikolojik destek hizmeti de sağlanır. Çocukların ve gençlerin sosyal, kültürel ve eğitsel faaliyetlere katılımını artırmak için çeşitli çocuk ve gençlik merkezleri açılır. Bu merkezlerde çoğu zaman yemek hizmeti de verilir. Engellilerin topluma entegrasyonunu sağlamak için fiziksel engelleri kaldırmaya yönelik altyapı düzenlemeleri yapılır, özel eğitim destekleri ve rehabilitasyon merkezleri hizmete sunulur.

Bu destekler, toplumun dezavantajlı kesimlerinin daha iyi yaşam koşullarına sahip olmasını sağlarken, onların toplumsal hayata daha aktif katılmalarını teşvik eder (Gürün ve Kararağaç, 2017:9-10).

Belediyelerin hizmet alanına dahil olan bir diğer önemli konu da Çevre Kirliliği ve İklim Değişikliğidir. Çevre kirliliği ve iklim değişikliği, günümüzün en büyük küresel sorunları arasındadır. Sosyal belediyecilik anlayışı, sürdürülebilir şehirler oluşturmayı hedefleyerek çevresel sorunlarla mücadele etmektedir. Bu kapsamda şehirlerde parklar, bisiklet yolları ve yeşil alanlar oluşturularak doğa dostu yaşam alanlarının artırılması sağlanır. Geri Dönüşüm ve Atık Yönetimi ile geri dönüşüm projeleri teşvik edilerek çevre kirliliğinin azaltılması sağlanır. Toplu taşıma sistemleri güçlendirilerek çevre dostu sürdürülebilir ulaşım modelleri desteklenir.

Bu çalışmalar sayesinde, çevresel sorunlar minimize edilerek, daha sağlıklı ve yaşanabilir şehirler oluşturulur (Sevinç, 2015: 9-10).

Sonuç olarak, sosyal belediyecilik toplumsal sorunların çözümüne doğrudan katkı sağlayan önemli bir yönetim anlayışıdır. Yerel yönetimlerin eğitim, sağlık, sosyal yardımlar, istihdam ve çevre konularında sunduğu hizmetler, toplumdaki eşitsizlikleri azaltarak bireylerin yaşam kalitesini artırmaktadır. Sosyal belediyeciliğin yaygınlaştırılması, sürdürülebilir şehirler inşa edilmesine ve toplumun genel refah seviyesinin yükselmesine büyük katkı sağlayacaktır.

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYAL SORUNLARIN ÇÖZÜMÜNDE ÜNİVERSİTE – YEREL YÖNETİM İŞBİRLİĞİ

Üniversiteler, bulundukları bölgenin akademik gelişiminin yanında, bölgedeki sosyal, kültürel ve ekonomik yapıya da katkı sağlayan, yerel kalkınmanın etkin aktörlerinden biridir. Akademik çalışmaların yerel eylem planlarına yol göstermeye başlamasıyla birlikte, üniversitelerin yerel yönetimlerle olan işbirliği önemli hale gelmektedir (Arslan ve Çetiner, 2021: 5).

Bu bölümde sosyal sorumluluk kavramı ve üniversitelerin sosyal sorumluluk alanındaki etkilerinden bahsedildikten sonra, sosyal sorunların çözümünde kurumlar arası işbirliğinin avantaj ve zorlukları, üniversite-kamu, üniversite-yerel yönetim işbirliği konuları ele alınacaktır.

2.1. Sosyal Sorumluluk Kavramı ve Üniversiteler

Sosyal sorumluluk, kurumların karar alırken ve faaliyetlerini yürütürken topluma, çevreye ve paydaşlarına karşı duyarlılık göstermesini ifade eder (Aktan ve Börü, 2007: 8-9).

Sosyal sorumluluk kavramına işletme yönetimi açısından bakıldığında; işletmelerin ekonomik faaliyetlerini toplumun çıkarlarına zarar vermeden yönetmesi olarak tanımlanabilir. Bu açıdan bakıldığında sosyal sorumluluk; işletmenin ekonomik ve yasal koşullara, iş ahlakına, grupların beklentilerine uygun bir çalışma stratejisi uygulaması olarak ifade edilebilir (Demir ve Songür, 1999: 2).

Kurumsal sosyal sorumluluk anlayışı, kurum ve kuruluşların kendi hizmet alanları doğrultusunda, topluma fayda sağlayacak olan bilginin üretilip geliştirilmesi ve uygulanışı ile toplumda farkındalık oluşturmasına katkı sağlayacak çalışmaların tümünü kapsamaktadır.

Abraham Maslow'a göre insanın en temel ihtiyacı besleme gibi fiziksel ihtiyaçlar olarak tanımlansa da, gelişen ve değişen dünyada sosyal ihtiyaçlar da öne çıkmıştır. Bu bağlamda Kotler tarafından sosyal sorumluluk, isteğe bağlı iş uygulamaları ve kurumsal kaynakların katkıları aracılığıyla toplumun refahını yükseltmek için üstlenilen bir sorumluluk olarak tanımlanmakta ve sosyal sorumluluk faaliyetleri gönüllülük esaslı bir hizmet tabanına yerleştirilmektedir (Kotler, 2008: 3). Toplum için üstlenilen ve şeffaf-hesap verilebilir bir duygu olarak değerlendirilen sosyal sorumluluk kavramı, günümüz dünyasında Kurumsal Sosyal Sorumluluk (KSS)-Corporate Social Responsibility (CSR) kavramına dönüşerek küreselleşmenin gücü karşısında işletme ve toplum dengesini kurabilmenin temel noktalarından birini temsil etmektedir (Güngör, 2018: 5; Kotler ve Kaçamak, 2008: 12).

Küreselleşen dünyada üniversiteler üreten, araştırma yapan ve geliştiren nitelikli bireyler yetiştirmenin yanı sıra, yalnızca bilgi üretimiyle sınırlı kalmadan toplumsal gelişmeye yön veren, sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlayan önemli kamu kurumları arasında yer almaktadır. İçinde bulundukları toplumun ihtiyaçlarına cevap verme, sosyal sorunların çözümünde etkin rol oynama, toplumla etkileşim içerisinde, duyarlı ve tüm kesimleri kapsayan bir anlayışla hareket eden üniversiteler yalnızca akademik başarıyı değil toplumsal faydayı önemseyen kurumlara dönüşmüştür. Bu dönüşümle birlikte "sosyal sorumluluk" kavramı üniversiteler için temel bir ilkeye dönüşmüştür. Bu bağlamda topluma hizmet anlayışı ile aktif çalışmalar yürüten üniversitelerin, eğitim ve araştırma yapan bilimsel bir üretim merkezi olmalarının yanı sıra, etik, sosyal ve kültürel değerlere duyarlı, toplumsal gelişime ve sosyal dönüşüme yön veren bir aktör olması gerekmektedir (Saran vd., 2011: 6-7).

Üniversitelerin sosyal sorumluluk alanındaki rollerinden aşağıda kısaca bahsedilecektir:

- ***Eğitimde Eşitlik ve Erişim-Dezavantajlı Gruplara Yönelik Destek***

Sosyal sorumluluk anlayışının en temel uygulama alanlarından biri, fırsat eşitliği ve eğitimde erişimdir. Üniversiteler sosyal adalet ve fırsat eşitliği ilkeleri doğrultusunda, kırsal bölgelerde yaşayan veya sosyo-ekonomik açıdan dezavantajlı bireylerin eğitime erişimini kolaylaştırmak, barınma ve burs olanakları sağlamak, kadınlar, yaşlılar, göçmenler, engelliler ve özel gereksinimli bireylere yönelik kapsayıcı projeler ve eğitim programları geliştirmek gibi alanlarda toplum yararına önemli ölçüde katkı sağlayabilir. Hayat boyu öğrenme merkezleriyle toplumun her kesimine yönelik sertifika ve eğitim programları düzenlenerek bireylerin bilgiye erişimleri kolaylaştırılabilir. Bu çabalar, toplumsal kapsayıcılığın ve sosyal bütünleşmenin güçlendirilmesine katkı sunar (Ergül ve Kurtulmuş, 2014: 6-10; Özdemir vd., 2008: 9-10).

- ***Çevresel Sürdürülebilirlik***

Çevresel sorunların her geçen gün artışıyla birlikte üniversitelerin sürdürülebilirlik odaklı politikalar üretip geliştirmesi önemli bir unsur haline gelmiştir. Geri dönüşüm projeleri, karbon ayak izinin azaltılması, yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı gibi çevre dostu uygulamalar, üniversitelerin sosyal sorumluluğunun çevresel boyutunu oluşturur. Bunlara ek olarak öğrenci topluluklarının iklim değişikliği ve çevre temizliği ile enerji tasarrufu gibi alanlarda düzenledikleri faaliyetler toplumsal farkındalık oluşturma ve uygulama noktasında etkin bir rol oynar (Doğan ve Kuruluş, 1997: 41-42).

- ***Yerel ve Küresel Sorumluluklar***

Üniversitelerin bulundukları şehir ve bölgeyle etkileşim içinde olması, yerel kalkınmaya katkı sağlaması sosyal sorumluluk bilincinin bir gereğidir. "Üniversite-şehir işbirliği" modeliyle belediyeler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektörle birlikte yerel sorunlara çözüm sunacak projeler geliştirilebilir. Kırsal

kalkınma projeleri, tarım ve turizm gibi alanlarda yerel halkın bilinçlendirilmesi gibi uzmanlık birikimi gerektiren alanların topluma aktarılmasında üniversitelerin katkısı çok önemlidir. Günümüzde üniversitelerin sorumlulukları bulundukları bölge ve ülkeleri aşarak küresel alanda da kendini göstermektedir. İklim değişikliği, toplumsal eşitsizlik, göç gibi küresel sorunlara çözüm üretmek ve uluslararası düzeyde bilgi paylaşımına katkı sağlamak da üniversitelerin sosyal misyonu içinde yer almaktadır (Yıldız, 2016: 6-8).

- ***Kültürel Mirasın Korunması***

Üniversiteler toplumların kültürel değerlerinin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması hususunda önemli bir görev üstlenmektedir. Kültürel miras üzerine yapılan bilimsel araştırmalar, bölgesel halk dansları, geleneksel el sanatları ve ağızlara dair derlemeler üniversitelerin topluma katkı sağlayabileceği önemli alanlardır. Ayrıca kültürel etkinlikler düzenlemek, müzik ve tiyatro gruplarını desteklemek, üniversitenin sanatsal anlamda toplumu zenginleştirmesine olanak tanır (Gültekin vd., 2008: 3,5).

- ***Toplumsal Bütünleşme ve Gönüllülük***

Üniversiteler, toplumun ihtiyaçları doğrultusunda projeler geliştirerek, öğrencilerini yalnızca akademik bilgiyle değil; aynı zamanda etik değerlere önem veren, gönüllülük ve duyarlılık bilincine sahip bireyler olarak yetiştirmektedir. Bu doğrultuda yetişen öğrenciler bilgi ve teknolojinin toplum yararına uygulanmasında anahtar bir rol oynar. Öğrencilerin gönüllü olarak sosyal projelerde görev alması, farklı gruplarla empati kurarak toplumda daha güçlü bağlar geliştirmesi üniversitelerin sağladığı ortam ile ilişkilidir. Öğrencilerin sosyal sorumluluk projelerine aktif katılım göstermesi, onları topluma karşı daha bilinçli ve duyarlı bireyler haline getirir (İlter, 2023: 4-5). Sağlık taramaları, spor tesisleri, sosyal hizmetler, afet gönüllülüğü, hukuki danışmanlıklar, çevre koruma projeleri, kültürel etkinlikler, yaşlı bakım desteği, çocuklar için eğitim projeleri gibi alanlarda öğrencilerin katılımı, üniversitenin sosyal etkisini artıran ve üniversitenin topluma sunduğu hizmet alanlarıdır. Sosyopark, Teknopark ve sürekli eğitim merkezleri üniversitelerin sosyal sorumluluklarını etkin bir biçimde yerine getirdikleri yapılanmaların başında gelmektedir (Yavuzçehre, 2016: 7-8).

Özetle, sosyal sorumluluk uygulamaları, üniversitelerin toplumsal itibarı üzerinde doğrudan etkiye sahiptir. Kamuoyunda saygınlık kazanmak, tercih edilme oranlarını artırmak ve ulusal/uluslararası işbirliklerinde güvenilir bir aktör olmak, üniversitelerin toplumsal katkı düzeyiyle ilişkilidir. Üniversitelerin toplumdaki sosyal sorumlulukları, çağdaş yükseköğretim anlayışının vazgeçilmez bir unsurudur.

Sosyal sorumluluk uygulamalarının yaygınlaştırılmasında bazı zorluklar da mevcuttur. Bunlar arasında kaynak yetersizliği, farkındalık eksikliği, gönüllülük kültürünün yeterince gelişmemesi ve akademik kadronun motivasyon eksikliği yer almaktadır. Bu sorunların aşılması için üniversitelerde sosyal sorumluluk içeren derslerin açılarak öğrencilerin gönüllülük faaliyetlerine teşvik edilmesi, toplumun entegre edilebileceği işbirliklerinin geliştirilmesi, sivil toplum kuruluşlarının sürece profesyonel olarak dahil olacağı kurumsal işbirliklerinin artırılması sağlanmalıdır (Güleç ve Demir 2023: 3-4).

2.2. Sosyal Sorunların Çözümünde Kurumlar Arası İşbirliği

İşbirliğine dayalı çözüm modelleri, çağdaş kamu yönetiminin ve sosyal hizmet anlayışının temel yapı taşlarından biridir. Toplumların karşı karşıya kaldığı sosyal sorunlar; yoksulluk, işsizlik, göç, eğitimsizlik, çevre kirliliği, aile içi şiddet ve toplumsal eşitsizlik gibi karmaşık ve çok boyutlu bir alanı kapsamaktadır. Bu tür sorunlar, yalnızca bir kurum ya da kuruluşun çabasıyla tek başına çözemeyeceği kadar geniş kapsamlıdır. Bu sebeple, çözüm süreçlerinde farklı aktörlerin (kamu kurumları, üniversiteler, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör) işbirliği içinde hareket etmesi sürecin etkin bir biçimde yönetilmesine olanak sağlar. İşbirliği, yalnızca görev paylaşımı değil, aynı zamanda ortak akıl, kaynak birleştirme ve kalıcı çözüm üretme sürecidir (Güven, 2017: 7-8).

Sosyal sorunların çözümünde işbirliği, yalnızca iş yükünün paylaşılması değil; aynı zamanda ortak aklın, kaynakların ve deneyimlerin bir araya getirilerek çözüm üretme sürecidir. Bu anlayışla gerçekleştirilen projeler, hem sorunlara daha geniş bir perspektiften bakmayı hem de daha kalıcı çözümler üretmeyi mümkün kılar. Toplumsal refahın ve sosyal adaletin sağlanması, merkezi yönetimler ve üniversitelerin, yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının ve halkın birlikte çalışmasıyla mümkün olabilir (Argüden, (2007: 40-41).

İşbirliğine dayalı sosyal çözüm projelerinin başarılı olabilmesi için bazı temel unsurların dikkate alınması gerekir:

- Güven temelli ilişkiler: Kurumlar arası güven ve açık iletişim, işbirliğinin temelini oluşturur.
- Net görev paylaşımı: Her kurumun rolü ve sorumluluğu açık şekilde belirlenmeli, net bir çerçeve ile çizilmelidir.
- Ortak hedef belirleme: Tüm aktörler aynı amaca hizmet ettiğini hissetmeli, ortak hedefler doğrultusunda hareket etmelidir.
- Şeffaflık: Süreçlerin ve bütçelerin şeffaf bir şekilde yürütülmesi güveni pekiştirir.

- Etki ölçümü: Projelerin başarı düzeyinin düzenli olarak ölçülmesi ve geri bildirimlerle geliştirilmesi hedefe giden yolda kılavuzluk eder.

(Özgen, 2003: 9-11).

Sosyal sorunlar genellikle birbiriyle ilişkili birçok faktörden etkilenir. Örneğin, bir bireyin işsiz olması, bireyi yalnızca ekonomik olarak değil; eğitim, aile yapısı, sağlık, toplumsal çevre ve kültürel olarak da etkileyecektir. Bu yüzden, sosyal sorunlara yönelik çözüm arayışlarının da çok yönlü ve kapsamlı olması ve farklı kurumların iş birliği içinde hareket edilmesi, sorunun daha geniş bir perspektiften ele alınmasını sağlayacaktır (Aslan ve Aslan, 2017: 3,10).

2.2.1. İşbirliğinin Avantajları

Sosyal sorunların çözümü konusunda gerçekleştirilen kurumlar arası işbirliklerinin bazı avantajlarından bahsedilmektedir. Bunlar şöyle sıralanabilir:

Kaynakların Etkin ve Verimli Kullanımı:

İşbirliği sayesinde farklı kurum ve kuruluşlar ellerindeki kaynakları bir araya getirerek daha kapsamlı projeler gerçekleştirebilir. Mali, teknik ve insan kaynaklarının paylaşılması; projelerin hem daha geniş kitlelere ulaşmasına hem de ekonomik olarak daha verimli olmasına olanak tanır. Tek başına hareket eden kurumların kısıtlı kaynaklarla ulaşamayacağı sonuçlar işbirlikleriyle daha mümkün hale gelir. (Odabaşı vd., 2010: 22-23).

Bilgi ve Deneyim Paylaşımı:

Her kurumun sahip olduğu uzmanlık alanı farklılık gösterir. Bir kurum uygulama konusunda uzman olabilirken, diğer kurum analiz ve planlama konusunda uzman olabilir. Bu farklılıklar, birlikte hareket edildiğinde zengin bir sinerjiye dönüşür. Ortak projelerde bilgi ve deneyimlerin paylaşılması, sorunların daha hızlı ve doğru analiz edilmesine ve daha etkili çözümler üretilmesine olanak sağlar (Aldemir ve Uysal, 2018: 8-9).

Toplumsal Katılımın Artması:

İşbirliği modelleri genellikle katılımcı yapılar oluşturur. Yerel halkın, sivil toplumun ve gönüllü grupların sürece dâhil edilmesi toplumsal aidiyet duygusunu güçlendirir. Böylece ortaya çıkan çözümler, yalnızca merkezden gelen politikalar değil, aynı zamanda halkın katkısıyla şekillenen yapılar olarak uygulanır. Bu da sosyal politikaların başarı oranını arttırır (Odabaşı vd., 2010: 22).

Kapsayıcılık ve Uygunluk:

Sosyal sorunların çözümünde yalnızca belirli bir grubun değil, toplumun farklı kesimlerinin de ihtiyaçlarının gözetilmesi önemlidir. İşbirliği süreçleri farklı kurumların temsil ettiği sosyal grupların ihtiyaçlarını bir araya getirerek daha kapsayıcı ve etkili çözümler üretir. Böylece sunulan hizmet ve destekler toplumun genelini kapsayan, ihtiyaç odaklı, adil ve eşitlikçi bir yapıya kavuşur (Cengiz, 2014: 4).

Uygulanabilir ve Gerçekçi Çözümler Üretme:

Teorik bilgilerin pratik bilgilerle buluşturulması, sosyal çözümlerin başarısını artıran en önemli unsurlardan biridir. Üniversiteler bilimsel analiz ve değerlendirme yaparken, yerel yönetimler sahadaki gerçek ihtiyaçlara hakimdir. Bu iki bilginin harmanlanması ile, hem uygulanabilir hem de yerel gerçekliklere uygun projeler geliştirilir ve uygulama alanı bulur (Şengür ve Bayzin, 2019: 10-11).

Kalıcılık ve Sürdürülebilirlik:

Tek seferlik yardım ve destek programlarından ziyade, uzun vadeli ve sürdürülebilir çözümler üretmek sosyal hizmetlerin ana hedeflerinden biridir. İşbirliğine dayalı projelerde sorumluluk paylaşımı yapıldığından, projeler tek bir kurumun inisiyatifine bağlı kalmadan üretilir. Bu sayede, projelerin sürekliliği ve etki düzeyini artarak, kurumlar değişse dahi sistem devam eder (Aldemir ve Uysal, 2018: 6, 9-10).

2.2.2. İşbirliği Sürecinde Karşılaşılan Zorluklar ve Çözüm Önerileri

Kurumların işbirliği sürecinin toplumsal alana katkısının yanı sıra, süreçte karşılaşılan zorluklar ve çözüm önerileri ise iki ayrı başlık altında aşağıda anlatılmıştır.

2.2.2.1. Zorluklar

İşbirliği, günümüzde kurumlar arası etkileşimin, kaynak paylaşımının ve ortak hedeflere ulaşmanın en önemli araçlarından biri haline gelmiştir. Kamu kurumları, üniversiteler, yerel yönetimler ve sivil toplum kuruluşları gibi farklı alanlarda faaliyet gösteren kurumların ortak projeler yürütmesi, sosyal sorunlara daha etkili ve kapsamlı çözümler üretmeyi mümkün kılar. Ancak bu sürecin sağlıklı işleyebilmesi her zaman kolay değildir. Kurumların yapısal, yönetsel ve kültürel farklılıkları, işbirliğinde çeşitli zorlukların ortaya çıkmasına neden olabilir. Bu zorlukların doğru şekilde tespit edilmesi ve çözüm yollarının geliştirilmesi, uzun vadeli ve sürdürülebilir ortaklıkların temelini oluşturur (Swearinger, 2025: 4-15).

İş birliği sürecinde karşılaşılan zorluklar şöyle sıralanabilir:

Kurumsal Yapı ve Kültür Uyuşmazlıkları:

İşbirliği içinde yer alan kurumların farklı organizasyonel yapıları ve kültürleri, süreçte uyumsuzluklara sebep olabilir. Örneğin, üniversitelerin daha esnek ve araştırma odaklı yapısı ile kamu kurumlarının hiyerarşik ve prosedüre dayalı yapısı çatışabilir. Bu uyumsuzluklar karar alma süreçlerini, zamanlama ve sorumluluk paylaşımını zorlaştırır.

İletişim Eksikliği:

Başarılı bir işbirliğinin temelinde güçlü bir iletişim yer alır. Ancak pratikte kurumlar arasında yeterli düzeyde bilgi akışı sağlanamazsa, projeler eksik, hatalı veya geç uygulanabilir. Ayrıca, iletişim kopuklukları da güven sorunlarına yol açar ve işbirliği gücünü zayıflatır (Dura, 1994: 5).

Ortak Amaç Belirleyememe:

İşbirliği yapan kurumların farklı öncelik ve hedeflere sahip olması, ortak bir vizyon geliştirilmesini zorlaştırır. Bu durum, tarafların projeye farklı anlamlar yüklemesine, kaynak kullanımında anlaşmazlıklara ve yön kaybına neden olabilir. Ortak hedefin eksikliği, sürecin ve işbirliğinin dağılmasına ve verimsizliğe yol açar (Kurt ve Yavuz, 2013: 3-4).

Kaynak ve Kapasite Dengesizliği:

Bazı kurumlar mali, teknik ve insan kaynağı yönünden güçlü iken, bazıları bu kaynaklara sahip olmayabilir. Bu dengesizlik, görev dağılımında adaletsizlik algısına sebep olabilir. Kaynak sıkıntısı yaşayan kurumların projeye yeterince katkı sunamaması ya da pasif kalışı süreci sekteye uğratabilir.

Rol ve Sorumluluk Belirsizliği:

İşbirliği sürecinde kurumların görev ve sorumluluklarının net olarak tanımlanmaması, karmaşaya yol açabilir. Kimin ne zaman, ne yapacağı belirsiz olduğunda hem zaman kaybı yaşanır hem de işler üst üste binebilir. Bu da işbirliğini zedeleyen en önemli faktörlerden biridir (Konuk vd., 2010: 127-128).

Sürdürülebilirlik Sorunları:

İşbirlikleri genellikle proje bazlı kurulduğu için kalıcı olamayabilir. Proje süresi bittiğinde ortaklık da sona erer. Oysa gerçek fayda, uzun vadeli, sürekli ve kurumsallaşmış işbirlikleriyle sağlanır. Bu sürdürülebilirlik eksikliği, kurulan ilişkilerin kalıcılığını azaltır (Akbayır, 2019: 6-7).

2.2.2.2. Çözüm Önerileri

İşbirliği süreçleri, kurumsal sınırların ötesine geçen, kolektif aklın ve birlikte üretmenin önemini ortaya koyan yapılar olarak toplumsal sorunların çözümünde etkili bir araçtır. Ancak bu süreçlerin sağlıklı yürütülebilmesi için yapısal ve yönetsel zorlukların doğru tanımlanması, iletişim kanallarının açık tutulması ve taraflar arası güvenin inşa edilmesi gerekir. Ortak hedef, net sorumluluklar, karşılıklı anlayış ve sürdürülebilirlik bilinci ile desteklenen işbirlikleri, hem kurumsal verimliliği artırır hem de toplumsal faydayı en üst düzeye çıkarır (Alkan, 2014: 6).

Ortak Vizyon ve Hedef Geliştirme:

İşbirliğinin başında tarafların katılımıyla ortak bir vizyon ve hedef belirlenmelidir. Bu hedefler gerçekçi, ölçülebilir ve herkesin katkı sağlayabileceği şekilde olmalıdır. Ortak vizyon, tüm tarafların sürece aidiyet duymasını sağlar ve yön birliğini güçlendirir.

Etkin İletişim Mekanizmaları Kurmak:

Düzenli toplantılar, ortak dijital platformlar, proje koordinatörleri gibi araçlarla iletişim desteklenmelidir. Açık ve şeffaf iletişim hem güveni artırır hem de sorunların erken fark edilmesini sağlar. Özellikle proje süreçlerinin her aşamasında bilgi paylaşımı yapılmalıdır.

Rol ve Sorumlulukların Netleştirilmesi:

Her kurumun proje içerisindeki yeri, görevi ve sorumlulukları açıkça tanımlanmalıdır. Yazılı görev tanımları ve iş planları bu konuda rehber olabilir. Böylece karışıklıkların ve çatışmaların önüne geçilir.

Kaynak Dengelemesi ve Ortak Havuzlar:

Kurumsal kaynaklardaki eşitsizliği gidermek için ortak bütçeler, gönüllülük esaslı katkılar ve destek fonları oluşturulabilir. Böylece tüm tarafların sürece katkısı teşvik edilir ve yük paylaşımı dengelenmiş olur.

Eğitim ve Kapasite Geliştirme:

Kurumlar arası anlayışı artırmak ve ortak çalışma kültürü geliştirmek için eğitim programları düzenlenebilir. Ortak proje yönetimi, ekip çalışması, kriz yönetimi gibi konular, kurumların daha etkin işbirliği yürütmesine katkı sağlar.

Sürdürülebilirlik Stratejileri Geliştirme:

İşbirliğinin sadece bir proje ile sınırlı kalmaması için uzun vadeli planlamalar yapılmalıdır. Kurumlar arası protokoller, koordinasyon kurulları ve izleme-değerlendirme sistemleri, işbirliğini kalıcı hale

getirir. Aynı zamanda elde edilen başarıların belgelenmesi ve paylaşılması, diğer projelere de örnek olur (Alkan, 2014: 6-7; Kurt ve Yavuz, 2013: 4-5).

2.3. Kamu – Üniversite İşbirliklerinin Gelişimi

Üniversiteler, tarihsel süreçte bilgi üreten, eğitim veren, araştırma yapılan kurumlar olarak öne çıkarken, zamanla toplumsal kalkınmanın ve hizmetlerin uygulanmasında kamu kurumlarıyla işbirliği geliştiren önemli kurumlar haline gelmiştir. Kamu-üniversite işbirlikleri sayesinde üniversiteler, araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin toplumsal faydaya dönüştürülmesinde stratejik bir köprü işlevi görmektedir. Bilhassa 20. yüzyılın ortalarından itibaren, ülkelerin ekonomik kalkınma ve toplumsal refah hedeflerinde üniversitelerin kamu ile birlikte hareket etmesi gerektiği anlayışı güç kazanmıştır. Bu işbirliği zamanla farklı evrelerden geçerek kurumsallaşmış ve birçok ülkede bilim-teknoloji-politika üçgeninin temel unsurlarından biri haline gelerek, kurumsal bir işbirliği modeline dönüşmüştür. (Gökkaya vd., 2019: 19-21).

2.3.1. Erken Dönem: Bilgi Üretimi, Eğitim ve Bürokrasiye İnsan Gücü Sağlama-Kamusal Yarar

Kamu kurumları ve üniversite ilişkileri ilk olarak üniversitelerin kamu sektörüne insan gücü sağlamak amacıyla eğitim ve kamu görevlisi yetiştirmeye başlamasıyla ortaya çıkmıştır. 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında, özellikle Avrupa'da üniversiteler, devletin bürokratik yapısına nitelikli insan gücü kazandırma misyonuyla hareket etmişlerdir. Bu dönemde, modern devlet yapılarına geçiş süreciyle birlikte, kamu kurumlarının ihtiyaç duyduğu nitelikli personel ihtiyacı üniversiteler üzerinden, merkezi otoritenin yönlendirmesine dayalı ve büyük ölçüde devlet taleplerine bağlı olarak karşılanmıştır. Bilhassa savaş dönemlerinde, bilimsel bilgiye olan ihtiyaç artmış, bununla birlikte üniversitelerin kamu yararına üretim yapması kaçınılmaz olmuştur. II. Dünya Savaşı sırasında üniversitelerin devletle işbirliği içinde yürüttüğü savunma projeleri, bu işbirliklerinin önemini daha da artırmıştır. Bu dönemde üniversiteler, devletin ihtiyaç duyduğu teknolojik gelişmeleri sağlamakla görevli araştırma merkezlerine dönüşmüştür (Okyay, 2023: 26-27).

2.3.2. Soğuk Savaş ve Bilimsel Rekabet Dönemi

Soğuk Savaş yıllarında bilim ve teknoloji, ülkelerin güç göstergesi olarak belirleyici bir unsur olurken, Sanayi Devrimiyle birlikte bilimsel bilgi üretiminin ekonomik ve askeri güçle olan ilişkisi daha da görünür hale gelmiştir. Teknolojik gelişmelere duyulan ihtiyaç, üniversitelerin araştırma kapasitesi açısından devlet için önemli hale gelmesini sağlamış ve devletler kamu yatırımlarıyla üniversitelerdeki araştırma alanlarını destekleyerek, üniversitelerin araştırma ve inovasyon merkezi olarak öne

çıkmalarını sağlamıştır. Sanayi ve bilim çağı olarak nitelendirilen bu dönemde kamu-üniversite işbirlikleri sistematik bir düzleme oturtularak maksimum verim hedeflenmiştir. Amerika Birleşik Devletleri başta olmak üzere birçok ülkede, üniversiteler için büyük çaplı bütçeler ayrılmış ve bilimsel rekabet ortamı oluşturulmuştur. 1945 tarihli Science, The Endless Frontier raporu, kamu-üniversite-sanayi üçgenini temel alan bir vizyon sunmuştur.

Sovyetler Birliği, Çin ve Avrupa ülkeleri üniversiteleri stratejik araştırma merkezleri olarak yeniden yapılandırmış, kamu politikalarının belirlenmesinde bu yapılanmadan yararlanılarak yeni bir düzenleme getirmişlerdir. Bu düzenlemelerle birlikte üniversiteler kamu tarafından finanse edilen araştırma projeleri sayesinde bilim üretmekle kalmamış, aynı zamanda devletin ekonomik ve siyasi hedeflerine hizmet eden kurumlar olarak öne çıkmışlardır.

20. yüzyılın ortalarından itibaren de üniversitelerin kamuyla olan ilişkileri, sadece insan kaynağı temin etmekle sınırlı kalmamış, savunma, sağlık, enerji ve tarım gibi stratejik alanlarda kamu projelerine akademik destek sağlama alanlarında araştırma odaklı işbirlikleri oluşmuştur. Bu dönemde üniversitelerde kurulan enstitüler, laboratuvarlar ve araştırma merkezleri, doğrudan kamu fonlarıyla desteklenmiş ve devlet politikalarının uygulanmasında anahtar bir mekanizma olmuştur.

Bilhassa büyük önem arz eden toplumsal sorunlara yönelik çözüm arayışlarında, kamu kurumları ve üniversiteler karşılıklı bilgi ve kaynak paylaşımı ile ortak projeler yürütmeye başlamış ve böylelikle üniversiteler, kamu politikalarının oluşturulmasında danışmanlık rolü üstlenerek bilimsel verilerle desteklenen karar alma süreçlerinin bilimsel referans noktaları haline gelmiştir (Narin, 2017: 3-11).

2.3.3. Yakın Dönem - 1980 Sonrası: Stratejik Ortaklıklar - Uygulamalı Projeler - Neoliberal Politikalar

1980'li yıllardan itibaren kamu yönetiminde etkinlik, verimlilik ve hesap verebilirlik ilkeleri öne çıkmıştır. Bu dönemde üniversite-kamu kurumları arasındaki ilişkiler, proje bazlı, performansa dayalı ve stratejik işbirliklerine dönüştürülerek, üniversiteler piyasa koşullarıyla daha fazla entegre edilmiştir.

Bu süreçte kamu, üniversitelerden yalnızca bilim üretmelerini değil, aynı zamanda bu bilgiyi ekonomik faydaya dönüştürecek girişimlerde bulunmalarını beklemiştir. "Üçlü Sarmal Modeli" (Triple Helix Model) olarak adlandırılan bu yapı; üniversite, devlet ve sanayi arasındaki etkileşimleri yeni bir kalkınma modeli olarak ele almıştır (Etzkowitz ve Leydesdorff, 2000: 3-4).

Bu anlayışla birlikte teknoloji transfer ofisleri, teknokentler, araştırma merkezleri, üniversite-kamu ortak projeleri yaygınlaşmış ve kamu kurumları, üniversitelerle sosyal politika geliştirme, bölgesel kalkınma planlaması, çevre yönetimi gibi alanlarda da ortak çalışmalara yönelmiştir (Dağlar, 2018: 5).

Son yıllarda kamu-üniversite işbirlikleri daha sistematik ve kurumsal bir çerçevede yürütülmeye başlanmıştır. Böylelikle üniversiteler yalnızca proje ortağı değil, politika üreticisi, uygulayıcısı ve değerlendiricisi konumuna geçmiştir. Kamu kurumları ile üniversiteler arasında imzalanan protokoller sayesinde, kamu-üniversite işbirliği uzun vadede sürdürülebilir, hedefe odaklı ve karşılıklı fayda sağlamaya yönelik bir anlayışla devam etmektedir. Kamu kurumları, üniversitelerden akademik uzmanlık talep etmekte; üniversiteler ise bu talepleri akademik araştırma ve topluma hizmet misyonu doğrultusunda karşılamaktadır. Üniversitelerin araştırma ve uygulama merkezleri tarafından kamu kurumlarıyla ortak yürütülen sosyal politika, çevre, yerel kalkınma, sağlık hizmetleri, afet yönetimi, eğitim politikaları gibi hizmetler bu alanlar kapsamındadır (Erdoğan ve Karagöl, 2018: 6-8).

Ayrıca kamu destekli fon programları ile üniversitelerin proje üretimi teşvik edilmiş ve kamu politikalarının bilimsel zemin üzerinde yükselmesine katkı sağlanmıştır. Bu bağlamda, kamu-üniversite işbirliği kamu hizmetlerinin kalitesini artırmanın yanı sıra üniversitelerin toplumla daha güçlü bağlar kurmasına zemin hazırlamıştır.

2.3.4. Türkiye'de Kamu-Üniversite İşbirlikleri

Türkiye'de kamu-üniversite işbirlikleri, Cumhuriyetin kuruluşundan itibaren sistematik bir biçimde ilerlemiştir. Başlangıçta kamu personelinin yetiştirilmesi hedeflenen üniversite yapılanmaları, zaman içinde kamu politikalarının desteklenmesinde önemli roller üstlenmeye başlamıştır. 1980 sonrası dönemde yükseköğretim sistemindeki değişim ve dönüşümü neticesinde, üniversitelerin araştırma ve topluma hizmet misyonu ön plana çıkmış, kamu kurumlarıyla yapılan ortak projeler ve danışmanlık hizmetleri dikkat çekici bir şekilde artmıştır (Okyay, 2023: 62-68)

Günümüzde Türkiye'de birçok kamu kurumu, üniversitelerle birlikte işbirliği yaparak bilimsel alanda destek almakta ve uygulama süreçlerini akademik olarak yürütmektedir. Bölgesel kalkınma projeleri, sosyal hizmetler, çevre koruma çalışmaları ve dijital dönüşüm projelerinde kamu-üniversite işbirlikleri ciddi bir ivme kazanmıştır (Gündüz, 2017: 6-7).

Kamu-üniversite işbirliklerinin tarihsel gelişimi, üniversitelerin sadece akademik bilgi üretim merkezleri olmadığını, aynı zamanda topluma kılavuzluk eden, kamu hizmetlerini destekleyen ve kalkınma süreçlerinde aktif rol oynayan kurumlar haline geldiğini göstermektedir. Bu işbirlikleri sayesinde bilimsel çalışmaların uygulama alanı bulması, kamu hizmetlerinin daha nitelikli, verimli, katılımcı ve sürdürülebilir bir biçimde yürütülmesi sağlanmaktadır. Gelecek dönemde bu işbirliklerinin daha fazla çeşitlenmesi, kurumsallaşması ve çok paydaşlı yapılarla desteklenmesi, toplumun her alanında daha güçlü, etkili ve kalıcı sonuçlar doğuracaktır (Kuşat, 2009: 10-12).

2.4. Üniversite-Yerel Yönetim İşbirliğinin Temel Dinamikleri

Günümüzde üniversiteler ile yerel yönetimler arasındaki işbirliği, bilgi toplumu olma yolunda ilerleyen ülkeler için önemli bir stratejik ortaklık haline gelmiştir. Üniversiteler sahip oldukları bilgi birikimi, araştırma kapasitesi ve insan kaynağı ile yerel kalkınmaya katkı sunarken, yerel yönetimler de bu potansiyelden faydalanarak toplumsal ihtiyaçlara daha bilimsel ve sürdürülebilir çözümler geliştirmektedir. Bu bağlamda üniversite-yerel yönetim işbirliğinin temel dinamiklerini anlamak, bu ilişkinin güçlendirilmesi açısından önemlidir (Karakaya, 2022: 87).

Üniversiteler ve yerel yönetimler farklı yapılara sahip olmakla birlikte, her iki kurumun da ortak noktası toplum yararına hizmet üretmektir. Üniversiteler bilgi üretirken, yerel yönetimler bu bilgiyi uygulamaya dönüştürme kapasitesine sahiptir. Bu nedenle iki kurum arasında kurulacak olan işbirlikleri, hem bilimsel çalışmaların pratikle sahaya dökülmesine hem de yerel sorunlara akademik destekle çözüm bulunmasına katkı sağlar (Bayrakcı vd., 2019: 3,5-6).

Üniversiteler bulundukları şehirlerin ekonomik, sosyal ve kültürel yapısını doğrudan etkileyen kurumlardır. Bu etki, yalnızca öğrenci hareketliliğiyle sınırlı kalmamakta, aynı zamanda kentin altyapısından kültürel yaşamına kadar birçok alanda kendini göstermektedir. Diğer yandan yerel yönetimler halkla en yakın temas halinde olan kurumlardır. Dolayısıyla bu iki kurum arasında kurulacak etkili işbirlikleri, şehirlerin kalkınmasında kritik bir rol oynar. Üniversiteler ve yerel yönetimler, farklı işleyiş ve misyonlara sahip olmalarına rağmen, toplumsal gelişim açısından birbirini tamamlayan iki önemli kurumdur. Üniversiteler bilgi ve araştırma-geliştirme kapasitesiyle etki gösterirken, yerel yönetimler kamu hizmetlerini sunma gücüyle toplumun kalkınmasına katkı sağlar. Bu iki kurum arasında kurulacak etkili bir işbirliği modeli, hem akademik bilginin uygulama alanı bulmasına hem de yerel sorunlara bilimsel temelli çözümler üretilmesine olanak tanır. Bu bağlamda, üniversite-yerel yönetim işbirliğinin temel dinamiklerini anlamak, ortak projelerin başarısını artırmak açısından oldukça önem arz eder (Kahraman ve Öktem, 2002: 15-16).

Aşağıda Üniversite-Yerel Yönetim işbirliğinin faydalı olması için gerekli birtakım ilkelerden aşağıda bahsedilecektir.

Ortak Amaç ve Vizyon:

Etkili bir işbirliği için, üniversiteler ve yerel yönetimlerin ortak bir amaca ve vizyona sahip olmaları gerekir. Yerel yönetim ve üniversitelerin, toplum yararına hizmet eden ve uzun vadeli katkılar sağlamayı hedefleyen bir anlayış etrafında birleşmesi, sürdürülebilir işbirliklerinin temelini oluşturur. Bu ortak vizyon; eğitim, sosyal hizmet, çevre yönetimi, kültür-sanat etkinlikleri veya ekonomik kalkınma gibi çok çeşitli alanlarda somut projelerle hayat bulabilir (Turan vd., 2017: 7- 8).

Karşılıklı Güven ve Açık İletişim:

Üniversite ve yerel yönetim işbirliğinde en önemli hususlardan biri karşılıklı güven ortamının sağlanmasıdır. Kurumlar arasındaki iletişimin açık, saygıya dayalı ve sürdürülebilir olması, işbirliğinin verimli bir şekilde devam ettirilmesini sağlar. İletişim eksiklikleri, proje süreçlerinin aksamasına ve kaynakların verimli bir şekilde kullanılamamasına sebep olabilir. Bu yüzden, ortak planlama, düzenli toplantılar ve şeffaf bilgi paylaşımı büyük önem arz eder (Üçler ve Karaçor, 2014: 12).

İhtiyaca Dayalı Proje Tasarımı:

Yerel yönetimlerin en büyük avantajlarından biri, halkın sorunlarına ve ihtiyaçlarına doğrudan temas halinde olmalarıdır. Üniversiteler ise bu sorunlara yönelik bilimsel araştırmalar yaparak çözüm üretebilir. Bu sebeple üniversite-yerel yönetim işbirliği, yerel ihtiyaçları merkeze alan projelerin geliştirilmesine dayalı olarak, sosyal yardımlar, kentsel dönüşüm, çevre koruma, gençlik politikaları, afet yönetimi gibi alanlar, bu tür işbirlikleri için geniş bir uygulama alanı sunar (Erdem, 2013 :10).

Bilgi ve Kaynak Paylaşımı:

İşbirliği sürecinde hem üniversitelerin hem de yerel yönetimlerin sahip olduğu bilgi, insan kaynağı ve teknik altyapı büyük bir avantaj sağlar. Üniversiteler bilimsel bilgi, analiz yeteneği ve uzman personel katkısıyla projeleri desteklerken, yerel yönetimler uygulama alanı, lojistik destek ve yerel ağlara erişim sağlayabilir. Bu sinerji sayesinde ortaya çıkan projeler, hem bilimsel hem de pratik açıdan daha güçlü ve etkili hale gelir (Yıldız, 2017: 7-8)

Katılımcı ve Demokratik Yaklaşım:

İşbirliğinin başarılı olabilmesi için, üniversite ve yerel yönetimlerin yanı sıra, toplumun diğer paydaşlarının da sürece dâhil edilmesi anahtar rol oynamaktadır. Sivil toplum kuruluşları, meslek odaları, mahalle temsilcileri ve vatandaşlar, projelerin hem tasarım hem de uygulama aşamasında katkı sağlayabilir. Katılımcı bir yaklaşımla yürütülen projeler, hem daha kapsayıcı olur hem de toplum tarafından sahiplenilme oranı artar (Şahin ve Öztürk, 2008: 14-15).

Uygulanabilirlik ve Sürdürülebilirlik:

Hazırlanan projelerin sadece akademik düzeyde kalmaması, yerel yönetimlerin uygulama kapasitesine uygun olması, uzun vadeli etkiler doğurması ve süreklilik arz etmesi önemlidir. Bu yüzden,

üniversitelerin bilimsel desteğiyle yapılan etki analizleri, projelerin hangi alanlarda başarılı olduğunu, hangi noktalarda iyileştirme gerektiğini ortaya koyarak, sürdürülebilir projeler oluşturularak kalıcı fayda sağlama potansiyeline sahiptir (Özdemir, 2019: 2-3)

Eğitim ve Toplumsal Farkındalık:

Üniversiteler, öğrenci kitlesi aracılığıyla toplumun birçok konuda bilinçlenmesine katkı sunabilir. Yerel yönetimlerle işbirliği içinde düzenlenen eğitim programları, seminerler, çalıştaylar ve sosyal sorumluluk projeleri ile, kent halkı çevre, sağlık, toplumsal cinsiyet eşitliği gibi alanlarda bilinçlenebilir. Böylelikle bu tür faaliyetler, üniversite öğrencilerinin de toplumsal sorunlara duyarlılık geliştirmesini sağlar (Özer, 2011: 4-6; Varol, 2007: 3).

Üniversite-yerel yönetim işbirliği çok çeşitli alanlarda uygulanabilir:

- Kentsel planlama ve altyapı projeleri: Üniversitelerin mühendislik ve mimarlık fakülteleri, kent tasarımı ve ulaşım gibi alanlarda destek sunabilir.
- Sosyal hizmetler: Psikolojik danışmanlık, yaşlı bakımı, engelli hizmetleri gibi konularda üniversitelerin sağlık bölümleriyle işbirlikleri kurulabilir.
- Çevre koruma: Atık yönetimi, enerji verimliliği, doğa eğitimi gibi projeler bilimsel yaklaşımla desteklenebilir.
- Kültürel etkinlikler: Şehir festivalleri, müzik ve tiyatro etkinlikleri gibi alanlarda iş birlikleri kent yaşamını zenginleştirir.

Üniversite ile yerel yönetimler arasında kurulacak işbirlikleri, hem akademik üretimin toplumla buluşmasını sağlar, hem de yerel sorunlara bilimsel çözümler üretir. Bu tür iş birliklerinin temelinde güven, ortak vizyon, bilgi paylaşımı ve katılım yer alır. Üniversitelerin entellektüel sermayesi ile yerel yönetimlerin uygulama gücü bir araya geldiğinde, şehirlerin kalkınması hızlanır ve toplumun yaşam kalitesi yükselir. Bu anlayış, sadece bugünü değil, geleceği de daha yaşanabilir kılacak stratejik bir yaklaşımdır (Yalçıntaş, 2014: 8-16).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GİRİŞİMCİLİK VE İNOVASYON KAPSAMINDA GELİŞEN UYGULAMA MERKEZLERİ-TEKNOPARK VE SOSYOPARK

Girişimcilik ve inovasyon, modern ekonomilerin gelişiminde kritik rol oynayan iki temel unsur olarak kabul edilmektedir. Bu dinamik yapıların desteklenmesi ve yaygınlaştırılması amacıyla birçok ülkede çeşitli uygulama merkezleri kurulmuştur. Bu merkezler, hem teknolojik yeniliklerin hem de sosyal girişimlerin gelişimine zemin hazırlayarak, sürdürülebilir kalkınma hedeflerine katkı sağlamaktadır. Teknoparklar ve sosyoparklar, bu bağlamda öne çıkan iki önemli yapı olarak karşımıza çıkmaktadır.,

Bu bölümde öncelikle girişimcilik, inovasyon, sosyal girişimcilik ve sosyal inovasyon kavramları ele alınacaktır. Daha sonra sosyopark uygulamaları için örnek teşkil etmesi nedeniyle teknopark kavramına yer verilecek ve sosyopark konusu daha detaylı bir biçimde bazı uygulama örnekleri ile birlikte açıklanmaya çalışılacaktır.

3.1 Girişimcilik ve İnovasyon

3.1.1. Girişimcilik

Girişimcilik, bireylerin ekonomik ve toplumsal değer yaratmak amacıyla yenilikçi fikirleri organize ederek risk alması ve kaynakları etkin biçimde kullanması sürecidir. Bu süreçte girişimci, yalnızca kâr amacı gütmekle kalmaz; aynı zamanda yeni bir ürün, hizmet ya da yöntem geliştirerek piyasaya sunar. Girişimcilik, bireyin kendi işini kurmasının ötesinde, ekonomiye dinamizm kazandıran, istihdam yaratan ve rekabeti artıran bir kalkınma aracıdır (Özdemir, 2022: 19).

Girişimcilik (entrepreneurship) kavramı bugünkü anlamıyla, kapitalist üretim şeklinin hakim olmasıyla ilişkilidir. Kavram iktisat literatürüne l9. ve 20. yüzyıllarda girmeye başlamış, ekonomiye ise Fransız ekonomist Cantillon tarafından kazandırılmıştır. J.Babtiste Say'a göre girişimci kavramı, bütün üretim etkenlerini bir araya getirerek, değerli olduğu düşünülen bir malı üreterek, elde edeceği kâr için riski göze alan ve aynı zamanda yöneticilik kabiliyetine de sahip olan kişidir (Aytaç, 2006: 3).

Sosyolojik açıdan girişimcilik, ekonomik bir değer olmasının yanı sıra, toplumsal ve kültürel bir olgu da olarak tanımlanabilir. Toplumsal yapının değişim sürecinin başlangıç noktası olarak kabul edilen sosyal girişimcilik kavramı, girişimci kültür kalıplarının oluşumunda etkin rol oynar. Girişimciliğin etkin olduğu sosyal ortamlar ile girişimcinin ilgisi ve potansiyeli, sosyolojik açıdan odaklanılan temel

noktadır. Ayrıca, girişimcilerin, toplumsal hiyerarşide farklılaşma yaratıcı bir kategori ya da sınıfı oluşturmaları nedeniyle, pek çok sosyolog, girişimcileri, egemen sınıfların temsilcisi ya da üst sınıfın bir parçası olarak görmektedirler.

Bu rolleri ile toplumsal hiyerarşide yarattıkları farklılaşman etkisiyle girişimciler, bir çok sosyolog tarafından üst ve egemen sınıfların bir parçası olarak kabul edilmektedir (Aytaç ve İlhan, 2007: 2).

Girişimcilik, ülkelerin ekonomik kalkınmasında önemli bir rol oynar. Yeni işletmelerin kurulması, istihdamın artırılması, yerli üretimin gelişmesi ve inovasyonun yaygınlaşması, girişimcilik faaliyetleriyle doğru orantılıdır. Aynı zamanda bireylerin kendi potansiyellerini gerçekleştirmesi ve sosyoekonomik statülerini yükseltmeleri açısından da girişimcilik büyük önem arz etmektedir. Gelişmekte olan ülkelerin en temel problemlerinden biri, girişimci potansiyeline sahip bireylerin sayısının düşük olması veya mevcut girişimcilerin hak ettikleri desteği bulamamasıdır. Bir ülkenin ekonomik olarak ilerlemesi ve kalkınması, değişen dünya koşullarına hızlı bir şekilde adapte olabilen ve sürdürülebilir büyümeye katkıda bulunabilecek nitelikte girişimciler yetiştirmesiyle doğrudan ilişkilidir. Girişimcilerin önemi, sadece elde ettikleri yüksek gelirle değil, aynı zamanda yarattıkları ekonomik katma değerle de ölçülür. Bu da toplumun refah seviyesinin artmasına ve daha geniş kitlelerin kalkınmasına olanak tanır (Durukan, 2006: 6).

Girişimcilik, piyasa koşulları, ekonomik koşullar, rekabet koşulları ve tüketicilere yönelik anlayışlardaki değişimler vb. sebepler dolayısıyla farklı türlere ayrılmaktadır. Ekonomik/ticari girişimcilik kar elde etmeye odaklı, özel sektör yatırımlarına dayalı girişimleri; kamu girişimciliği, kamusal sorunlara yenilikçi çözümler üretmeyi hedefleyen devlet odaklı girişimleri; teknolojik girişimcilik, ar-ge tabanlı ürün, yazılım ya da donanım geliştirme amaçlı girişimleri; sosyal girişimcilik, toplumsal fayda yaratma hedefiyle geliştirilen girişimleri ifade etmektedir (Celep, 2017: 2-3).

3.1.2 İnovasyon

İnovasyon, Türkçe'de "yenilik" olarak tanımlansa da, kökeni itibarıyla toplumsal ve kültürel alanda yeni yöntemlerin benimsenip uygulanması olarak ifade edilmektedir. Bu kavram, tamamen bir şey ortaya koymaktan ziyade, mevcut durumları iyileştirerek veya mevcut sistemleri dönüştürüp geliştirerek değişimi tetiklemektir. Buluş ya da icat kavramları ile sıkça karıştırılan inovasyon, aslında bu kavramlardan ayrılan, ortaya çıkan fikirlerin uygulanması ve geliştirilmesi sürecini kapsar. İcat, tamamen orijinal bir fikir ya da ürün ortaya koyarken, inovasyon bu fikirleri uygulanabilir hale getirip geliştirmektir. Özetle inovasyon, daha önce yapılmamış ve önemli bir dönüşümü mümkün kılan süreçlerin bütünü olarak tanımlanabilir. Bir başka ifadeyle, inovasyon yeni fırsatlar ve kaynaklar bularak var olan yapıyı dönüştüren ve gelişime olanak tanıyan süreçler dizisidir (Akyürek, 2020: 2).

İnovasyon, yaratıcı fikirlerin ekonomik değere dönüştüğü ve hayal gücünün ticari becerilerle harmanladığı bir süreç olarak tanımlanabilir. Hayal gücü, yenilikçi fikirlerin kaynağı olurken, inovasyon bu fikirlerin pratikte uygulanmasını sağlar. Bu süreç, sürdürülebilir büyüme ve kârlılığın yanı sıra geleceğin inşasında da kritik bir rol üstlenir. Girişimcilikte inovasyon, yeni iş alanlarının oluşmasını ve pazarda farklılaşmayı sağlar. Teknoloji dışında finans, hizmet ve sosyal alanlar gibi birçok sektörde inovasyon, girişimciliğin gelişimini destekler (Yalçıntaş, 2010: 2).

İnovasyon girişimciliği tamamlayan önemli bir faktör olarak kabul edilmektedir. Oslo Kılavuzu'nda inovasyon; "*yeni veya önemli ölçüde değiştirilmiş ürün (mal ya da hizmet) veya sürecin; yeni bir pazarlama yönteminin; ya da iş uygulamalarında, işyeri organizasyonunda veya dış ilişkilerde yeni bir organizasyonel yöntemin uygulanmasıdır*" şeklinde tanımlanmıştır. Bu tanıma göre inovasyon, yeni ürün ve yeni süreçler ile yeni pazarlama ve organizasyonel yöntemler ile ortaya konulabilmektedir (Işık vd., 2015: 7).

İnovasyon kavramı, Türkiye'de 2000'lerin ortalarından itibaren gündemi meşgul etse de, 1900'lü yılların başından beri özellikle gelişmiş ülkelerin gündemlerinde önemli bir yer tutmuş ve 50 yılı akşın bir süredir üzerinde çok ciddi araştırmalar yapılmıştır (Akyürek, 2020: 5).

İnovasyon, farklı alanlar ve biçimlerde ortaya çıktığından, farklı şekillerde sınıflandırılabilmektedir. Bu sınıflandırmalar yapılırken inovasyonun; sıklığı, müşteri ya da firma açısından yenilik derecesi, firma değeri ya da müşteri yararı gibi sebepler öne çıkmaktadır. Temelde dört ana inovasyon türünden bahsedilmektedir (Şahbaz, 2017: 4-6):

Ürün İnovasyonu: Yeni veya önemli ölçüde geliştirilmiş ürünlerin veya hizmetlerin geliştirilmesi. Örneğin, elektrikli otomobiller veya akıllı telefonlar gibi teknolojik ürünler.

Süreç İnovasyonu: Üretim veya teslimat süreçlerinde yapılan yenilikler. Örneğin, otomasyon sistemlerinin kullanımıyla üretim hızının artırılması.

Pazarlama İnovasyonu: Ürünlerin veya hizmetlerin pazarlanmasında yeni stratejilerin uygulanması. Yeni satış kanalları veya reklam teknikleri bu kapsama girer.

Organizasyonel İnovasyon: İş yapış biçimlerinde, organizasyon yapılarında veya yönetim modellerinde yenilikler yapılması. Örneğin, esnek çalışma saatleri veya çapraz fonksiyonel ekiplerin kurulması.

İnovasyon, ekonomik büyüme, rekabet gücü ve toplumsal gelişim için kritik bir faktördür. İşletmelerin pazarda ayakta kalabilmesi ve büyüyebilmesi için sürekli yenilikçi olması gerekir. Ayrıca kullanılan yeni teknolojiler ve süreçlerle kaynakların daha etkin kullanımı sağlayarak verimliliği arttırması; inovatif ürün ve hizmetler sayesinde müşterilerin ihtiyaçlarını daha iyi karşılayarak müşteri memnuniyetini yükseltmesi; yenilikçi şirketlerin piyasada lider konumuna geçmesi nedeniyle rekabet

avantajı sağlaması; sağlık, eğitim, çevre gibi alanlarda yaşam kalitesini artırması nedeniyle toplumsal fayda sağlaması inovasyonun faydaları arasında sayılmaktadır (Nihat ve Kılınç, 2011: 8).

3.2.Sosyal Girişimcilik ve Sosyal İnovasyon

3.2.1. Sosyal Girişimcilik

Sosyal Girişimcilik kavramı sosyal hizmet ya da sosyal politika gibi halen tartışma konusu olan bir kavramdır. "*Girişimcilik alanında toplumun belirli bir kesimine yönelik projelerin üretilmesi konusu, sosyal girişimcilik olarak anılmaktadır. Kadınlara, engellilere, gençlere, emeklilere, kırsal alanda yaşayanlara, yaşlılara dönük girişimcilik projesi üretilerek hem sosyal girişimcilik geliştirilmiş olur, hem de sosyal kalkınma söz konusu olur*" (Akdemir, 2009: 8).

Sosyal girişimcilik, toplumsal veya çevresel sorunlara yenilikçi, etkili ve sürdürülebilir çözümler üretmek amacıyla geliştirilen girişimcilik faaliyetleri şeklinde de ifade edilmiştir. Bu yaklaşımda, finansal kazanç sağlamak elbette önemlidir ancak asıl hedef, toplumsal faydanın maksimize edilmesidir. Sosyal girişimciler, kâr amacıyla çalışan klasik işletmelerden farklı olarak, sosyal etki yaratmak için yenilikçi iş modelleri ve stratejiler geliştirir (Uzunaslan ve Tek, 2021: 4-5).

Toplumların kalkınmasında sosyal girişimcilik, önemli bir etkiye sahiptir. Sosyal girişimciler, uzun yıllardır toplumsal alışkanlıkları değiştirmek için çalışarak büyük dönüşümlere öncülük etmişlerdir. Her bireyin toplumsal sorumluluk bilinciyle hareket edebileceği ve bu alanda başarılı olabileceği işler aynı değildir. Demokratik yapıya sahip toplumlarda halkın ihtiyaçlarına uygun yenilikçi çözümler geliştiren sosyal girişimcilerin sayısının artma ihtimali daha yüksektir. Sosyal girişimci, toplumsal bir problemle karşılaştığında, bu sorunu çözmek için gerekli adımları atan kişidir. Sorunu tespit ettikten sonra yeni girişimler geliştirerek ve gerekirse mevcut sistem üzerinde değişiklik yaparak sorunun çözülmesinde anahtar bir görev üstlenir. Sosyal girişimciler sorunu eleştirmekle kalmayıp, değişimi gerçekleştirmek için aktif olarak harekete geçerler (Betil, 2010: 4).

Sosyal girişimciler sivil toplumun ihtiyaçlarına duyarlılık gösteren ve bu alanlarda sorumluluk üstlenerek harekete geçen bireylerden oluşur. Ticari girişimciler pazar fırsatlarını değerlendirirken, sosyal girişimciler toplumun sürdürülebilir ve uzun vadeli refahını artırmak için yenilikçi yöntemler geliştirir. Ticari girişimciler yatırımcıların bireysel çıkarları için risk alırken, sosyal girişimciler topluluğun çıkarları doğrultusunda hareket ederler. Ticari girişimciler yeni işletmeler kurmaya odaklanırken, sosyal girişimciler, toplumda kalıcı değişimler yaratmayı amaçlar. Ticari girişimcilerin temel motivasyonu kâr iken, sosyal girişimcilerin asıl hedefi sosyal fayda ve gelişimdir (Özdevecioğlu ve Cingöz, 2009: 6-7).

Sosyal girişimciliğin temel özellikleri şöyle sıralanabilir (Günlü, 2015: 6-7):

Toplumsal Sorunlara Odaklanma: Sosyal girişimciler, yoksulluk, eğitim, sağlık, çevre kirliliği gibi toplumun karşılaştığı temel sorunlara çözüm ararlar.

Yenilikçilik: Geleneksel çözümler yerine yenilikçi ve yaratıcı yaklaşımlar geliştirirler. Bu yenilikler, hem ürün/hizmet hem de iş modeli açısından olabilir.

Sürdürülebilirlik: Sosyal girişimler, faaliyetlerini uzun vadeli ve kendi kendini sürdürebilir bir şekilde yürütürler. Bu nedenle kâr amaçları da olabilir ancak bu kâr, sosyal misyonun devamlılığı için kullanılır.

Etkileşim ve İşbirliği: Toplumun farklı kesimleriyle (kamu, özel sektör, sivil toplum) işbirliği yaparak geniş kapsamlı çözümler üretirler.

Etki Odaklılık: Başarı ölçütü sadece finansal kazanç değil, yaratılan sosyal etki ve toplumun refahındaki iyileşmedir.

Sosyal girişimciliğin temelleri, 19. yüzyılda İngiltere'de Robert Owen gibi sosyal reformcuların öncülüğünde ortaya çıkan sosyal hareketlerle atılmıştır. Kavramsal olarak 20. yüzyılın ikinci yarısında daha sistematik bir şekilde ele alınmaya başlanmıştır. 1980'ler ve 1990'larda bu alanda önemli akademik çalışmalar ve uygulamalar geliştirilmiş, 2000'li yıllarda ise dünyada sosyal girişimcilik odaklı kurumlar, fonlar ve eğitim programları yaygınlaşmaya başlamıştır.

Türkiye tarihinde girişimcilik Osmanlı ve Cumhuriyet olarak iki ayrı dönemde gelişim göstermiştir. Osmanlı döneminde askerlik ve tarım faaliyetleri öncelikli olduğundan yerli halkın ticaret alanındaki rolü sınırlıydı. Ticaret işleri ağırlıklı olarak Rum, Ermeni ve Yahudiler tarafından yürütülürken, yerli halk zanaatkarlıkta daha aktifti. Bu durum, bu dönem içerisinde girişimciliğin gelişimini engellemiş, ancak Padişah Abdülmecit döneminde ilk borçlanma ve "Şirket-i Hayriye" adlı hizmet şirketinin kurulmasıyla birlikte girişimcilik hareketi başlamış ve bankacılık-sigortacılık sektöründe önemli adımlar atılmıştır (Taş ve Şemşek, 2017: 8).

Cumhuriyeti'nin kurulmasıyla birlikte Türkiye'de girişimciliğe yönelik teşvikler de artmıştır. Özel sektörün yetersiz kaldığı alanlarda devletçilik politikası uygulanmış ve özel girişimler desteklenmiştir. (Aşkın, Nehir, Vural, 2011: 66).

Türkiye'deki durum sosyal girişimcilik sosyal girişimcilik açısından değerlendirildiğinde; "*Türkiye'de gerek sosyal girişimcilik, gerekse kâr amacı gütmeyen kurumlar ve özel sektör arasındaki iş birliğinin son dönemlerde gelişme göstermekle birlikte henüz emekleme aşamasında olduğunu söylemek mümkündür*" (Besler, 2010: 44).

Günümüzde modern anlamda sosyal girişimcilik konusundaki çalışmalar Türkiye'de oldukça yenidir. 2004'ten bu yana Türkiye'de faaliyette olan dünyanın ilk ve en geniş sosyal girişimcilik platformu

Ashoka, sosyal girişimciliği hem üyelerine hem de kamuoyuna tanıtmakta önemli bir rol oynamaktadır. Yirminin üzerinde üyesi olan Ashoka bünyesinde, Toplum Gönüllüleri Vakfı, Ka-MER, AKUT, Umut Çocukları Derneği, Alternatif Kamp gibi gruplar yer almaktadır. Dünyadaki sosyal girişimcileri bir araya getiren Ernst ve Young Global ile Schwab Vakfı da Türkiye'de sosyal girişimcilik faaliyetlerine katkı sağlamaktadır (Taş ve Şemşek, 2017: 8).

3.2.2. Sosyal İnovasyon

Sosyal inovasyon, toplumsal ihtiyaçlara yönelik yenilikçi fikirlerin geliştirilmesi, uygulanması ve bu fikirlerin sosyal faydaya dönüştürülmesi sürecidir. Ekonomik ya da teknolojik inovasyonlardan farklı olarak, sosyal inovasyonun temel amacı bireylerin yaşam kalitesini artırmak, sosyal adaleti güçlendirmek ve toplumsal sorunlara kalıcı çözümler üretmektir. Bu kavram, yalnızca yeni fikir veya uygulamalar geliştirmekle sınırlı değildir. Aynı zamanda mevcut sosyal yapıların, kurumların ve hizmetlerin yeniden düşünülmesini ve dönüştürülmesini de kapsar. Yenilikçi çözümler yalnızca daha verimli değil, aynı zamanda daha katılımcı, kapsayıcı ve sürdürülebilir olmalıdır (Topsakal ve Yüzbaşıoğlu, 2017: 4-5).

Son yıllarda pek çok ülke, toplumsal sorunların çözümü ve karşılanmamış ihtiyaçların giderilmesi için yenilikçi fikirlerin ortaya konması ve bunların uygulanıp yaygınlaştırılmasına odaklanmaktadır. Sosyal inovasyon, özellikle son on beş yılda sivil toplum, özel sektör ve devletlerin ilgisini çekmiş, farklı ürünler, hizmetler ve işbirliği modelleri ile yeni politika araçlarının geliştirilmesini sağlamıştır. Gelişmiş ülkelerde, toplum refahını artırma çabaları büyük ölçüde güçlü sivil toplum örgütleri aracılığıyla yürütülmektedir. Türkiye'de ise sivil toplum gelişmekte olup, toplumsal problemlerin çözümünde aktif bir rol oynamaktadır. Merkezi otoritenin güçlü olduğu Türkiye'de, devletin sosyal inovasyonun desteklenmesi ve yaygınlaştırılmasında öncü olması ve hem kendi kurumlarını hem de sivil toplumu güçlendirecek politikalar geliştirmesi gerekmektedir. Yapılan görüşmelerde, devlet yöneticilerinin çoğu ile sosyal girişimci ve akademisyenler, devletin bu alanda çeşitli girişimlerde bulunması ve sosyal inovasyonun mevcut uygulamalar içinde önceliklendirilmesi gerektiğini vurgulamışlardır (Ates, 2020: 9).

Klasik yöntemlerin sosyal sorunları çözmede yetersiz kalması, artan toplumsal eşitsizlikler, kamu kaynaklarının yetersizliği, hizmetlerde verimsizlik ve etkililik ihtiyacı, esnek çözümler geliştirme ihtiyacı, toplumun katılımının gerekliliği gibi birçok sebep sosyal inovasyonun doğmasını zorunlu kılmıştır. Özellikle göç, yoksulluk, çevre, eğitim ve yaşlanan nüfus gibi çok katmanlı sosyal sorunların çözümünde klasik politikaların yeterli gelmemesi, yenilikçi ve multi-disipliner bir müdahaleyi gerekli kılmaktadır (Uysal, 2018: 77).

Üniversiteler, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, özel sektör, girişimciler ve gönüllüler sosyal inovasyonun aktörleri arasında sayılmaktadır. Bu aktörlerin rolleri kısaca şöyledir (Sungur, 2006: 11-13):

Üniversiteler: Bilgi üretimi, uygulamalı araştırma ve toplumsal katkı alanlarında yenilik geliştirirler. *Kamu Kurumları:* Politika yapıcı olarak sosyal inovasyonun destekleyici zeminini oluştururlar. *Sivil Toplum Kuruluşları (STK'lar):* İhtiyaç analizi yapar, sahaya ulaşır ve çözümleri test eder. *Özel Sektör:* Kurumsal sosyal sorumluluk (KSS) çerçevesinde kaynak ve altyapı sağlayabilir. *Girişimciler ve Gönüllüler:* Yenilikçi fikirleri uygulamaya dökerek etki yaratırlar.

Uygulamada sosyal inovasyon konusunda kooperatif modelleri, sosyal etki odaklı teknolojiler, topluluk bahçeleri ve kent tarımı, paylaşım ekonomisi tabanlı uygulamalar ve sosyoparklar gibi bazı uygulama örnekleri görülmektedir. Aşağıda bu örneklerden kısaca bahsedilmiştir.

Kooperatif Modelleri: Kooperatifler toplumsal kalkınmaya sağladığı sosyo-ekonomik fayda üzerinden değerlendirildiğinde birer sosyal girişim statüsündedir. Kooperatifçiliğin çıkış noktası, toplumun ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik çözümler üretmesi ve bu çözümleri uygulamaya koyan sosyal girişimleri gerçekleştirmesi üzerinedir. Kadın kooperatifleri gibi yapıların hem üretim hem de sosyal dayanışma aracı olarak kullanılması bu kapsamda değerlendirilebilir (İrmiş ve Boz, 2023: 2).

Sosyal Etki Odaklı Teknolojiler: Klasik yöntemlerle problemlere çözüm bulunamadığı günümüz dünyasında, sosyal hizmetlerin sunumunda dijital sosyal inovasyona daha çok ihtiyaç duyulmaktadır. İşitme engelliler için geliştirilen mobil uygulamalar veya engelsiz erişim platformları bu gruba örnek olarak verilebilir (Fidan, 2020: 2).
Topluluk Bahçeleri ve Kent Tarımı: Şehirlerde yaşayan insanların gıda güvenliği ve toplumsal etkileşim için oluşturdukları ortak alanları kapsar. Sürdürülebilir üretim ve tüketim adına sebze bahçeleri, yerel gıda hareketleri, su ve atı yönetimi gibi konular bu grupta yer alır (Baykul, 2024:47).
Paylaşım Ekonomisi Tabanlı Uygulamalar: Eşya, ulaşım veya beceri paylaşımı üzerine kurulu dijital platformlar bu grupta yer alır. (Topsakal ve Yüzbaşıoğlu, 2018: 17).
Sosyoparklar: Üniversiteler bünyesinde kurulan, sosyal sorunlara çözüm üretmeye odaklı inovasyon merkezleri. "*4'üncü Nesil Üniversitelerde, kamu kesimi (yerel-merkezi idare), STK ve özel teşebbüs kuruluşlarıyla (sosyopark) işbirliği esas alınır.*" (Yılmaz, 2019: 2).

3.3. Teknopark

İnovasyon, ülkelerin rekabet üstünlüğünde belirleyici bir unsur olarak dikkat çekmektedir. Dünya üzerinde birçok ülke uluslararası arenada inovasyon gücünü artırmak için üniversite-sanayi işbirliğini önemsemiş ve bunun neticesinde teknopark modelinin temeli 1940'ların sonuna doğru Amerika Birleşik Devletleri'nde, Stanford Üniversitesi'nde daha sonra "Silikon Vadisi" adı verilen ileri teknoloji endüstriyel parkı ile atılmıştır (Gülbaş, 2011: 1). Teknoparklar, üniversitelerin bilgi üretme gücünü özel sektörle emtegre ederek, teknoloji tabanlı ve yüksek katma değerli ürünlerin geliştirilmesini destekleyen inovasyon merkezleridir. Bu merkezlerde girişimcilik faaliyetleri genellikle teknoloji odaklı ve ticarileştirilebilir ürünlerin ortaya çıkarılmasına yöneliktir. Yazılım, biyoteknoloji, ileri mühendislik ve dijital dönüşüm gibi sektörler teknoparkların temel faaliyet sahalarını oluşturur. Teknoparklar; bilimsel ve analitik bilgilerin üretildiği, yayıldığı ve yeniliklere dönüştürüldüğü; araştırmacıların fikirlerini sahiplenip ticarileştirmeye teşvik edildiği; kamu, özel sektör ve üniversite-sanayi işbirliğinin etkin biçimde desteklendiği; bilişsel ve kurumsal yakınlık ilkeleriyle organize olmuş firmaların bulunduğu ulusal ve bölgesel kalkınma odaklı araştırma ve geliştirme ekosistemi olarak tanımlanabilir. (Altuğ, 2021: 4).

Teknoparklar, teknoloji ağırlıklı sanayi sektörlerinin mevcut bölgelerde güçlendirilmesi ve yeni bölgelerde sanayi gelişiminin teşvik edilmesi amacıyla kurulan merkezlerdir. Bu alanlar, yenilikçi araştırma ve geliştirme faaliyetlerinin yanı sıra eğitim imkanları sunarak verimliliği artırmayı hedefler. Ayrıca uluslararası rekabet gücünün yükseltilmesi de teknoparkların öncelikli amaçları arasında yer alır. Terim olarak teknopark, araştırma parkı, bilim parkı ve teknoloji merkezi gibi benzer kavramlarla zaman zaman karıştırılabilir. Bu kavramlar arasında küçük farklılıklar bulunsa da, günlük hayatta çoğunlukla birbirlerinin yerine kullanılmaktadır (Görkemli, 2011: 63, 66).

Türkiye'de teknoparkların hukuki altyapısını oluşturan 4691 Sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu'nda, teknoparklar "Teknoloji Geliştirme Bölgesi" olarak adlandırılır (Keleş, 2010: 3).

Türkiye'de teknopark çalışmaları 1980'lerde başlamış, ilk teknopark olarak 1989 yılında Ege Üniversitesi bünyesinde İzmir Teknopark kurulmuştur. Ayrıca Bölgesel Kalkınma Ajansları, 2011 yılında Karaman İş Geliştirme Merkezi ve Konya Bölgesel İnovasyon Merkezi'nin, 2012 yılında ise Çorum Teknoloji Geliştirme Bölgesi ve İzmir İnovasyon Merkezi'nin kurulmasını destekleyerek teknopark ekosisteminin büyümesine katkıda bulunmuştur (Çelik, 2019: 3).

Nisan 2024 tarihinde Resmî Gazete'de kuruluş kararı yayımlanan Kuzey İzmir Teknoloji Geliştirme Bölgesi ve Yalova Teknoloji Geliştirme Bölgesi ile birlikte ülkemizde Teknopark sayısı 102'e ulaşmıştır (Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2025).

Teknoparkların ana hedefi, üniversiteler ve araştırma merkezlerinde üretilen akademik bilgi ve araştırma kapasitesini, paydaşlarla birlikte çalışarak teknolojik ürünlere dönüştürmek ve bu ürünlerin ticarileşmesini sağlamaktır. Bu doğrultuda, teknoparkların hedefleri şu şekilde özetlenebilir (Hocaoğlu ve Altuğ, 2018: 7):

- Üretim süreçlerinde yenilikçi fikirler geliştirmek, ürün kalitesini artırmak ve maliyetleri düşürmek,
- Ülke sanayisinin uluslararası rekabette avantaj elde etmesi için yüksek katma değerli teknolojik ürünler geliştirmek,
- Teknolojik bilgi ve yeniliklerin ticarileştirilmesini desteklemek,
- Teknolojik üretim ve girişimcilik faaliyetlerine destek sağlamak,
- İleri teknoloji alanlarında yatırım ortamı yaratarak araştırmacıların iş olanaklarını artırmak ve beyin göçünü önlemek,
- Üniversite, sanayi ve kamu arasındaki işbirliğini kuvvetlendirerek bilgi ve teknoloji transferinin artmasını sağlayarak ar-ge sonuçlarının ekonomik faydaya dönüşmesini teşvik etmek,
- Firmalar ve kamu kurumları arasında işbirliği platformları oluşturulmasına katkıda bulunmaktır.

3.4. Sosyopark (Sosyokent-Sosyal İnovasyon Ajansı)

Günümüz dünyasında ekonomik büyümenin ve toplumsal gelişmenin itici gücü olarak yalnızca teknolojik inovasyon değil, aynı zamanda sosyal inovasyon ve girişimcilik de öne çıkmaktadır. Bu doğrultuda, üniversiteler başta olmak üzere bilgi üreten kurumların; sadece ekonomik değil, aynı zamanda sosyal faydayı önceleyen yapılar kurmaları kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu ihtiyaca cevap olarak, teknoparklar teknolojik girişimlerin desteklendiği merkezler olarak gelişirken, daha yakın dönemde sosyoparklar, sosyal inovasyon temelli girişimlerin odağı haline gelmiştir (Teknopark İstanbul, 2025).

3.4.1 Sosyopark Kavramı

Sosyal İşbirlikleri Bölgesi Uygulama ve Araştırma Merkezi (SOSYOPARK), üniversite, yerel-merkezi idari birimler, sivil toplum kuruluşları ve özel teşebbüslerin ihtiyaç duydukları bilgi, uygulama, araştırma ve geliştirme desteğini elde edebilecekleri uygulama merkezleridir. İlgili kurum ve kuruluşlar, Sosyopark'ın sağladığı ortamda, üniversitenin akademik kadrolarından, araç gereç ve sair materyalinden, bilgi birikiminden yararlanarak, faaliyet alanlarıyla ilgili bilgilere kolay ve güvenilir bir şekilde ulaşabilir ve uygulama sahalarında verimli sonuçlar alabilirler (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025a).

Toplumsal gelişimin neticesinde ortaya çıkan sorunlarla ilgili kurum ve kuruluşlar kendi imkânlarıyla başa çıkmakta yetersiz kalmaktadır. Bu süreçte merkezî-yerel idare birimleri, üniversite, sivil toplum örgütleri, özel sektör işbirliği ile katılımcı, paylaşımcı ve işbirlikçi bir anlayışıyla çözümler geliştirilmesi öne çıkmaktadır (Çelik, 2014).

Sosyopark, üniversite ve yerel yönetim işbirliğiyle geliştirilen, sosyal sorunlara çözüm üretmeyi amaçlayan uygulamalı bir sosyal inovasyon ve araştırma merkezidir. Sosyoparklar, sosyal hizmet, sosyal politika ve sosyal girişimcilik alanlarında bilimsel bilgi üreten, bu bilgiyi uygulamaya dönüştüren ve toplumun çeşitli kesimlerine fayda sağlayacak sürdürülebilir projeler geliştirerek toplumsal kalkınmada etkin rol oynamaktadırlar. Sosyoparklar, özellikle sosyal sorunlara odaklanarak çözüm üretmeyi hedefleyen çok disiplinli yapılardır. Geleneksel teknoparklardan farklı olarak teknoloji veya mühendislik temelli değil, daha çok insan odaklı, toplumsal sorunlara duyarlı yaklaşımlar üzerine kuruludur. Genellikle üniversitelerin sosyal bilimler fakülteleri bünyesinde kurulurlar ve akademisyenlerle birlikte öğrenciler, yerel halk, belediyeler, kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla faaliyet gösterirler (Maden, 2024: 8).

Sosyoparklar genellikle üniversitelerin sosyal hizmetler, sosyoloji ve psikoloji fakülteleri içinde yapılandırılır ve yerel yönetimler, kamu kurumları ile sivil toplum kuruluşları arasında güçlü işbirliği ilişkileri kurar. Bu merkezler, akademik bilgi üretimini destekleyerek, bu bilginin toplumsal fayda sağlamak üzere kullanılmasını sağlar. Yerel yönetimler, kentlerde seçimle iş başına gelen otoriteler olarak toplumsal sorunların çözümünde önemli görevler üstlenir. Kısıtlı kaynaklarla geniş toplumsal ihtiyaçları karşılamaya çalışırken, değişen sosyal ihtiyaçlara uygun yenilikçi çözümler geliştirmeye ihtiyaç duyarlar. Günümüzde, sürdürülebilir, etkili ve bütçeye uygun çözümler önceliklidir. Bu çözümlerin multidisipliner ve yenilikçi yöntemlerle geliştirilmesi zorunlu hale gelmektedir. Bu nedenle sosyal inovasyon süreçleri farklı paydaşların birlikte hareket etmesini ve ortak akılla çözümler üretmesini gerektirir. Bu bağlamda, yerel hizmetlerin sunumunda yerel yönetimler, üniversite, sivil toplum ve özel sektör işbirliğiyle geliştirilen sosyopark uygulamalarının sosyal alanda kritik bir rol oynadığı söylenebilir (Çelik, 2014: 16,121-128).

3.4.2 Sosyopark'ın Temel Amaçları

Sosyoparkların kuruluş amacı sadece bilimsel araştırma yapmak değildir. Asıl hedef, araştırma bulgularını somut, sürdürülebilir ve uygulanabilir sosyal projelere dönüştürerek toplumsal fayda üretmektir. Bu bağlamda temel amaçlar şöyle sıralanabilir (Çelik, 2014: 86-90):

Sosyal Sorunlara Uygulamalı Çözüm Üretmek:

Sosyopark, toplumda var olan yoksulluk, engellilik, yaşlılık, göç, bağımlılık gibi kronik sosyal sorunlara karşı bilimsel temelli ve uygulanabilir çözümler üretmeyi hedefler.

Üniversite-Toplum İşbirliğini Güçlendirmek:

Üniversitelerin bilgi üretme kapasitesi, toplumsal faydaya dönüştürülerek toplumun ihtiyaçlarına yönelik yenilikçi uygulamalar geliştirilir.

Sosyal Girişimciliği Teşvik Etmek:

Gençlerin ve girişimcilerin, toplumsal fayda odaklı iş fikirleri geliştirmesi teşvik edilir. Sosyal etki yaratan projelere destek verilerek sürdürülebilir çözümler ortaya konur.

Uygulamalı Eğitim Ortamı Sunmak:

Sosyal hizmet, psikoloji, sosyoloji gibi alanlarda öğrenim gören öğrenciler, teorik bilgilerini saha çalışmaları ile destekleyerek deneyim kazanır.

Toplumun İhtiyaçlarına Yönelik Yerel Düzeyde Çözüm Modelleri Geliştirmek:

Sosyopark'lar, sadece akademik üretimle kalmaz; toplumun sahadaki gerçek sorunlarına çözümler sunar. Bu da bilgi üretimini soyut bir süreç olmaktan çıkarıp somut faydaya dönüştürür.

Çok Disiplinli Yaklaşımı Teşvik Etmek:

Sosyal sorunların çözümü genellikle tek bir alanla sınırlı değildir. Sosyopark, farklı disiplinlerden gelen uzmanları ve paydaşları bir araya getirerek daha kapsayıcı projeler geliştirilmesini sağlar.

Katılımcılığı ve Yerel Dinamikleri Öne Çıkarır:

Toplumun farklı kesimlerinin sürece dahil edilmesi, hem farkındalığı artırır hem de geliştirilen projelerin sürdürülebilirliğini güçlendirir.

Uygulamalı Eğitim Sağlar:

Özellikle sosyal hizmet, psikoloji, sosyoloji ve halk sağlığı gibi alanlarda eğitim gören öğrenciler, saha deneyimi kazanarak mezuniyet sonrası mesleki yeterliliklerini artırırlar.

Sosyal Yenilikçiliği ve Girişimciliği Destekler:

Sosyoparklar, sadece sorun çözmekle kalmaz; aynı zamanda yenilikçi sosyal girişimlerin ortaya çıkmasına da zemin hazırlar. Bu girişimler hem toplumsal fayda sağlar hem de istihdam yaratabilir.

3.4.3 Sosyopark Uygulama Örnekleri

Sosyopark, toplumsal sorunlara yenilikçi ve sürdürülebilir çözümler üretmeyi amaçlayan bir platformdur. Bu platform, inovasyonun sadece fikir üretimiyle sınırlı kalmaması gerektiğini, aynı zamanda bu fikirlerin uygulanabilir projelere dönüştürülmesi gerektiğini savunmaktadır. Bu bağlamda, Sosyopark uygulamaları sosyal inovasyonun kurumsallaşması ve yaygınlaştırılması için çeşitli faaliyetler yürütmektedir. Sosyopark uygulama örnekleri hakkında bir fikir edinebilmek amacıyla aşağıda üç farklı üniversitede yerel yönetimlerin işbirliğiyle yürütülen uygulama örnekleri hakkında özet bazı bilgilere yer verilmiştir.

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi (ASBÜ) bünyesinde kurulan Sosyokent: Bu uygulama, Türkiye'nin ilk sosyal inovasyon ve girişimcilik odaklı Teknoloji Geliştirme Bölgesi (TGB) olarak dikkat çekmektedir. Bu yapı, toplumsal sorunlara yenilikçi çözümler üretmeyi hedefleyen girişimcileri ve ilgili paydaşları bir araya getirerek sosyal inovasyon ekosistemine katkı sağlamaktadır. ASBÜ Sosyokent, sosyal inovasyon faaliyetlerini sistematik bir şekilde yürütmek amacıyla çeşitli merkezler, laboratuvarlar ve destek ofisleriyle hizmet vermektedir. Bu yapı, girişimcilere üniversitenin sosyal bilimler altyapısından faydalanma imkânı sunarken, ürün ve hizmetlerin geliştirilmesi ve ticarileştirilmesi süreçlerinde de destek sağlamaktadır.

ASBÜ bünyesinde faaliyet gösteren Sosyal İnovasyon Uygulama ve Araştırma Merkezi (ASBÜ-SİM), disiplinler arası araştırma ve uygulama çalışmalarıyla sosyal inovasyon alanında önemli bir rol oynamaktadır. Merkez, toplumsal sorunlara yenilikçi çözümler sunmak, sosyal etki değerlendirmeleri yapmak ve sosyal inovasyon konusunda farkındalık yaratmak amacıyla çeşitli projeler yürütmektedir. ASBÜ Sosyokent, sosyal inovasyonun kurumsallaşması ve sürdürülebilir çözümlerin geliştirilmesi açısından önemli bir model sunmaktadır. Disiplinler arası yaklaşımı, akademik bilgi birikimi ve geniş paydaş ağı ile Sosyokent, Türkiye'de sosyal inovasyonun gelişimine katkı sağlamaktadır.

ASBÜ Sosyokent, sosyal inovasyon ekosistemini güçlendirmek amacıyla ulusal ve uluslararası düzeyde işbirlikleri geliştirmiştir. Örneğin, Bakü Devlet Üniversitesi ile gerçekleştirilen işbirliği kapsamında, sosyal girişimcilik ve inovasyon alanlarında deneyim paylaşımı ve teknik destek sağlanmıştır. ASBÜ Sosyokent ve Bakü Devlet Üniversitesi temsilcilerinin bulunduğu bir heyet, ODTÜ Teknokent ve TÜBİTAK ve Ankara Kalkınma Ajansına gerçekleştirdikleri ziyaretleri kapsamında, özellikle sosyal girişimcilik, yerel kalkınma, yenilikçi finansman mekanizmaları ve sürdürülebilirlik odaklı projeler hakkında görüşmeler gerçekleştirmiştir. Bakü Devlet Üniversitesi heyetinin katkılarıyla gerçekleşen bu görüşmelerde, bölgesel kalkınma ve sosyal inovasyonun kesişim noktalarında yeni işbirliği imkanları değerlendirilerek, ortak proje üretimi konusunda adımlar atılmıştır. Bu ziyaret ile Türkiye ve Azerbaycan arasında sürdürülebilir kalkınma ve sosyal etki alanında uzun vadeli

ortaklıkların temellerini atma yönünde önemli aşamalar kaydedilmiştir. Ayrıca, sosyokentin kalkınma aktörleriyle kurduğu bu işbirlikleri sosyal bilimlerin kalkınma politikalarında etkisini artırma yönünde de faydalar sağlamıştır (ASBÜ, 2025).

Konya Sosyal İnovasyon Ajansı (SİA): 2020 yılında Konya Büyükşehir Belediyesi ile Necmettin Erbakan Üniversitesi işbirliğinde kurulmuş olup, Türkiye'de sosyal inovasyon alanında örnek bir model olarak faaliyet göstermektedir. Ajans, toplumsal sorunlara yenilikçi ve sürdürülebilir çözümler geliştirmeyi hedeflemektedir.

SİA, toplumsal sorunlara kültürel yapı ile uyumlu, sürdürülebilir ve uygulanabilir çözümler sunmak amacıyla dört ana çalışma alanı çerçevesinde yenilikçi bir ekosistem oluşturmaktadır. *Modelleme ve Sosyal Etki Ölçümleme:* Bilimsel verilerle etki odaklı modelleme projeleri geliştirerek sosyal faydayı arttırmayı amaçlamaktadır.

Veriye Dayalı Karar Destek Sistemi: Sürdürülebilir kalkınma amaçları doğrultusunda, karar alıcılara ve birimlere veri merkezli perspektifler sunarak süreç geliştirme ve sistem tasarlamaya yönelik yol haritaları sunmaktadır.

Kapasite Geliştirme: Sürdürülebilir, kapsayıcı ve ihtiyaca yönelik programlar yürüterek politika ve hizmet geliştirilmesi için faaliyetler düzenlemektedir.
Sosyal Çözüme Yönelik Raporlar: Disiplinler arası bir yaklaşımla; sivil toplum kuruluşlarını, kamu ve özel sektörü, üniversiteleri bir araya getirerek bilimsel araştırma ve veri odaklı, karar alıcılara ve saha profesyonellerine katkı sağlayacak kılavuz yayınlar hazırlamaktadır (Sosyal İnovasyon Ajansı, 2025). Sosyal İnovasyon Ajansı bünyesinde öne çıkan proje ve etkinlikler ise aşağıda kısaca özetlenmiştir (SİA, 2025)

Çekim Alanı: Konya Kültür Endüstrileri Kuluçka Merkezinde, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın desteklediği bu proje kapsamında, kültür endüstrileri iş kollarında faaliyet göstermek isteyen gençlere yönelik eğitimler, atölyeler, söyleşiler, paneller, yarışmalar ve teknik geziler düzenlenmiştir. . Kültür Endüstrileri Yaz Okulu: Gençlerin kültür endüstrileri alanında yenilikçi fikirlerini desteklemek amacıyla düzenlenen bu programda, görsel sanatlar, sinema, radyo ve televizyon yayıncılığı, podcast, reklamcılık, mimarlık ve tasarım gibi kreatif üretim süreçlerine dayanan eğitimler verilmiştir.

Fikir Koşusu: Gençlerin sosyal inovasyon alanında yetkinlik kazanmalarını amaçlayan bu programda, katılımcılar projelerini geliştirerek jüri değerlendirmesine sunmuşlardır.

Konya Sosyal İnovasyon Ajansı, sosyal inovasyonun kurumsallaşması ve sürdürülebilir çözümlerin geliştirilmesi açısından önemli bir model sunmaktadır. Disiplinler arası yaklaşımı, akademik işbirlikleri ve geniş paydaş ağı ile SİA, Türkiye'de sosyal inovasyonun gelişimine katkı sağlamaktadır.

İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal İnovasyon Merkezi (SİM):

İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal İnovasyon Merkezi (SİM), toplumsal sorunlara yenilikçi ve sürdürülebilir çözümler geliştirmeyi hedefleyen bir yapı olarak faaliyet göstermektedir. Merkezin temel amaçları arasında, farklı disiplinlerden gelen bilgi ve deneyimleri bir araya getirerek sosyal faydayı artırmak, toplumun çeşitli kesimlerinin ihtiyaçlarına yönelik özgün projeler tasarlamak ve uygulamak yer almaktadır. Ayrıca, sosyal inovasyonun yaygınlaşması için eğitim ve farkındalık çalışmalarını desteklemek ve üniversite, kamu kurumları, özel sektör ile sivil toplum kuruluşları arasında etkili işbirliği platformları oluşturmak merkezin amaçları arasındadır.
Merkez, geniş bir yelpazede sosyal inovasyon projeleri yürütmektedir. Bu projeler genellikle toplumun dezavantajlı gruplarına yönelik destek mekanizmaları geliştirmek, eğitim, sağlık ve çevre gibi alanlarda yenilikçi çözümler sunmak üzerine odaklanmaktadır. Örneğin, yerel yönetimlerle işbirliği içinde yürütülen sosyal etki odaklı projeler, kent yaşam kalitesini artırmayı ve katılımcı toplum anlayışını güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca genç girişimcilerin sosyal fayda yaratacak iş modelleri geliştirmesi için mentorluk ve eğitim programları düzenlenmektedir.

SİM, multidisipliner yaklaşımıyla farklı alanlarda çalışmalar yapmaktadır. Bunlar arasında sosyal girişimcilik, sürdürülebilir kalkınma, toplumsal cinsiyet eşitliği, dijital dönüşümün sosyal etkileri, engellilik alanında erişilebilirlik ve kapsayıcılık gibi kritik konular bulunmaktadır. Merkez, bu alanlarda araştırma, uygulama ve politika önerileri geliştirerek hem akademik hem de pratik boyutta katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca, sosyal inovasyonun farklı sektörlerde uygulanabilirliğini artırmak için teknolojik çözümler ve veri analitiği gibi modern yöntemler kullanılmaktadır (İTÜ Sosyal İnovasyon Merkezi, 2025).

Samsun Üniversitesi Sosyal İnovasyon Uygulama ve Araştırma Merkezi (SAMÜ SİM):

Samsun Üniversitesi Sosyal İnovasyon Merkezi, bölgesel ve ulusal düzeyde sosyal sorunlara yenilikçi çözümler sunmayı amaçlayan bir kurumdur. Merkezin öncelikli hedefi, sosyal girişimciliği destekleyerek toplumun çeşitli kesimlerinde olumlu etkiler yaratmak ve sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlamaktır. Bu kapsamda, farklı disiplinlerden uzmanların bilgi birikimini bir araya getirerek sosyal inovasyon kültürünün yaygınlaşmasına öncülük etmektedir. Ayrıca, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve diğer paydaşlarla işbirliği içinde hareket ederek toplumsal faydayı maksimize etmeye odaklanmaktadır.

Merkez, özellikle dezavantajlı grupların güçlendirilmesine yönelik çeşitli projeler yürütmektedir. Eğitim, sağlık, çevre ve sosyal hizmetler alanlarında özgün çözümler geliştirmek için yerel paydaşlarla ortak çalışmalar yapmaktadır. Örneğin, sosyal girişimciliği teşvik eden eğitim programları, gençlerin ve kadınların ekonomik hayata katılımını artırmayı hedeflemektedir.

Ayrıca, sosyal sorunların teknolojiyle entegrasyonunu sağlamak amacıyla dijital çözümler geliştiren projeler de merkezin çalışmaları kapsamındadır. Bu projeler sayesinde hem sosyal hem de ekonomik anlamda kalıcı katkılar sağlanması amaçlanmaktadır.

Samsun Üniversitesi Sosyal İnovasyon Merkezi, sosyal girişimcilik, sürdürülebilir kalkınma, toplumsal cinsiyet eşitliği, çevre koruma ve dijital inovasyon gibi alanlarda çalışmalar yürütmekte, multidisipliner bir bakış açısıyla sorunları analiz ederek, yenilikçi ve uygulanabilir çözümler geliştirmektedir. Merkez, akademik araştırmaların yanı sıra uygulamalı projelerle de sosyal inovasyonun sahada etkili olmasını sağlamaktadır. Eğitim ve farkındalık artırma faaliyetleri ile toplumun her kesimini sosyal inovasyonun parçası haline getirmek merkezin hedefleri arasındadır (SAMÜ SİM, 2025).

Abdullah Gül Üniversitesi Gençlik Fabrikası:

Abdullah Gül Üniversitesi Gençlik Fabrikası, gençlerin yeteneklerini geliştirmeye, girişimcilik ruhunu teşvik etmeye ve sosyal inovasyon alanında farkındalık yaratmaya odaklanmış bir merkezdir. Merkezin temel amacı, gençlerin hem kişisel hem de profesyonel gelişimlerini destekleyerek onları yenilikçi projeler üretmeye yönlendirmektir. Bu doğrultuda gençlerin bilgi ve becerilerini artıracak eğitimler, rehberlik ve mentorluk hizmetleri sunulmaktadır. Ayrıca yerel, ulusal ve uluslararası işbirlikleri ile gençlerin sosyal ve kültürel kapasitelerinin güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Merkezin faaliyet alanları sosyal inovasyon, gençlik eğitimi, girişimcilik, sürdürülebilir kalkınma ve toplumsal katılım gibi geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Eğitim programları ve seminerler aracılığıyla gençlerin bilgi seviyeleri yükseltilirken, sosyal sorumluluk projeleri ile toplumun ihtiyaçlarına yönelik somut katkılar sağlanmaktadır. Ayrıca mentorluk ve danışmanlık hizmetleriyle gençlerin iş fikirleri desteklenmekte ve başarılı girişimlere dönüşmeleri teşvik edilmektedir. Ayrıca, yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektörle yapılan işbirlikleri sayesinde gençlerin sosyal çevresinin genişletilmesi ve güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Gençlik Fabrikası, çeşitli alanlarda çok sayıda projeye ev sahipliği yapmaktadır. Sosyal girişimcilik destek programları, gençlerin toplumsal sorunlara yönelik yaratıcı çözümler geliştirmelerini sağlamaktadır. Dijital becerilerin artırılması için atölyeler ve eğitim programları düzenlenirken, sürdürülebilirlik temalı projelerle çevre bilincinin artırılması amaçlanmaktadır. Ayrıca gençlerin uluslararası platformlarda deneyim kazanması için Erasmus+ gibi hareketlilik programları desteklenmekte, böylece gençlerin farklı kültürlerle etkileşim içinde olmaları sağlanmaktadır. Bu projeler ile gençlerin liderlik yeteneklerinin geliştirilmesi ve aktif katılımlarının arttırılması hedeflenmektedir (AGÜ, 2025).

İstanbul Medeniyet Üniversitesi bünyesinde kurulan Sosyopark:

İstanbul Medeniyet Üniversitesi bünyesinde kurulan sosyopark, sosyal inovasyon odaklı bir araştırma ve uygulama merkezi olarak, üniversitenin toplumsal katkı misyonunu somut projelerle hayata geçirmektedir. Bu merkez, sosyal bilimlerin pratik alana aktarılmasını sağlayarak, üniversite, kamu, sivil toplum ve özel sektör işbirliklerini güçlendirmeyi hedeflemektedir.

Sosyopark, yürüttüğü projelerin sosyal etkisini ölçmek ve sürdürülebilirliğini sağlamak için çeşitli değerlendirme yöntemleri kullanmaktadır. Bu değerlendirmeler, projelerin toplumsal faydasını artırmak ve gelecekteki projeler için yol gösterici olmak amacıyla yapılmaktadır. Ayrıca, Sosyopark, elde ettiği verileri akademik yayınlar ve raporlar aracılığıyla paylaşarak, sosyal inovasyon alanında bilgi birikimine katkıda bulunmaktadır.
Sosyopark, İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nin üçüncü misyonu olan toplumsal katkı hedefi doğrultusunda önemli bir rol oynamaktadır (İMÜ, 2025a). Bu tezin örnek uygulamasını oluşturması nedeniyle, bu çalışmanın dördüncü bölümünde İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sosyopark Uygulamaları detaylı bir biçimde ele alınacaktır.

Sosyopark uygulamaları, Türkiye'de ve dünyada artan sosyal sorunlara karşı geliştirilecek politikaların ve hizmet modellerinin öncüsü olarak düşünülebilir. Sosyopark, toplumsal sorunların çözümüne bilimsel, yenilikçi ve katılımcı yollarla yaklaşan, üniversite ve toplum arasında köprü görevi gören modern bir sosyal hizmet modelidir. Sahaya dayalı uygulamaları, sosyal girişimcilik fırsatları ve çok paydaşlı yapısıyla hem akademik hem de pratik düzeyde önemli katkılar sunar. Bu yönüyle sosyoparklar, sadece sosyal hizmet eğitimi açısından değil, toplumsal kalkınma ve sosyal adaletin sağlanması açısından da vazgeçilmez bir role sahiptir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ SOSYOPARK UYGULAMASI

4.1 Araştırmanın Amacı ve Kapsamı

Bu çalışmada, sosyopark kuruluşlarının toplumsal ihtiyaçlar kapsamında sundukları hizmetlerin analiz edilmesi amaçlanmaktadır. Bu çerçevede İstanbul Medeniyet Üniversitesi sosyopark uygulaması örnek olarak seçilmiştir. İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nin örnek olarak seçilmesinde, bu üniversitenin sosyopark uygulamalarına öncülük eden ilk üniversite olması etkili olmuştur.

Çalışma kapsamında şu soruların cevaplanması hedeflenmektedir:

- Sosyal sorunların çözümünde üniversite-yerel yönetim işbirliği nasıl sağlanabilir ve sosyopark uygulamalarının rolü nedir?
- İstanbul Medeniyet Üniversitesi sosyopark uygulaması hangi amaçla kurulmuştur ve nasıl bir yapıya sahiptir?
- İstanbul Medeniyet Üniversitesi sosyopark uygulaması kapsamında ne tür projeler üretilmektedir?
- Yerel yönetimlerin sosyopark uygulamasındaki rolü nedir ve katkıları nasıl arttırılabilir?
- Uygulamadaki avantaj ve dezavantajlar, sorunlar, eksiklikler ve topluma sağlanan katkılar nelerdir?
- Mevcut sistem nasıl geliştirilebilir?

4.2 Araştırmanın Yöntemi

Araştırma, nitel araştırma yöntemine dayanmakta olup, doküman analizi ve mülakat yöntemi ile veriler toplanmıştır. Çalışmanın ilk üç bölümünde literatür ve mevzuat taraması yoluyla veriler toplanarak belirli bir sistematikle ele alınmıştır. İstanbul Medeniyet Üniversitesi sosyopark uygulamalarının analiz edildiği bu bölümde ise, web sayfası analizi ve doküman analizinin yanı sıra, yarı yapılandırılmış mülakat formu çerçevesinde gerçekleştirilen mülakat yöntemi ile veriler toplanmıştır. Bu kapsamda, görüşme öncesinde literatür taraması yapılarak, yukarıda belirtilen araştırma soruları dikkate alınarak 15 açık uçlu soru hazırlanmıştır (Bkz Ek). Görüşme öncesinde İstanbul Medeniyet Üniversitesi sosyopark uygulamalarına ilişkin ön bilgi edinebilmek amacıyla https://sosyopark.medeniyet.edu.tr/tr adresli web sayfası taranmış, bu sayfadan sosyopark uygulamasına ilişkin tanımlayıcı bilgiler, ilgili mevzuat, gerçekleştirilen projeler gibi hususlarda bazı ön bilgiler edinilmiştir. Daha sonraki aşamada yukarıda belirtilen açık uçlu soru formu kapsamında 30.06.2025 tarihinde İstanbul Medeniyet

Üniversitesi Sosyopark Genel Müdürü Faruk BAL ile yaklaşık iki saatlik yüz yüze bir görüşme gerçekleştirilmiştir. Görüşme sırasında genel müdürün izni ile ses kaydı alınmış ve not tutulmuştur. Görüşme sonrasında veriler incelenmiş, eksik kalan hususlar telefon ve mail ile görüşülerek tamamlanmıştır. Elde edilen veriler belirli bir sistematikle ele alınarak araştırmanın bulguları bölümünde; Sosyoparkın Kurululuş Süreci-Temel Amacı ve Vizyonu, Sosyoparkın Faaliyet Alanı ve Yönetim Yapısı, Gerçekleştirilen Projeler, Sosyoparkın Toplumsal Etkileri, Üniversite ve Yerel Yönetim İşbirliklerinin Sosyal Sorunların Çözümündeki Rolü, Uygulamada Karşılaşılan Avantaj ve Dezavantajlar ve Sosyopark Uygulamasının Gelişimine İlişkin Öneriler başlıkları altında sınıflandırılarak analiz edilmiştir.

4.3 Araştırmanın Bulguları

Bu bölümde, İstanbul Medeniyet Üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren Sosyopark uygulaması, kurumun web sayfası incelemesi ve Genel Müdürü ile yapılan mülakat aracılığıyla elde edilen veriler çerçevesinde analiz edilmiştir.

4.3.1 Sosyoparkın Kuruluş Süreci-Temel Amacı ve Vizyonu

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sosyopark uygulaması, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Gülfettin ÇELİK tarafından Türkiye'de bir ilk olarak 15.08.2015 yılında kurulmuştur. Sosyopark Genel Müdürü Prof. Dr. Faruk BAL, bu çalışma kapsamında kendisiyle gerçekleştirilen görüşmede; "*Bu fikrin uluslararası alanda da bir ilk olduğunu söyleyebiliriz.*" ifadesini kullanmıştır (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b).

Sosyopark'ın kuruluş süreci, üniversitenin toplumsal sorumluluk anlayışı doğrultusunda şekillenmiştir. Sosyopark'ın yapılanmasının üniversite bünyesinde ortaya çıkmasındaki temel ihtiyacın ne olduğu sorulduğunda, Genel Müdür Faruk Bal, "*üniversitenin akademik birikiminin sahaya aktarılması ve sosyal sorunlara doğrudan çözüm üretilebilmesi*" amacıyla bu yapılanmaya ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir. Özellikle dezavantajlı gruplara yönelik sosyal politika üretiminde üniversitenin daha aktif bir aktör hâline gelmesi hedeflenmiştir (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b). Bu bağlamda Sosyopark, sosyal devlet ilkelerinin yerel ölçekte üniversite ekseninde yeniden yorumlanması olarak değerlendirilebilir.

"*Türkiye'de sosyoparklar teknolojinin gerektirdiği, ortaya çıkardığı/ortaya çıkarabileceği sonuçlar bakımından 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında ve yükseköğretim düzeyindeki bilimsel bilginin üretilip, pratiğe taşındığı uygulama ve araştırma merkezleri olarak 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu kapsamında faaliyet yürütmektedirler*" (Çelik, 2012).

İstanbul Medeniyet Üniversitesi bünyesinde kurulan sosyoparkın amacı, temel faaliyet alanı, organları gibi hususları düzenleyen "*İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sosyal İşbirlikleri Bölgesi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği*"nin 5. maddesinde merkezin amacı, "*toplumsal gelişme süreçlerinin ihtiyaç olarak gündeme getirdiği sosyal konulara üniversite, merkezi-yerel idare birimleri, sivil toplum örgütleri ve özel sektör işletmeleri birlikteliğinde katılımcı, paylaşımcı ve işbirlikçi bir yaklaşım ile bütüncül çözümlemeler geliştirmek*" olarak belirtilmiştir (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025c).

Sosyopark'ın kuruluş süreci, İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nin topluma duyarlı üniversite modeli geliştirme vizyonu doğrultusunda şekillenmiştir. Genel Müdür'ün ifadelerine göre, üniversitenin sadece eğitim ve araştırma odaklı değil, aynı zamanda sosyal sorumluluk eksenli bir misyonla toplumsal faydaya yönelme hedefi, bu merkez fikrinin temelini oluşturmuştur. Üniversite yönetimi, özellikle dezavantajlı grupların sorunlarına çözüm üretme ve yerel düzeyde sosyal yenilik geliştirme ihtiyacını sistematik bir yapıya kavuşturmak amacıyla sosyopark modeline yönelmiştir (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b).

Sosyopark, bu anlamda üniversitenin "üçüncü misyonu" olan topluma hizmet işlevini kurumsal bir çerçeveye oturtmayı hedeflemiş ve disiplinlerarası etkileşimi teşvik eden bir yapı ile hayata geçirilmiştir. Genel Müdür Faruk Bal, "*sosyal sorunların çözümüne katkı sağlamak için, işbirliğiyle, koordinasyon esasına dayalı bir şekilde çözülmesi için, Teknopark mantığı tamamen buraya yansıtılarak İstanbul Medeniyet Üniversitesinin kuruculuğunu üstlendiği bir kurum"* ifadeleriyle sosyoparkı özetlemiştir. (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b).

Mülakat görüşmesinde, *"Sosyopark'ı diğer sosyal inovasyon merkezlerinden ayıran en temel farklar nelerdir?"* sorusu üzerine, teknoparkların inovasyon üzerine çalışması ile sosyopark arasındaki farkı Genel Müdür şöyle açıklamıştır: "*Sosyal sorunlara işbirliği ile çözüm üretmek de bir inovasyon örneğidir. Sosyopark kuruluşu merkezi idare, yerel idare, sivil toplum ve özel sektör ile üniversiteyi bir araya getirerek, her birinin gücünden yararlanarak, işbirliği içerisinde çözüm üretmek amacıyla kurulmuştur. Bu yönüyle inovatif olmakla birlikte, birincil hedefinin teknoparklardaki gibi gelir elde edici bir sistem olmamasından dolayı bir sosyal inovasyon merkezi olarak nitelendirilmemektedir. Asıl hedef sosyal sorunlara işbirliği ile çözüm üretmektir*."
Genel Müdür bu bağlamda göç sorununu örnek vererek, yurt içi ve yurt dışından gelen göçün bir problem olduğunu ve bu problemin nasıl çözüleceği konusunda merkezi idare, yerel idare ,sivil toplum kuruluşları ve özel sektör katkısının yanı sıra bir de üniversite desteği ile proje geliştirmek ve uygulamak ve problemin üzerine işbirliğiyle giderek sorunu çözmek konusunda sosyoparkın etkili olduğunu belirtmiştir (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b).

Sosyoparkın kuruluşu ile ilgili diğer önemli bir konu, Teknoparklarda var olan kanunun Sosyoparklar için olmaması nedeniyle bu yapının merkez (Sosyal İşbirlikleri Uygulama ve Araştırma Merkezi) olarak kurulmasıdır. Üniversiteye bağlı olarak kurulan bu merkez YÖK'ün izniyle, ihtiyaç doğrultusunda tamamen üniversiteye bağlı olarak kurulmuştur. Teknoparklar gibi ayrı bir birim değildir. Merkezler doğrudan rektörlüğe bağlı birimler olarak kabul edildiğinden, sosyopark uygulaması da doğrudan üniversitenin hiyerarşisi içerisinde rektörlük bünyesinde bir merkez olarak faaliyet göstermektedir (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025a).

Sosyoparkın vizyonu, üniversite-toplum işbirliğini esas alarak sosyal adaleti ve kapsayıcılığı önceleyen projeler üretmektir. Misyon olarak ise sosyal sorunlara yenilikçi, katılımcı ve sürdürülebilir çözümler geliştirme hedefi ön plana çıkmaktadır. Bu doğrultuda sosyopark, toplumsal sorunların yalnızca gözlemcisi değil, doğrudan çözüm ortağı olma niyeti taşımaktadır (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b).

4.3.2 Sosyoparkın Faaliyet Alanı ve Yönetim Yapısı

Merkez, Yönetmeliğin 5. maddesi uyarınca belirtilen amaçları gerçekleştirmek için bazı faaliyetlerde bulunmaktadır. Yönetmeliğin 6. Maddesi uyarınca; merkezin amaçları doğrultusundaki araştırma ve uygulama faaliyetleri yapmak ve bu faaliyetlerin kamuoyuna tanıtımına yönelik çalışmalarda bulunmak; kurum-kuruluşlar ile projeler geliştirmek; sivil toplum örgütlerine, özel sektör işletmelerine, merkezi ve yerel idarelere sosyal sorumluluk alanlarında destek olmak; sempozyum, konferans, çalıştay ve benzeri bilimsel faaliyetler düzenlemek ve akademik dergi, kitap vb. yayınlar yapmak merkezin faaliyetleri kapsamında bulunmaktadır (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025c).

Sosyopark, üniversiteye bağlı yarı-özerk bir merkez yapısında faaliyet göstermektedir. Merkezin faaliyetleri üniversitenin farklı akademik birimleriyle işbirliği içinde yürütülmektedir. Özellikle sosyoloji, psikoloji, siyaset bilimi ve kamu yönetimi ve sosyal hizmet gibi bölümlerle yoğun ortak çalışmalar yapılmaktadır. Akademik bilgi ile saha deneyiminin buluşturulması, Sosyoparkın temel stratejilerinden biri olarak öne çıkmaktadır (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b).

Merkezin yönetim organları; Müdür, Yönetim Kurulu ve Danışma Kurulu'ndan oluşmaktadır. Merkezin müdürü Üniversitenin Rektörü tarafından, üniversite öğretim üyeleri arasından üç yıl süre ile görevlendirilmekte ve görev süresi dolan müdür, tekrar görevlendirilebilmektedir. Merkezin yöneticisi Müdürdür. Müdürün, merkezi temsil etmek, merkez çalışmalarını yürütmek, merkezin çalışma programı ve yıllık faaliyet raporunu hazırlamak gibi görevleri bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, müdürün önerisi ile üniversitenin mevcut kadrosunda görev yapan ve alanında yetkin akademik personelden seçilerek

rektör tarafından üç yıl süre ile iki müdür yardımcısı görevlendirilebilmektedir (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025c).

Merkezin çalışma alanı konusunda karar alma yetkisine sahip olan Yönetim Kurulu da yine üç yıl süre seçilmekte ve ayda bir kez toplanmaktadır. Yönetim Kurulu; müdür, müdür yardımcıları ile merkez müdürünün önerisi ve Rektörün ataması ile göreve gelen merkez birimlerinin başkanlarından oluşmaktadır (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025c)..

Yönetim Kuruluna çalışma alanı kapsamında önerilerde bulunmakla görevli olan ve en az yirmi üyeden oluşan Danışma Kurulu da merkeze katkı sağlayacağı düşünülen üniversite ve diğer kişi, kurum ve kuruluşların temsilcileri arasından Rektör tarafından yine üç yıllığına atanmaktadır. Danışma Kurulu yılda bir kez toplanmaktadır (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025c).

Merkezin organizasyon şemasında hangi birimlere sahip olacağı da ilgili yönetmelikte sayılmıştır. Buna göre; "*Kaynak – materyal oluşturma, geliştirme ve koruma birimi, sosyal faaliyet süreçleri geliştirme ve uygulama birimi, yayın ve bilimsel etkinlikler birimi, kurumsal iletişim, destek ve koordinasyon birimi*" sayılan birimler arasındadır. Bu sayılanların yanı sıra, alt birimler ya da proje komiteleri oluşturulmasına da yönetmelik izin vermiştir (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025c).

Sosyoparkın insan kaynağı yapısı değerlendirildiğinde; Genel Müdür'e göre, Sosyopark başlangıçta üniversite içi gönüllü akademisyenler ve öğrencilerle şekillenen bir yapı iken, zamanla destek programları, fon başvuruları ve belediye ortaklıkları sayesinde profesyonel bir organizasyon hâline gelmiştir. Merkezde görev alan ekip; sosyal hizmet uzmanları, psikologlar, sağlıkçılar, sosyologlar, şehir plancıları ve proje yönetim danışmanlarından oluşmaktadır. Ayrıca, stajyer ve gönüllü öğrenciler aktif olarak bu organizasyona entegre edilmektedir. (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b).

4.3.3. Gerçekleştirilen Projeler

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sosyopark Genel Müdürü ile yapılan görüşmede, sosyoparkın gerçekleştirmeyi hedeflediği projeleri ile odaklanmayı amaçladığı sosyal grupların; bağımlılar, gençler, çocuklar, yaşlılar, engelliler ve göçmenler gibi kırılgan gruplar olduğu belirtilmiştir. (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b).

Genel müdür ilk olarak daha küçük projelerle başladıklarını ve en büyük projelerinin yerel idarelerle çalıştıkları "*Beş Boyutlu Gelecek Projesi"* olduğunu belirtmiş ve yerel yönetimlerin projelerdeki bütçe desteği, fiziksel imkanları ve halkla olan yakın teması gibi etkenleri dolayısıyla yapılan işbirliklerinde önemli bir yeri olduğunu vurgulamıştır (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b).

Bu bağlamda, sosyoparkın öncülüğünde Suriyeli göçmen ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin Türkçe öğrenimine destek olmak amacıyla gerçekleştirilen "Kültür Şehri İstanbul" projesinden bahsedilmiştir. Bu proje, Sultanbeyli ilçesinde yaşayan göçmen çocukların yaşadıkları ilçenin dışında İstanbul'u tanımamaları ile konuşulan dili çok fazla anlayamamaları nedeniyle, bu çocukların topluma kazandırılması için sivil toplum kuruluşu işbirliğiyle gerçekleştirilmiştir. Bu proje Türk Kızılayı İstanbul Sultanbeyli Toplum Merkezi ile işbirliği içerisinde, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi ve üniversitenin öğrenci kulüpleri desteğiyle yürütülmüş ve sayıları 8 ile 15 arasında değişen Suriyeli çocuklara İstanbul şehri tanıtılırken, Türkçe okuma, yazma, dinleme ve konuşma becerilerini geliştirilmelerine katkıda bulunulmuştur. İstanbul'un farklı temaları başlıklarıyla (İstanbul'un camileri, İstanbul'un sarayları, İstanbul'un yalıları vb.) bir yıl boyunca üniversitenin Araştırma Görevlilerinin gönüllü ders anlatımıyla göçmen çocuklara İstanbul'un tanıtımı yapılmış ve projenin sonunda İstanbul gezisi gerçekleştirilerek uygulamalı olarak proje tamamlanmıştır. Projenin yapılan işbirliği sayesinde başarıyla tamamlandığı genel müdür tarafından ifade edilmiştir (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b).

Bir diğer proje huzur evlerine yönelik olup, üniversitenin aktif öğrenim gören öğrencileri dahil edilerek gerçekleştirilmiştir. Üsküdar Belediyesi katkılarıyla, Darıca Huzurevi ile yapılan işbirliğiyle bir yıl boyunca öğrenciler gönüllü olarak Huzurevine giderek, yaşlılarla birlikte kitap okuma, gezi, sohbet etme gibi etkinliklerde bulunmuşlardır. Buradaki asıl amaç kısa süreli ziyaretten ziyade huzurevinde bulunan yaşlıların yalnızlığını gidermek ve aynı zamanda sosyalleşmelerine katkı sağlamaktır. Bu proje ile yalnızca yaşlılar değil gönüllü katılım sağlayan öğrencilere de sosyalleşme ve hayat tecrübesi edinme adına katkı sağlanmıştır. (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b).

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sosyopark Merkezinde yürütülen "*Beş Boyutlu Gelecek Projesi*" ise, merkezin en kapsamlı projesidir. Bu proje, İstanbul Kalkınma Ajansı Proje başvuruları kapsamında desteklenmiştir. Projeye, İstanbul Medeniyet Üniversitesi'nin yanı sıra, Kadıköy, Üsküdar, Ümraniye, Sultanbeyli, Sancaktepe Kaymakamlıkları, sivil toplum kuruluşları, Üsküdar, Ümraniye Sultanbeyli ve Sancaktepe Belediyeleri katılım sağlamıştır. Bu proje ile İstanbul'un sorunlarına kapsamlı çözümler üretilmesi amaçlanmıştır. Projenin başlangıcında, 12 Ocak 2022 tarihinde "*Beş Boyutlu Gelecek Projesi Yerel ve Mülki İdare Bilgilendirme Toplantısı*", gerçekleştirilmiş ve toplantıya, Üsküdar Kaymakamı Murat Sefa Demiryürek, Kadıköy Kaymakamı Dr. Mustafa Özarslan, Ümraniye Kaymakamı Cengiz Ünsal, Sultanbeyli Kaymakamı Kemal Şahin, Sancaktepe Kaymakamı Ahmet Karakaya, Üsküdar Belediye Başkanı Hilmi Türkmen, Ümraniye Belediye Başkanı İsmet Yıldırım, Sultanbeyli Belediye Başkanı Hüseyin Keskin ve İstanbul Medeniyet Üniversitesi üst yönetimi katılmıştır. (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025a).
Gerçekleştirilen toplantıda, projenin genel çerçevesi ele alınmış ve projede yer alan kurumların rolleri ve sorumlulukları belirlenmiştir. Projenin gerçekleştirileceği ilçelerde, uygulamalara ilişkin detaylar ve planlamalar görüşülmüş ve tüm paydaşlarının görüşleri alınarak "*Beş Boyutlu Gelecek Projesi*"nin, etkin

bir biçimde uygulanması ve verimli sonuçlar elde edilmesi adına paydaşların da büyük ölçüde desteklerinin alınacağı belirtilmiştir (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025a).

"*Beş Boyutlu Gelecek Projesi*" ile; gençler hedef kitle olarak belirlenmiş, "*gençlerin içinde bulundukları bölgesel ekosistem sorunları ve toplumsal sistemde yer edinmelerine engel olan unsurları giderip bir koruma alanı geliştirerek, pozitif unsurlar ile donanmalarını sağlayacak beş temel alanda toplumsal düzeylerini artırmak*" hedeflenmiştir. Bu beş temel alan ise; "*kişilik-karakter oluşumu ve gelişimi, yaşam becerileri ve sosyal ilişkilerde gelişim, akademik ve mesleki gelişim, bilinç gelişimi, fiziki ve bedeni gelişim*" alanlarını kapsamaktadır. (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025a).

Proje gençleri madde bağımlılığının olumsuz etkilerinden korumak, arkadaşlık kalitesini yükseltmek, aile aidiyetini artırmak, aile büyüklerine verilen değeri artırmak gibi amaçlara da sahiptir. (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025a).

> Proje, İstanbul Medeniyet Üniversitesi koordinasyonu ve İstanbul Valiliği himayesinde, pilot bölge olan Üsküdar, Ümraniye, Kadıköy, Sultanbeyli ve Sancaktepe ilçelerinden seçilen dörder lisede uygulamaya konulmuştur. Projenin hedef kitlesini 15-18 yaş aralığı oluşturmaktadır. Bu proje kapsamında ulaşılması hedeflenen amaçlar ise şöyle sıralanabilir (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025a):
>
> "*Gençlerin yaşam becerilerini geliştirmek,*
>
> *Gençlerin kişilik - karakter oluşumuna ve gelişimine, yaşam becerilerine, sosyal gelişimlerine, akademik ve mesleki gelişimlerine, fiziki ve bedeni gelişimlerine katkı sağlamak,*
>
> *Ebeveynler ile çocukların birlikte faaliyetler yapma ve birlikte vakit geçirme sürelerini arttırmak,*
>
> *Gençlerin okul bağlılığı, mesleki ve kariyer gelişimini arttırmak,*
>
> *Gençlerin madde bağımlılığı, göç ve kentleşmenin yol açtığı zararlı etkenlere karşı daha dirençli hale gelmesini sağlamak,*
>
> *Gençlerin aile bireyleriyle ve toplumla olan bağlarını kuvvetlendirmek,*
>
> *Esnaf, din görevlileri, muhtar, öğretmen ve idarecilerin gençler ile olan ilişki kalitesini yükseltmek,*
>
> *Gençlerin öğrenme, eleştirel düşünce ve toplumsal katkı bilincini geliştirmek*."

Beş Boyutlu Gelecek Projesi kapsamında gerçekleştirilen faaliyetler ise şöyledir (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025a):

- Seminerler: Üsküdar, Kadıköy, Ümraniye, Sancaktepe ve Sultanbeyli ilçelerinde 17 okulda, 8 farklı alanda, 12 eğitmenin gerçekleştirdiği seminerler (206 seminer).
- Atölye Çalışmaları: Beş ilçede gerçekleştirilen Dijital Tasarım, Fotoğrafçılık, Tiyatro, Resim, Ahşap, Ney, Gitar, Bağlama, Kaligrafi atölyeleri.
- Kamp Etkinliği: Projeye katılım sağlayan lise öğrencileri ile "*Gençlik ve Spor Bakanlığı Antalya Alaaddin Keykubat Kamp Alanında"* gerçekleştirilen doğa ve spor kampı etkinliği. Projeye 32 İstanbul Medeniyet Üniversitesi öğrencisi gönüllü olarak katılım sağlamıştır.

Sosyopark projelerinde uygulanan analiz yöntemleri sorulduğunda ise; Genel Müdür ilk test ve son test yöntemlerini kullandıklarını, uygulanan projeler üzerinden örneklendirerek açıklamıştır. "Kültür Şehri İstanbul" projesi kapsamında ilk test yöntemi ile proje öncesinde göçmen öğrencilerin Türkçe seviyeleri, İstanbul bilgileri ve Türk Kültürü ile ilgili bilgileri ölçülmüştür. Son test yöntemi ile de proje sonrasında öğrencilerin seviyelerinde değişim ölçülmüştür. "*Beş Boyutlu Gelecek Projesi*" kapsamında ilk test ile öğrencilerin projede belirtilen beş temel alandaki (Akademik Durumları-Kişilik ve Karakter Oluşum ve Gelişimi-Sosyal Gelişimleri- Fizik ve Beden Gelişimleri) durumları tespit edilerek, proje sonrasındaki gelişim son test yöntemi ile analiz edilmiştir. Ayrıca her projenin başında ihtiyaç analizi yapılmakta; uygulama sürecinde yerel paydaşlarla sürekli iletişim sürdürülmektedir. (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b).

4.3.4 Sosyopark'ın Toplumsal Etkileri

Sosyopark'ın toplumsal etkileri, özellikle üç alanda yoğunlaşmaktadır:

1. Dezavantajlı grupların sosyal hayata katılımı: Göçmenler, yaşlılar ve gençler için geliştirilen projeler sayesinde bu grupların sosyal dışlanmışlık durumlarında azalma sağlanmıştır.
2. Toplumsal farkındalık ve gönüllülük kültürü: Üniversite öğrencileri, hem gönüllü hem de stajyer olarak projelere katılarak sosyal sorumluluk bilinci geliştirmektedir.
3. Politika yapıcı aktörlerle etkileşim: Yerel yönetimlerle geliştirilen projeler, sahada oluşan bilgi ve ihtiyaçların karar alma süreçlerine taşınmasına aracılık etmektedir.

Genel Müdür, etkiyi ölçümlemek amacıyla düzenli olarak "etki değerlendirme raporları" hazırlandığını ve katılımcı geribildirimlerine önem verildiğini belirtmiştir. (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b).

Üniversite öğrencileri Sosyopark'ın faaliyetlerine gönüllü olarak aktif şekilde dâhil olmaktadır. Bu süreçler, öğrenciler için uygulamalı eğitim imkânı sunmakta ve sosyal sorumluluk bilincini geliştirmektedir. Katılımcı öğrenme, öğrencilerle halk arasında köprü kurulmasını da sağlamaktadır. (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b).

4.3.5 Üniversite ve Yerel Yönetim İşbirliklerinin Sosyal Sorunların Çözümündeki Rolü

Sosyopark, genel müdürün ifadeleriyle "*Akademik bilgi ile saha deneyimini buluşturarak sosyal bilimlerin uygulama alanını güçlendirmektedir.*" Merkez, yürüttüğü projelerle yalnızca hizmet üretmemekte; aynı zamanda sosyal alana ilişkin teorik bilgi üretimine ve paylaşımına da katkıda bulunmaktadır. (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b).

Sosyopark'ın kuruluşunu izleyen süreçte, yerel yönetimlerle işbirliği yapılması yönünde stratejik adımlar atılmış ve çeşitli protokoller imzalanmıştır. Görüşmede, özellikle İstanbul'daki büyükşehir ve ilçe belediyeleri ile sosyal hizmetler, kadın-çocuk destek birimleri ve kültür müdürlükleri üzerinden yürütülen işbirliklerine vurgu yapılmıştır.
Bu işbirlikleri, sadece proje bazlı değil; eğitim, danışmanlık, saha araştırması ve ortak raporlama gibi uzun vadeli faaliyet alanlarını da kapsamaktadır (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b). Sosyopark bu yönüyle, üniversite-yerel yönetim işbirliğinin kurumsallaşmış örneklerinden biri olarak değerlendirilebilir.

Genel Müdür, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sosyopark modelinin, üniversite-yerel yönetim-sivil toplum işbirliğinin sahaya yansıtıldığı, katılımcı, çözüm odaklı ve sürdürülebilir bir sosyal çözüm merkezi örneği olarak değerlendirilebileceğinin ve bu modelin, Türkiye'de üniversite merkezli sosyal fayda üretimi çabalarına öncülük edecek potansiyele sahip olduğunun altını çizmiştir (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b).

Bunun yanı sıra görüşmede, sosyoparkın yalnızca bir üniversite içi merkez olmanın ötesine geçerek, yerel düzeyde sosyal sorunlara çözüm üreten, işbirliklerine açık, katılımcılığı ve sürdürülebilirliği esas alan sosyal sorunlara eğilen bir çözüm aktörü hâline geldiğini, hem akademik üretimi hem de pratik uygulamaları bir araya getirerek "etkili üniversite" modelinin güçlü bir örneği olarak ortaya çıktığı ifade edilmiştir (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b).

Bu bağlamda, İstanbul Medeniyet Üniversitesi bünyesindeki sosyopark uygulaması, kurumsal yapısı, işbirliği modeli ve uygulama odaklı yaklaşımı ile, klasik bir uygulama merkezinden ziyade, Türkiye'deki sosyal çözüm merkezleri arasında öncü bir örnek olarak değerlendirilebilir.

Projelerin hem nicel çıktılar (katılımcı sayısı, erişilen mahalleler, sunulan hizmetler), hem de nitel etkiler (toplumsal farkındalık, gönüllülük kültürü, sosyal kapsayıcılık) bakımından başarılı sonuçlar doğurduğu mülakat verilerinde açıkça ifade edilmiştir (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b). Sosyopark aynı zamanda öğrencilerin sosyal sorumluluk bilinci kazanmalarına, uygulamalı öğrenme süreçlerine dâhil olmalarına ve sahada aktif roller üstlenmelerine imkân sunarak üniversite eğitiminin sınırlarını genişletmektedir. Sosyopark modeli, Türkiye'deki üniversitelerin sosyal fayda üretiminde etkin aktörler hâline gelebileceğini ve yerel yönetimler ile stratejik ortaklıklar kurarak sosyal inovasyonun önemli merkezlerine dönüşebileceğini göstermektedir.

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sosyopark Merkezi, bu bağlamda farklı illerdeki üniversite ve belediyelere mentörlük desteği vererek, uygulamanın yaygınlaşmasına katkıda bulunmuştur.

Genel Müdür bu kapsamda *Konya Sosyal İnovasyon Ajansına* destek olduklarını ifade etmiştir.

Konya İnovasyon Ajansı, Konya Büyükşehir Belediyesi ve Necmettin Erbakan Üniversitesi ile işbirliği yaparak Sosyopark mantığı ile çalışmaktadır. Ayrıca, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nin İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sosyopark Merkezinin İstanbul'da yerel yönetimlerle gerçekleştirdiği *Beş Boyutlu Gelecek Projesini* 2025 Şubat ayı itibariyle uygulamaya başladığı da belirtilmiştir. Gaziantep Büyükşehir Belediyesi'nin yanı sıra Gaziantep Valiliği, Gaziantep Üniversitesi ve İlçe belediyesi olarak Şahinbey Belediyesi proje destekçileri arasında yer almışlardır (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b).

Sosyopark, üniversite-toplum işbirliğinin somut çıktılarla nasıl sürdürülebilir hâle getirilebileceğini gösteren işlevsel bir model sunmaktadır. Aynı zamanda, sosyal girişimciliğin ve sosyal inovasyonun kurumsallaşması açısından yüksek potansiyele sahiptir.

Genel Müdür'ün ifadelerine göre, bu yapının uzun vadede yalnızca İstanbul'da değil, Türkiye'nin farklı bölgelerinde de yaygınlaştırılabilecek bir örnek teşkil etmesi mümkündür. Ancak bu süreçte, yasal düzenlemeler, fon kaynaklarına erişim ve akademik destek mekanizmalarının güçlendirilmesi gerekmektedir. (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b).

4.3.6 Uygulamada Karşılaşılan Avantaj ve Dezavantajlar ve Sosyopark Uygulamasının Gelişimine İlişkin Öneriler

Merkez müdürü ile yapılan görüşmede; "*Uygulamadaki avantaj ve dezavantajlar, sorunlar, eksiklikler ve topluma sağlanan katkılar nelerdir? Türkiye'de üniversite merkezli sosyal inovasyon ve sosyal girişimcilik yeterince destekleniyor mu? Bu alandaki eksiklikler ve güçlü yönler nelerdir?*" "*Sosyopark olarak sürdürülebilir sosyal fayda üretmek için geleceğe dönük ne tür hedefleriniz var?" soruları yöneltildiğinde;*

Sosyopark uygulamasında, yerel yönetimler, kamu kurumları, STK'lar ve özel sektör kuruluşları ile işbirlikleri gerçekleştirildiği, bu ortaklıklar sayesinde projelerin kaynak temininden uygulanabilirliğine kadar olan süreçlerde önemli katkılar sağlandığı, özellikle yerel yönetimlerle yapılan iş birliklerinin projelerin sahada etkinliğini ve kapsayıcılığını artırdığı belirtilmiştir. Ayrıca, sosyoparkın, sürdürülebilir sosyal fayda üretiminin temel hedef olarak benimsediği, gelecekte daha fazla uluslararası iş birliği, dijital sosyal hizmet modelleri ve kırsal alanlara yönelik projeler geliştirilmesinin hedeflendiği vurgulanmıştır.

Sosyopark'ın güçlü yönleri arasında; disiplinlerarası yapı, öğrenci katılımı ve sivil toplumla işbirliği; engeller arasında ise, kurumsal sürdürülebilirlik, bütçe yetersizlikleri ve mevzuat engelleri gibi yapısal sorunlar sayılmıştır. Bunun yanı sıra, akademik personelin akademi süreçleri, ders verme zorunlulukları gibi sebepler nedeniyle, sosyopark merkezinin kadrolaşması ve kadroların etkin çalışabilmesinin zorlaşması, yerel yönetimlerin seçim ve oy kaygısı nedeniyle, saha çalışmalarının yürütülebilmesinin planlanandan daha eksik ve süre olarak daha geç gerçekleştirilmesi de diğer sorunlar arasında sayılmıştır. (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b).

Bu hususlar göz önüne alındığında, Türkiye'de üniversite merkezli sosyal inovasyonun daha fazla desteklenmesinin bu alandaki etkili modellerin yaygınlaştırılması açısından kritik önem taşıdığı söylenebilir.

Görüşmede, "*Mevcut sistem nasıl geliştirilebilir?*" sorusu yöneltildiğinde sistemin geliştirilmesi konusunda şu öneriler getirilmiştir: "*Türkiyede sosyopark kavramının öncelikle işlevi ve kültürünün tam olarak yerleştirilmesi ve farklı başlıklar altında birçok üniversite ve belediyede yapılan araştırma ve projelerden farkının anlaşılması gerekmektedir. Bununla birlikte, işbirliği kültürünün geliştirilmesi ve yasal temelin oluşturulması da, mevcut sistemin geliştirilmesinde ciddi önem arz etmektedir."* (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, 2025b).

Mülakat bulguları, Sosyopark'ın özellikle üniversite öğrencilerinin sosyal sorumluluk duygusunu geliştirmede, toplumsal farkındalık yaratmada ve dezavantajlı grupların güçlendirilmesinde önemli katkılar sunduğunu göstermektedir. Sosyopark uygulamasının sunduğu bu deneyim çerçevesinde, üniversite merkezli sosyal inovasyon girişimlerinin kurumsallaşması ve yaygınlaştırılması için bazı öneriler getirilebilir:

- Yasal ve Kurumsal Desteklerin Güçlendirilmesi: Üniversite bünyesindeki sosyal inovasyon merkezlerinin, kamu destek programları ve mevzuat düzeyinde özel teşviklerle desteklenmesi, bu tür yapıların sürdürülebilirliğini güçlendirecektir. Bu sebeple ulusal düzeyde sosyal inovasyon hedefli çözüm merkezlerinin yaygınlaştırılması için teşvik edici yasal ve kurumsal düzenlemeler yapılmalıdır.
- Yerel Yönetimlerle Uzun Vadeli Protokoller: Üniversite bünyesindeki benzer merkezlerin, yerel yönetimlerle daha kurumsal düzeyde protokoller geliştirerek çalışmaları artırılmalıdır. Üniversiteler ile belediyeler arasında yalnızca proje temelli değil, kurumsal iş birliklerini içeren uzun vadeli protokoller oluşturulmalıdır. Bu tür yapılar, bilgi transferini ve ortak sosyal politika üretimini kalıcı hâle getirecektir.

- Etki Değerlendirme Mekanizmalarının Standartlaştırılması: Sosyopark benzeri yapılar için bağımsız etki değerlendirme mekanizmaları kurulmalı; bu yapıların çıktıları kamuoyuna düzenli olarak duyurulmalıdır. Gerçekleştirilen projelerin sosyal etkisinin ölçülmesi için belirli göstergeler, izleme araçları ve geri bildirim sistemleri oluşturulmalıdır. Böylece sosyal fayda yalnızca hissedilen değil, ölçülebilen bir çıktıya dönüşecektir.
- Disiplinlerarası Akademik Katılımın Teşviki: Sosyal inovasyon merkezlerinin yalnızca sosyal bilimler değil, sağlık, mühendislik, iletişim gibi farklı disiplinlerle entegre çalışması, sorunlara bütüncül çözüm yaklaşımları sunmasını sağlayacaktır. Sosyal girişimcilik ve inovasyon uygulamaları, lisans programlarına ders veya uygulama modülü olarak entegre edilmelidir.
- Öğrenci Katılımının Modülerleştirilmesi: Gönüllülük, staj ve uygulamalı eğitim modelleri tekil örnekler olmaktan çıkarılarak müfredata entegre edilmelidir. Öğrenciler bu merkezlerde edindikleri deneyimleri akademik kredilendirme yoluyla değerlendirebilmelidir.
- İyi Uygulama Örneklerinin Yaygınlaştırılması: Sosyopark'ın başarılı uygulamaları, iyi uygulama örneği, diğer üniversitelere model olacak biçimde raporlanmalı, ulusal ve uluslararası ağlarla paylaşılmalıdır.
- Sosyal Girişimcilik Ekosistemine Entegrasyon: Sosyal inovasyon merkezlerinin yalnızca proje yürüten değil, aynı zamanda sosyal girişimlerin gelişimini destekleyen kuluçka merkezlerine dönüşmesi sağlanmalıdır.

Sonuç olarak, İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sosyopark uygulaması, üniversitelerin yalnızca bilgi üreten değil; bu bilgiyi yerel düzeyde sosyal faydaya dönüştüren kurumlar hâline gelebileceğini somut biçimde göstermektedir. Bu modelin gerek üniversite-toplum bütünleşmesine, gerekse sosyal sorunlara yenilikçi çözümler geliştirilmesine sunduğu katkılar, Türkiye'de sosyal belediyecilik ve sosyal inovasyon anlayışının gelişimine önemli bir örnek teşkil etmektedir. Gelecekte, benzer yapıların ülke genelinde yaygınlaştırılması ve desteklenmesi, sosyal kalkınmanın yerelden başlaması adına stratejik bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir.

SONUÇ

21. yüzyılın toplumsal dinamikleri, yalnızca merkezi idarelerin müdahalesiyle çözülemeyecek kadar çok boyutlu ve yerel bağlama özgü sosyal sorunlarla şekillenmektedir. Özellikle kentleşme, göç, gelir adaletsizliği, genç işsizliği, toplumsal dışlanma ve sosyal hizmetlere erişimdeki eşitsizlikler gibi sorunlar, yerel yönetimlerin yanı sıra üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör gibi çoklu aktörlerin işbirliğini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda, sosyal sorunların çözümünde üniversite-yerel yönetim işbirliği temelinde geliştirilen sosyal inovasyon modelleri giderek önem kazanmaktadır. Bu çalışma ile, söz konusu iş birliği modeli İstanbul Medeniyet Üniversitesi bünyesinde faaliyet gösteren sosyopark uygulaması üzerinden incelenerek, sosyal sorunlara karşı üniversite merkezli yenilikçi çözüm mekanizmalarının nasıl geliştirildiği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Sosyopark örneği, üniversitenin yalnızca eğitim ve araştırma yapan bir kurum olmanın ötesine geçerek, toplumsal fayda üretiminde etkin bir aktör hâline gelebileceğini göstermektedir. Çalışmada ulaşılan sonuçlar şöyle özetlenebilir:

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sosyopark modeli, üniversite-toplum etkileşiminin kurumsal düzeyde nasıl yapılandırılabileceğine, sosyal sorunlara çözüm üretme kapasitesinin nasıl geliştirilebileceğine ve yerel yönetimlerle sürdürülebilir ortaklıkların nasıl inşa edilebileceğine dair bir örnek sunmaktadır. Bu örnek, sosyal belediyecilik uygulamalarının üniversitelerle eşgüdüm hâlinde yürütülmesinin sosyal etkiyi artırabileceğini göstermekte; üniversitelerin toplumsal dönüşümdeki rolünü görünür kılmaktadır.

İstanbul Medeniyet Üniversitesi sosyopark uygulaması üniversitenin akademik birikiminin sahaya aktarılması ve sosyal sorunlara doğrudan çözüm üretilebilmesi amacıyla kurulmuştur. Sosyopark, üniversiteye bağlı yarı-özerk bir merkez yapısında faaliyet göstermekte ve merkezin faaliyetleri üniversitenin farklı akademik birimleriyle işbirliği içinde yürütülmektedir. Akademik bilgi ile saha deneyiminin buluşturulması, sosyoparkın temel stratejilerinden biri olarak öne çıkmaktadır.

İstanbul Medeniyet Üniversitesi bünyesindeki sosyopark uygulamasında, geliştirilen en büyük proje "Beş Boyutlu Gelecek Projesi" olmuştur. Hedef kitlesinde gençlerin yer aldığı bu proje, pilot bölge olarak belirlenen, Kadıköy, Üsküdar, Ümraniye, Sultanbeyli, Sancaktepe ilçelerinde kaymakamlıklar, sivil toplum kuruluşları ve ilçe belediyelerinin işbirliği ile gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında 15-18 yaş grubuna yönelik olarak çeşitli seminerler, atölye çalışmaları ve kamp etkinlikleri vb. faaliyetler gerçekleştirilerek, gençlerin kişisel, bedensel, akademik, yasam becerileri ve sosyal ilişkiler alanlarında gelişimi hedeflenmiştir.

Bunun yanı sıra, Suriyeleri göçmenleri hedef alan, ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin Türkçe öğrenimine destek olmayı amaçlayan ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği halinde gerçekleştirilen Kültür Şehr-i İstanbul Pro*jesi*; yaşlıları hedef alan ve İstanbul Medeniyet Üniversitesi öğrencilerinin gönüllü

katılımıyla ve Üsküdar Belediyesi ve Darıca Huzurevi işbirliği ile gerçekleştirilen Darıca Huzurevi Projesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi sosyopark uygulamasının günümüze kadar öne çıkan diğer projelerini oluşturmaktadır.

Sosyopark kapsamında gerçekleştirilen bu projeler incelendiğinde, günümüze kadar dezavantajlı gruplar arasında yer alan gençler, yaşlılar ve göçmenlere yönelik projeler gerçekleştirildiği ve bu projeler kapsamında merkezi yönetim kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının yanı sıra, belediyelerin de işbirliğinden önemli ölçüde yararlanıldığı görülmektedir. Sosyopark Genel Müdürü ile yapılan görüşmelerde, projelere bütçe desteği, fiziksel imkanları ve halkla olan yakın teması gibi etkenleri dolayısıyla yerel yönetimlerin yapılan işbirliklerinde önemli bir yeri olduğu vurgulanmıştır. Sosyopark, yerel yönetimlerle kurulan işbirlikleri sayesinde projelerini sahada uygulama imkânı bulmakta; böylece sosyal hizmetlerin yalnızca kamu kurumları aracılığıyla değil, üniversite destekli çözümlerle zenginleştirilebileceğini ortaya koymaktadır.

Diğer yandan, sosyopark merkezi kapsamında yürütülen projelerle yalnızca hizmet üretilmemekte; aynı zamanda sosyal alana ilişkin teorik bilgi üretimine ve paylaşımına da katkıda bulunulmaktadır. Genel müdürün ifadeleriyle merkez; "*Akademik bilgi ile saha deneyimini buluşturarak sosyal bilimlerin uygulama alanını güçlendirmektedir.*"

Yapılan görüşmelerde İstanbul Medeniyet Üniversitesi sosyopark uygulamasının avantajları olarak; yerel yönetimler, kamu kurumları, STK'lar ve özel sektör kuruluşları ile gerçekleştirilen işbirlikleri ve bu ortaklıklar sayesinde projelerin kaynak temininden uygulanabilirliğine kadar olan süreçlerde önemli katkılar sağlanması, özellikle de yerel yönetimlerle yapılan işbirliklerinin projelerin sahada etkinliğini ve kapsayıcılığını artırması belirtilmiştir.

Sosyopark'ın güçlü yönleri arasında; disiplinlerarası yapı, öğrenci katılımı ve sivil toplumla işbirliği; engeller ve sorunlar arasında ise, kurumsal sürdürülebilirlik, bütçe yetersizlikleri ve mevzuat engelleri gibi yapısal sorunlar sayılmıştır. Bunun yanı sıra, akademik personelin akademi süreçleri, ders verme zorunlulukları gibi sebepler nedeniyle, sosyopark merkezinin kadrolaşması ve kadroların etkin çalışabilmesinin zorlaşması, yerel yönetimlerin seçim ve oy kaygısı nedeniyle, saha çalışmalarının yürütülebilmesinin planlanandan daha eksik ve süre olarak daha geç gerçekleştirilmesi de diğer sorunlar arasında sayılmıştır.

Bu hususlar göz önüne alındığında, Türkiye'de üniversite merkezli sosyal inovasyonun daha fazla desteklenmesinin bu alandaki etkili modellerin yaygınlaştırılması açısından kritik önem taşıdığı söylenebilir.

Türkiye'de sosyopark kavramı, işlevi ve kültürünün tam olarak yerleşmesi, işbirliği kültürünün geliştirilmesi ve yasal temelin oluşturulması yapılan görüşmelerde mevcut sistemin geliştirilmesi konusunda getirilen öneriler arasındadır.

İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sosyopark Merkezi kapsamında gerçekleştirilen bu araştırmada sosyopark uygulamalarının, özellikle üniversite öğrencilerinin sosyal sorumluluk duygusunu geliştirmede, toplumsal farkındalık yaratmada ve dezavantajlı grupların güçlendirilmesinde katkılar sunduğu görülmektedir. Bununla birlikte, İstanbul Medeniyet Üniversitesi bünyesinde sosyopark merkezinde günümüze kadar geliştirilen projeler henüz sınırlı sayıdadır. Bu projelerin, farklı gruplara yönelik olarak yapılması, farklı projeler ve işbirlikleri yoluyla geliştirilmesi bu konuda sağlanan sosyal faydaları artıracaktır.

Sosyopark uygulamasının sunduğu bu deneyim çerçevesinde, üniversite merkezli sosyal inovasyon girişimlerinin kurumsallaşması ve yaygınlaştırılması için bazı öneriler getirilebilir:

- Yasal ve Kurumsal Desteklerin Güçlendirilmesi: Üniversite bünyesindeki sosyal inovasyon merkezlerinin, kamu destek programları ve mevzuat düzeyinde özel teşviklerle desteklenmesi, bu tür yapıların sürdürülebilirliğini güçlendirecektir. Bu sebeple ulusal düzeyde sosyal inovasyon hedefli çözüm merkezlerinin yaygınlaştırılması için teşvik edici yasal ve kurumsal düzenlemeler yapılmalıdır.
- Yerel Yönetimlerle Uzun Vadeli Protokoller: Üniversite bünyesindeki benzer merkezlerin, yerel yönetimlerle daha kurumsal düzeyde protokoller geliştirerek çalışmaları artırılmalıdır. Üniversiteler ile belediyeler arasında yalnızca proje temelli değil, kurumsal iş birliklerini içeren uzun vadeli protokoller oluşturulmalıdır. Bu tür yapılar, bilgi transferini ve ortak sosyal politika üretimini kalıcı hâle getirecektir.
- Etki Değerlendirme Mekanizmalarının Standartlaştırılması: Sosyopark benzeri yapılar için bağımsız etki değerlendirme mekanizmaları kurulmalı; bu yapıların çıktıları kamuoyuna düzenli olarak duyurulmalıdır. Gerçekleştirilen projelerin sosyal etkisinin ölçülmesi için belirli göstergeler, izleme araçları ve geri bildirim sistemleri oluşturulmalıdır. Böylece sosyal fayda yalnızca hissedilen değil, ölçülebilen bir çıktıya dönüşecektir.
- Disiplinlerarası Akademik Katılımın Teşviki: Sosyal inovasyon merkezlerinin yalnızca sosyal bilimler değil, sağlık, mühendislik, iletişim gibi farklı disiplinlerle entegre çalışması, sorunlara bütüncül çözüm yaklaşımları sunmasını sağlayacaktır. Sosyal girişimcilik ve inovasyon uygulamaları, lisans programlarına ders veya uygulama modülü olarak entegre edilmelidir.

- Öğrenci Katılımının Modülerleştirilmesi: Gönüllülük, staj ve uygulamalı eğitim modelleri tekil örnekler olmaktan çıkarılarak müfredata entegre edilmelidir. Öğrenciler bu merkezlerde edindikleri deneyimleri akademik kredilendirme yoluyla değerlendirebilmelidir.
- İyi Uygulama Örneklerinin Yaygınlaştırılması: Sosyopark'ın başarılı uygulamaları, iyi uygulama örneği, diğer üniversitelere model olacak biçimde raporlanmalı, ulusal ve uluslararası ağlarla paylaşılmalıdır.
- Sosyal Girişimcilik Ekosistemine Entegrasyon: Sosyal inovasyon merkezlerinin yalnızca 2proje yürüten değil, aynı zamanda sosyal girişimlerin gelişimini destekleyen kuluçka merkezlerine dönüşmesi sağlanmalıdır.

Sonuç olarak, bu çalışma, üniversite-yerel yönetim iş birliğinin sosyal sorunların çözümünde önemli bir potansiyele sahip olduğunu; sosyopark uygulamalarının bu potansiyeli gerçekleştirmeye yönelik yenilikçi ve işlevsel bir model sunduğunu ortaya koymaktadır. İstanbul Medeniyet Üniversitesi örneği, diğer yükseköğretim kurumları ve yerel yönetimler için örnek teşkil edebilecektir. Bu modelin diğer üniversitelerde de benimsenmesi ve yerel koşullara uyarlanarak uygulanması, Türkiye'nin sosyal kalkınma sürecine önemli katkılar sağlayacaktır. Gelecekte yapılacak çalışmalarda, bu tür modellerin etki analizlerinin yapılması, katılımcıların deneyimlerinin daha derinlemesine incelenmesi ve uzun vadeli sürdürülebilirlik kriterlerinin değerlendirilmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Abdullah Gül Üniversitesi Gençlik Fabrikası (2025). *AGÜ Gençlik Fabrikası*. https://youth-tr.agu.edu.tr/ (Erişim Tarihi: 5 Haziran 2025).

Akbaş, Ö. Z. (2011). Türkiye'de kentsel yoksulluk sorunu açısından sosyal belediyeciliğin önemi. *Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi*, *1*(2), 117–126.

Akbayır, Z. (2019). Halkla ilişkiler perspektifinden kurumsal sürdürülebilirlik iletişimi ve bir örnek olay incelemesi. *Uluslararası Halkla İlişkiler ve Reklam Çalışmaları Dergisi*, *2*(1), 39–71.

Akdemir, A. (2009, Ekim 23–25). *VI. Uluslararası STK'lar Kongresi Bildirgeleri*. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

Aktan, C. C., & Börü, D. (2007). Kurumsal sosyal sorumluluk. In C. C. Aktan & D. Börü (Eds.), *Kurumsal sosyal sorumluluk: İşletmeler ve sosyal sorumluluk* (11–36).

Akpınar, M., Şahin, A., & Zengin, E. (2012). Sosyal yardımların yerel düzeyde sunulması. *(Eksik bilgi tamamlanmalı: dergi adı, cilt/sayı ya da yayın yeri).*

Akyürek, M. İ. (2020). İnovasyon ve liderlik. *Uluslararası Liderlik Çalışmaları Dergisi: Kuram ve Uygulama*, *3*(1), 15–24.

Aldemir, C., & Uysal, T. (2018). Üniversite-sanayi işbirliğinde ticaret ve sanayi odalarının rolü: Bir yönetişim modeli olarak MUTSO Akademi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *23*(3), 1005–1022.

Alkan, R. M. (2014). Üniversite-sanayi işbirliği için bazı öneriler. *Yükseköğretim Dergisi*, *4*(2), 61–68.

Altan, Ö. Z. (2004). *Sosyal politika* (No. 790). Anadolu Üniversitesi.

Altındiş, E. (2022). Sosyal hizmet uzmanlarının mültecilere yönelik görev ve sorumlulukları. *Uluslararası Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, *2*(2), 171–179.

Altuğ, F. (2021). Bölgesel inovasyon kümeleri teknoparklarda coğrafi ve ilişkisel yakınlıkların bilgi ve inovasyon süreçlerine etkileri: Erciyes Teknopark örneği. *Ege Coğrafya Dergisi*, *30*(2), 265–288.

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Sosyal İnovasyon Merkezi (2025). *ASBÜ SİM*. https://sim.asbu.edu.tr/tr (Erişim Tarihi: 5 Haziran 2025).

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Sosyokent Teknoloji Geliştirme Bölgesi (2025). *Haberler*. https://www.asbusosyokent.com/haberler (Erişim Tarihi: 5 Haziran 2025).

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Sosyokent Teknoloji Geliştirme Bölgesi. (2025). *Neden ASBÜ Sosyokent?* https://www.asbusosyokent.com/neden-asbu-sosyokent-icerik-163. (Erişim Tarihi: 5 Haziran 2025).

Argüden, Y. (2007). Kurumsal sosyal sorumluluk. In C. C. Aktan & D. Börü (Eds.), *Kurumsal sosyal sorumluluk: İşletmeler ve sosyal sorumluluk* (37–44).

Arslan, E., & Çetiner, T. (2021). Bölgesel kalkınmada yerel yönetimlerin rolü: Konya örneği. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, *13*(24), 89–103.

Arslan, E., & Sönmez, B. (2023). Türkiye'nin göç uyum planı ve yerel yönetimler. In *Sosyal Beşeri ve İdari Bilimler Alanında Uluslararası Araştırmalar XIII* (s. 7).

Aslan, H., & Aslan, M. (2017). Uzun süreli işsizlik ve etkileri üzerine karşılaştırmalı bir analiz. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *15*(4), 103–132.

Aşkın, A., Nehir, S., & Vural, S. Ö. (2011). Tarihsel süreçte girişimcilik kavramı ve gelişimi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, *6*(2), 55–72.

Ateş, M. (2020). Sosyal politika ve sosyal refah açısından Türkiye'de sosyal inovasyon ve iyi uygulama örnekleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, *20*(47), 441–472.

Aykurt, A. Y. (2020). 21. yüzyıl'da sosyal sorunlar ve dezavantajlı gruplar. *Journal of Awareness (JoA)*, *5*(3), 427–448.

Aytaç, Ö. (2006). Girişimcilik: Sosyo-kültürel bir perspektif. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (15).

Aytaç, Ö., & İlhan, S. (2007). Girişimcilik ve girişimci kültür: Sosyolojik bir perspektif. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (18), 101–120.

Balcılar, A. N., & Çınarlı, S. (2020). Türkiye'de sosyal belediyecilik uygulamaları ve Bornova Belediyesi örneği. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, *21*(2), 122–156.

Baygül, S. (2020). Küreselleşme ve teknoloji üzerine bir değerlendirme. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, *6*(13), 395–411.

Baykul, A. (2024). Sosyal inovasyonun sürdürülebilir kalkınma hedeflerine katkısı: Küresel ve yerel örnekler. In *İktisadi ve İdari Bilimlerde Güncel Araştırmalar–2024* (s. 41).

Bayrakcı, E., Kahraman, S., & Dinçer, S. (2019). Türkiye'de otizmli bireylere yönelik eğitim politikalarında üniversiteler ve yerel yönetimler işbirliği: SOBE örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (41), 329–347.

Bayram, E. (2023). *Sosyal belediyecilik uygulamaları: Konya Büyükşehir Belediyesi* [Yüksek lisans tezi, Kapadokya Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim, Öğretim ve Araştırma Enstitüsü].
Berkün, S. (2017). Türkiye'de sosyal belediyecilik anlayışı. *Şarkiyat*, *9*(2), 582–598.

Besler, S. (Ed.), Sarıkaya, M., Biçerli, M. K., Özdemir, B. K., Kara, F. Z., Özdemir, A. A., & Güler, B. K.

Betil, İ. (2010). Sivil toplum, sosyal sermaye, sosyal girişimcilik. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, *5*(1), 21–25.

Bilgin, Ö. (2020). Çocuk koruma hizmetlerinde çocuk ihbar ve bildirimleri. *Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, *4*(2), 26–37.

Bingöl, O. (2015). Genel bağlarıyla sosyal hizmet ve toplum. *Mavi Atlas*, (5), 69–77.

Celep, S. (2017). Girişimcilik türleri: Genel bir çerçeve. *Journal of Finance Letters / Maliye Finans Yazıları Dergisi*.

Cengiz, E. (2014). Üniversite-sanayi işbirliği üzerine değerlendirmeler. *Yükseköğretim Dergisi*, *4*(1), 1–8.

Çarkoğlu, A., & Kalaycıoğlu, E. (2009). *Türkiye'de toplumsal eşitsizlik 2009*. İstanbul: Sabancı Üniversitesi.

Çelik, A. (2014). Sosyal belediyecilik anlayışı: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi örneği. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *16*(1), 1–20.

Çelik, F. (2019). Yerel kalkınmada teknopark modeli: Emilia-Romagna (İtalya) ve Shannon (İrlanda) bölgeleri örnekleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *21*(4), 1112–1129.

Çelik, G. (2014). *Sosyopark* (1. baskı). İstanbul: Cinius Yayınları.

Çelik, G (2012). S*osyopark* https://turkmaarifansiklopedisi.org.tr/sosyopark. Erişim Tarihi: 07.08.2025

Çetin, H. (2015). Sosyal adalet, sosyal hizmetler ve bütçe. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, *26*(2), 145-157.
Çifci, E. G., & Gönen, E. (2011). Sosyal hizmet uygulamalarında etik karar verme süreci. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, *22*(2), 149–160.

Çoban, M. (2016). Uyuşturucu madde bağımlılığı ile mücadelede manevi danışmanlık ve rehberlik uygulamalarının yeri ve önemi: İstanbul örneği. In A. Ayten (Ed.), *Manevi Danışmanlık ve Rehberlik II* (s. x–x). İstanbul: Dem Yayınları.
Dağlar, H. (2018). Kamu üniversite sanayi işbirliği ve bölgesel kalkınma – TR82 bölgesi örneği. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, *8*(2), 305–329.

Demir, H., & Songür, N. (1999). Sosyal sorumluluk ve iş ahlakı. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *2*(3), 150–168.

Doğan, M., & Kuruluş, O. N. (1997). *Eğitim ve katılım*. TC Başbakanlık Devlet Planlama Teşkilatı. Dura, C. (1994). Üniversite-sanayi işbirliği üzerine bir deneme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, *49*(3), 101–117.

Durukan, T. (2006). Dünden bugüne girişimcilik ve 21. yüzyılda girişimciliğin önemi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, *25*.

Duyan, V. (2003). Sosyal hizmetin işlev ve rolleri. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, *14*(2), 1–22.

Erdal, L. (2014). Türkiye'de sosyal politika ve koruyucu aile hizmet modeli. *Sosyoekonomi*, *22*(22).

Erdem, A. R. (2013). Bilgi toplumunda üniversitenin değişen rolleri ve görevleri. *Yükseköğretim Dergisi*, *3*(2), 109–120.

Erdoğan, M., & Karagöl, V. (2018). Bölgesel kalkınmada yeni kurulan üniversitelerin rolü: Bingöl örneği. *Uluslararası Ekonomi İşletme ve Politika Dergisi*, *2*(1), 51–78. [Anonim]. (n.d.). Erenköy Bahar modeli. *Bağımlılık Dergisi*, *23*(2), 221–232. Ergül, H. F., & Kurtulmuş, M. (2014). Sosyal sorumluluk anlayışının geliştirilmesinde topluma hizmet uygulamaları dersine ilişkin öğretim elemanlarının görüşleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, *13*(49), 221–232.

Ersöz, H. Y. (2004). *Sosyal politika perspektifinden yerel yönetimler*. İstanbul: Filiz Kitabevi. Ersöz, Y. H. (2006). Sosyal politika-refah devleti-yerel yönetimler ilişkisi. *İktisat Fakültesi Mecmuası*, *55*(1), 759–775.

Es, M., & Menteşe, B. (2018). Yerel yönetimlerde dezavantajlı gruplara yönelik uygulanan sosyal politikalar: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi örneği. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, *7*(19), 525–551.

Etzkowitz, H., & Leydesdorff, L. (2000). The dynamics of innovation: From national systems and "Mode 2" to a triple helix of university–industry–government relations. *Research Policy*, *29*(2), 109–123.

Fidan, T. (2020). Sosyal hizmetlerde dijital sosyal inovasyon ve sosyal destek uygulaması. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *8*(6), 1973–1991.

Gökkaya, D., Metin, A., & Kaya, E. (2019). Paydaşların Beklentileri Bağlamında Üniversiteler. *Akademide Arka Sokaklar*, 19.

Göktürk, Ö. G. İ., & Yılmaz, Ö. Ü. M. (2019). Sosyal belediyecilik yaklaşımı. *Eğitim, Enerji ve Emek Piyasası*, *29*.

Görkemli, H. N. (2011). Bölgesel kalkınmada teknoparkların önemi ve Konya Teknokent örneği.

Gülbaş, S. Y. (2011). İnovasyon: Teknopark modeli. *Ankem Dergisi*, *25*(2), 139–145. Güleç, İ., & Demir, S. (2023). Türk yükseköğretiminde toplumsal katkı kavramının kapsamı üzerine. *Üniversite Araştırmaları Dergisi*, *6*(1), 1–12.

Gültekin, N., Çelik, A., & Nas, Z. (2008). Üniversitelerin kuruldukları kente katkıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, *7*(24), 264–269.

Gündüz, D. U., & Çifci, H. K. (2021). Yerel yönetimlerin göçmenlere yönelik sosyal hizmet uygulamalarının karşılaştırılması: G20 ülkeleri ve Türkiye. *Göç Araştırmaları Dergisi*, *7*(1), 10–58.

Günlü, E. (2015). Sosyal girişimcilik olgusunun kavramsal analizi ve turizmde sosyal girişimcilik. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Dergisi*, *16*(35), 23-42.

Güngör, F. S. (2018). Kurumsal sosyal sorumluluk ve üniversiteler: On Türk üniversitesinin web sayfalarının incelenmesi. *Turkish Studies*, *13*, 23.

Gündüz, A. Y. (2017). Ülke kalkınmasında üniversitelerin rolü: Doğu ve Güneydoğu Anadolu üniversiteleri örneği. *Sakarya İktisat Dergisi*, *6*(1), 56–69.

Gürün, F., & Kararağaç, Ş. (2017). Sosyal belediyecilik anlayışı üzerinden engellilere yönelik hizmetler. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, *12*(48), 43–62.

Güven, A. (2017). Kentsel sorunların çözümünde kent yönetimi ve paydaşlarının rolü. *Journal of International Social Research*, *10*(52).

Hocaoğlu, A., & Altuğ, S. (2018). Teknoparkların inovasyon ekosistemindeki yeri ve inovasyon başarısına katkısı: Teknopark İzmir özelinde bilişim sektöründe bir şirket örneği.

İzmir Demokrasi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, *1*(1), 70–86.

Işık, N., Işık, H. B., & Kılınç, E. C. (2015). Girişimcilik ve inovasyon ilişkisi: Teorik bir değerlendirme. *Ekonomi İşletme Siyaset ve Uluslararası İlişkiler Dergisi*, *1*(2), 57–90. İlter, E. (2023). Gönüllülük çalışmaları dersine yönelik öğrenci görüşlerinin kazanım boyutunda değerlendirilmesi: Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi. *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *16*(1), 91–109.

İrmiş, A., & Boz, N. (2023). Bir sosyal girişimcilik örneği olarak kadın kooperatifleri. *Üçüncü Sektör Sosyal Ekonomi Dergisi*, *58*(3), 2088–2124.

İstanbul Medeniyet Üniversitesi (2025a). https://sosyopark.medeniyet.edu.tr/tr (Erişim Tarihi: 05.06.2025).

İstanbul Medeniyet Üniversitesi (2025b). İstanbul Medeniyet Üniversitesi Mülakat Notları.

İstanbul Medeniyet Üniversitesi (2025c).https://sosyopark.medeniyet.edu.tr/documents/sosyopark/sosyopark-yonetmelik(1).pdf (Erişim Tarihi: 08.08.2025).

İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal İnovasyon Merkezi (2025). *İTÜ SİM*. https://sim.itu.edu.tr/ (Erişim Tarihi: 05.06.2025).

Kahraman, L., & Öktem, M. K. (2002). Üniversite-belediye işbirliğine doğru: Kent belediyelerinin üniversite gençliği ve öğretim elemanlarına yönelik hizmetleri.

Karakaya, O. (2022). Yerel yönetim–üniversite işbirliğinin yöresel ve bölgesel kalkınmaya etkilerinin analizi: Trakya örneği. *Trakya'nın Geleceği*, 62.

Kaya, T. (2017). *Türkiye'de belediyelerin sosyal yardım ve sosyal hizmet sorumluluğu: Muratpaşa ve Kepez belediyeleri örneği* (Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Keleş, S. (2008). *Türkiye'de sosyal belediyecilik uygulamaları ve Ankara Büyükşehir Belediyesi örneği* (Yüksek lisans tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Kesgin, B. (2012). Kentsel yoksulluğa yönelik yerinden ve yerel müdahale. *SDÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, (26).

Kılıç, R., & Çetinkaya, Ş. (2012). Türkiye'de yoksullukla mücadelede sosyal yardım stratejileri ve bir model önerisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (34).

Koçak, O., & Kavi, E. (2014). Sosyal politika aktörü olarak sosyal girişimci belediyecilik. *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, *3*(6), 26–49.

Koçak, S. (2022). Hortikültürel terapinin adli sosyal hizmet/suç alanında kullanımı. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, *33*(2), 635–652.

Kotler, P., Lee, N., & Kaçamak, S. (2008). *Kurumsal sosyal sorumluluk*. MediaCat Kitapları.

Konuk, M., Öztürk, A., & Atatürk, M. K. (2010). Üniversite-sanayi işbirliği ve teknokentlere bakış. In *100. Yılına Doğru Üniversite Vizyonumuz* (s. 123).

Koray, M., & Topçuoğlu, A. (1995). *Sosyal politika*. Ezgi Kitabevi.

Kurt, Ş. (2006). İşsizliğin psiko-sosyal sonuçları ve Türkiye üzerine muhtemel etkileri. *Journal of Social Policy Conferences*, (51), 357–379.

Kurt, Ü., & Yavuz, M. (2013). Üniversite-sanayi işbirliği: Dünü, bugünü, geleceği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, *17*(1), 50–57.

Kuşat, N. (2009). Ulusal yenilik gücünün oluşmasında üniversitelerin rolü. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, *1*(1).

Maden, S. I. (2024). Sosyal inovasyon politikalarında üniversitelerin artan önemi ve bilim mağazaları konseptinin Türk üniversitelerine uyarlanması üzerine bir model önerisi. *Bilig*, (109), 23–44.

Müdürlüğü, K. S. G. (2008). *Aile içi şiddetle mücadele el kitabı* (ss. 11-13). T.C. Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü.

Narin, Ö. (2017). Üniversitenin krizi ve meta üretiminin genelleşmesi. *Felsefelogos*, (64).

Nihat, I. Ş. I. K., & Kılınç, E. C. (2011). Bölgesel kalkınmada Ar-Ge ve inovasyonun önemi: Karşılaştırmalı bir analiz. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 6(2), 9-54.

Odabaşı, A. Y., Helvacioğlu, Ş., İnsel, M., & Helvacioğlu, İ. H. (2010). Üniversite-sanayi işbirliğinde örnek bir model. *Gemi ve Deniz Teknolojisi Dergisi*, 183, 20-25.

Okyay, M. (2023). Devlet, bilim ve üniversite ilişkisine eleştirel bir değerlendirme: Türkiye'de kamu-üniversite-sanayi işbirliği (Master's thesis).

Oral, M., & Tuncay, T. (2012). Ruh sağlığı alanında sosyal hizmet uzmanlarının rol ve sorumlulukları. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 23(2), 93-114.

Özdemir, A. (2019). Katılımcı planlama için yöntem yaklaşımı: Sakarya Mahallesi Parkı örneği, Denizli-Türkiye. *Journal of the Institute of Science and Technology*, 9(1), 233-243.

Özdemir, A. (2022). *Girişimcilik*. Güncel Kitaplar

Özdemir, N., Sefer, N., & Türkdoğan, D. (2008). Bir sosyal sorumluluk projesi örneği: "Korunmaya muhtaç çocuklar". *Cumhuriyet Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 32(2).

Özdemir, S. M. (2011). Toplumsal değişme ve küreselleşme bağlaminda eğitim ve eğitim programlari: kavramsal bir çözümleme. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, *12*(1), 85-110

Özden, P. (2006). Türkiye'de kentsel dönüşümün uygulanabilirliği üzerine düşünceler. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, (35), 215-233.

Özdevecioğlu, M., & Cingöz, A. (2009). Sosyal girişimcilik ve sosyal girişimciler: Teorik çerçeve. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (32), 81-95.

Özer, M. A. (2015). Sosyal ekonomi politikaları kapsamında sosyal belediyecilik anlayışı. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, (35).

Özer, Y. E. (2011). Gençlerin toplumsal yaşama katılımı ve yerel yönetimlerin rolü. *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 26(1), 43-65.

Özet, K. I. S. A. (2014). Kurumsal sosyal sorumluluk.

Özgen, H. (2003). Birlikten kuvvet doğar: Küçük ve orta ölçekli işletmeler için bir örgütlenme modeli olarak ağ organizasyonları önerisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(12).

Özkan, R. (2019). Göç olgusu ve toplumsal yapıya etkisi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 33(47), 127-145.

Öztürk, H., & Gül, H. (2012). Sosyal belediyecilik sosyal devlete ve sosyal haklara bir alternatif mi? *IV. Sosyal Haklar Ulusal Sempozyumu*, 6, 12.

Pekküçksen, Ş. (2004). Sosyal belediyecilik ve Selçuklu Belediyesi Şefkat Evleri örneği. *Yerel Yönetimler Kongresi* (ss. 459–466). Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi.

Pektaş, E. K. (2010). Türkiye'de sosyal belediyecilik uygulamaları ve temel sorunlar. *Akademik İncelemeler Dergisi*, 5(1), 4-22.

Samsun Üniversitesi Sosyal İnovasyon Uygulama ve Araştırma Merkezi (2025). *SAMÜ SİM*. https://sim.samsun.edu.tr/ (Erişim Tarihi: 5 Haziran 2025).

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Ar-Ge Teşvikleri Genel Müdürlüğü (2025). *Teknoloji Geliştirme Bölgeleri*. https://teknopark.sanayi.gov.tr/ (Erişim Tarihi: 5 Haziran 2025).

Saran, M., Coşkun, G., İnalzorel, F., & Aksoy, Z. (2011). Üniversitelerde sosyal sorumluluk bilincinin geliştirilmesi: Ege Üniversitesi topluma hizmet uygulamaları dersi üzerine bir araştırma. *Journal of Yaşar University/Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, 6(22).

Sevinç, İ. (2015). Sosyal belediyecilik uygulamalarında kent bilgi sistemlerinin kullanımı: Konya Büyükşehir Belediyesi örneği. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 22(1), 201-218.

Sezik, M. (2016). Türkiye'de sosyal belediyeciliğin gelişimi ve sorun alanları. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 171-186.

Solmaz, U. (2018). Belediyelerin istihdam odaklı sosyal hizmet uygulamaları. *OPUS International Journal of Society Researches*, 9(16), 1212-1253.

Sunal, O. (2011). Sosyal politika: Sosyal adalet açısından kuramsal bir değerlendirme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 66(03), 283-305.

Sungur, O. (2006). Bir başarı örneği olarak Finlandiya ulusal inovasyon sisteminin analizi: Aktörler, roller, güçlü ve zayıf yönler. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2006, 4: 120-145

Sosyal İnovasyon Ajansı (2025). *SİA*. https://sosyalinovasyonajansi.com/ (Erişim Tarihi: 5 Haziran 2025)

Swearinger, H. (t.y.). Sivil toplum kuruluşlarının yönetim stratejileri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 25(1), 41-60.

Şahbaz, A. (2017). İnovasyon ve girişimcilik kavramlarının karşılıklı etkileşimi. *Girişimcilik İnovasyon ve Pazarlama Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 20-38.

Şahin, L., & Öztürk, M. (2008). Küreselleşme sürecinde sivil toplum kuruluşları ve Türkiye'deki durumu. *Journal of Social Policy Conferences*, (54), 3-29.

Şahin, T. (2010). Sosyal dışlanma ve yoksulluk ilişkisi. *Yardım ve Dayanışma Dergisi*, 1(2), 71-80.

Şamar, B., & Buz, S. (2022). Bağımlılık rehabilitasyonunda sosyal hizmet uygulamaları.

Şataf, C., & Taşdelen, S. (2019). Türkiye'de sosyal belediyecilik faaliyetleri çerçevesinde Antalya Büyükşehir Belediyesi örneği. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 11(1), 1-23.

Şeker, A., & Kurt, G. (2018). Bir sosyal politika alanı olarak yaşlılık ve sosyal hizmet uygulamaları. *Nüfusbilim Dergisi*, 40, 7-30.

Şengün, E., & Akman, Ç. (2020). Türkiye'de sosyal belediyecilik. Nobel Akademik.

Şengür, M., & Bayzin, S. (2019). Üniversite-sanayi işbirliğinde teknoparkların rolü. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15(3), 299-313.

Şenkal, A., & Doğan, M. (2012). Sosyal politika ve sosyal haklar; vatandaşlık haklarının yeniden kavramsallaştırılması arayışı. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(17), 63-80.

Taş, H. Y., & Şemşek, İ. (2017). Türkiye ve dünya'dan sosyal girişimcilik örnekleri ve istihdama katkıları. *Hak-İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi, 6*(16), 480-497.

Tekin, M. (2025). Grupla sosyal hizmet müdahalesinin gençlerin yas şiddeti, yası yeniden anlamlandırma ve umutsuzluk düzeylerine etkisi.

Teknopark İstanbul (2025). *Sosyal İnovasyon*. https://www.teknoparkistanbul.com.tr/teknopark-istanbul-blog/sosyal-inovasyon (Erişim Tarihi: 5 Haziran 2025).

Toprak, D., & Şataf, C. (2009). Türkiye'de yerel yönetimler reformu çerçevesinde sosyal belediyecilik yaklaşımı. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi, 1*(1), 11-24.

Toprak, D., & Şataf, C. (2017). Türkiye'de sosyal belediyecilik çerçevesinde sosyal harcamalar üzerine genel bir değerlendirme. *Sayıştay Dergisi*(106), 63-86.

Topsakal, Y., & Yüzbaşıoğlu, N. (2017). Sosyal inovasyon kavramsal model önerisi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, 13*(3), 565-576.

Topsakal, Y., & Yüzbaşıoğlu, N. (2018). Turizm işletmelerinin özelliklerine göre sosyal inovasyon algı farkı. *Journal of Tourism Intelligence and Smartness, 1*(1), 27-46.

Turan, E., Bayraktar, O. Y., & Çitoğlu, G. S. (2017). Meslek yüksekokullarının sosyal ve beşeri sermayeye katkısı. *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Teknik Araştırmalar Dergisi*(14), 62-76.

Tümer, Ö. (2024). Doğal afetlerde afet yönetimi ve risk azaltmada yerel yönetimlerin rolü. *Fiscaoeconomia, 8*(3), 1495-1515.

Türk Maarif Ansiklopedisi (2025). *Sosyopark*. https://turkmaarifansiklopedisi.org.tr/sosyopark (Erişim Tarihi: 5 Haziran 2025)

Üçler, Y. T., & Karaçor, Z. (2014). Bölgesel kalkınmada üniversite-sanayi işbirliği: Konya örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(31), 167-183.

Uysal, P. (2018). Türkiye'de kırsal kalkınmada sosyal inovasyon

Uzunaslan, I., & Tek, S. (2021). Sosyal girişimcilik ve sosyal hizmet. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, *32*(3), 1195-1214.

Ünlü, U. (2016). Sosyal belediyecilik anlayışının e-belediyecilik uygulamalarına entegre edilmesi. *Sayıştay Dergisi*(102), 63-89.

Varol, N. (2007). Doğal ve teknolojik afetler konusunda toplumun bilinçlendirilmesi ve "AFEM" in rolü. *TMMOB Afet Sempozyumu, 5*(7).

Yalçıntaş, M. (2010). Çağımızda girişimcilik. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 5*(1).

Yalçıntaş, M. (2014). Üniversite-sanayi-devlet işbirliğinin ülke ekonomilerine etkileri: Teknopark İstanbul örneği. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, 5*(10).

Yavuzçehre, P. S. (2016). Üniversitelerin kentlerine etkileri: Denizli Pamukkale Üniversitesi örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 21*(1), 235-250.

Yıldız, R. (2016). Üniversitenin misyonu, yeni kurulan üniversiteler ve yerel kalkınma önceliği. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*(47), 65-84.

Yıldız, Y. (2017). Bölgesel kalkınmada üniversitelerin sosyal ve kültürel rolü. *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi, 6*(1), 99-109.

Yıldız, S., & Gültekin-Karakaş, D. (2019). Türkiye'de eğitim eşitsizliğinin farklı yüzleri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 19*(2), 271-292.

Yılmaztürk, A., & Güler, T. (2017). Sosyal devlet anlayışının yerel karşılığı: Sosyal belediyecilik ve temel sorunları. *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi, 6*(1), 1-23.

Yılmaz, F. (2019). Nasıl bir üniversite, hangi sorumluluklar? [Yayınlanmamış makale veya rapor].

Yolcuoğlu, İ. G. (2012). Türkiye'de sosyal politika ve sosyal hizmetlerin geliştirilmesi. *Toplum ve Sosyal Hizmet, 23*(2), 145-158.

EK

MÜLAKAT SORULARI

1. Sosyopark'ın kuruluş süreci nasıl gelişti? Böyle bir yapılanmanın üniversite bünyesinde ortaya çıkmasındaki temel ihtiyaç neydi?
2. *Sosyopark'ı* bir "sosyal inovasyon merkezi" olarak tanımlıyoruz. Bu bağlamda *Sosyopark'ın* vizyonu ve temel misyonu nedir?
3. Sosyopark'ı diğer sosyal inovasyon merkezlerinden ayıran en temel farklar nelerdir?
4. *Sosyopark'ın* kurumsal yapısı ve işleyişi hakkında bilgi verebilir misiniz? Sosyopark'ın İstanbul Medeniyet Üniversitesi ile ilişkisi nasıl bir yapı üzerinden yürüyor? Hangi akademik bölümlerle daha yoğun çalışıyorsunuz?
5. Bugüne kadar yürüttüğünüz sosyal projeleri bizimle paylaşabilir misiniz? Bu projeler ile özellikle hangi toplumsal sorunlara odaklanıyorsunuz?
6. Kadınlar, çocuklar, yaşlılar, engelliler, göçmenler gibi dezavantajlı gruplara yönelik projeleriniz oldu mu? Olduysa nasıl bir etki oluşturdunuz?
7. Üniversite öğrencileri bu süreçte aktif olarak yer alıyor mu? Alıyorsa hangi rollerle yer alıyor? Uygulamalı eğitim, staj veya gönüllülük açısından nasıl bir sistem var? Öğrenciler için nasıl bir öğrenme ve uygulama ortamı sunuyorsunuz?
8. Sosyopark, üniversite öğrencilerinde sosyal sorumluluk ve farkındalık duygusu oluşturma açısından ne tür bir katkı sağlıyor?
9. Yerel yönetimler, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları veya özel sektörle yürüttüğünüz iş birlikleri var mı? Bu işbirliklerinden örnekler verebilir misiniz? Bu paydaş ilişkileri projelerin etkinliğini nasıl etkiliyor? Sosyal etkiyi nasıl artırıyor?
10. Yerel yönetimlerin Sosyopark uygulamasındaki rolü nedir ve katkıları nasıl arttırılabilir?
11. Sosyopark kuruluşunun sosyal alanı ilgilendiren konulardaki teorik ve pratik bilginin üretilip, geliştirilmesi ve paylaşımı yönündeki işlevleri nelerdir?
12. Yürüttüğünüz projelerin toplumsal etkisini nasıl ölçüyorsunuz? Etki analizleri, raporlama ve geribildirim mekanizmaları hakkında bilgi verebilir misiniz?
13. Sosyopark olarak sürdürülebilir sosyal fayda üretmek için geleceğe dönük ne tür hedefleriniz var?
14. Uygulamadaki avantaj ve dezavantajlar, sorunlar, eksiklikler ve topluma sağlanan katkılar nelerdir? Türkiye'de üniversite merkezli sosyal inovasyon ve sosyal girişimcilik yeterince destekleniyor mu? Bu alandaki eksiklikler ve güçlü yönler nelerdir?
15. Mevcut sistem nasıl geliştirilebilir?